

Møteinnkalling

Kontrollutvalget Skiptvet

Møtested: Skiptvet kommune, møterom Lund

Tidspunkt: 17.02.2022 kl. 08:30

Eventuelle forfall meldes til Anita Dahl Aannerød,
telefon 900 867 40, epost rona@fredrikstad.kommune.no.

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Skiptvet, 09.02.2022

Herman Foss
Leder (s)

Saksliste

Saksnr.	Innhold	Side
PS 22/1	Godkjenning av innkalling og saksliste	3
PS 22/2	Valg av representant til å signere protokoll	4
PS 22/3	Rapport - Eierskapskontroll med Deltagruppen AS	5
PS 22/4	Statusrapport for utført forvaltningsrevisjon 2021 - Skiptvet kommune	42
PS 22/5	Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig revisorer	46
PS 22/6	Orienteringssak: Indre Østfold kommune - Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS	52
PS 22/7	Kontrollutvalgets årsmelding 2021 - Skiptvet kommune	109
PS 22/8	Endring av møtedato	119
PS 22/9	Referater og meldinger	120
PS 22/10	Eventuelt	134

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/128
Dokumentnr.: 2
Løpenr.: 7458/2022
Klassering: 3015-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	17.02.2022	22/1

Godkjenning av innkalling og saksliste

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Innkalling og saksliste godkjennes

Fredrikstad, 12.01.2022

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Saksliste er fremlagt og godkjent av kontrollutvalgets leder.

Vurdering

Innkalling og saksliste godkjennes.

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/128
Dokumentnr.: 3
Løpenr.: 7464/2022
Klassering: 3015-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	17.02.2022	22/2

Valg av representant til å signere protokoll

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges

Fredrikstad, 12.01.2022

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

ingen

Saksopplysninger

I henhold til kontrollutvalgets rutine som ble behandlet i kontrollutvalgets møte 12.03 2020 skal det ved hvert møte settes opp en sak: «Valg av en representant til signering av protokoll». Den som leder møtet skal alltid signere protokollen.

For å kunne rullere hvem som signerer protokoll, følger en liste over hvem som signerte de fem siste møtene:

18.03.2021	Pål E. Simensen
29.04.2021	Trine Strand Ludvigsen
10.06.2021	Pål E. Simensen
23.09.2021	Ann Anthony
11.11.2021	Øistein Svae

Vurdering

Ingen

Saksnr.: 2022/127
Dokumentnr.: 2
Løpenr.: 1885/2022
Klassering: 3015-189
Saksbehandler: Bjørn Gulbrandsen

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	17.02.2022	22/3

Rapport - Eierskapskontroll med Deltagruppen AS

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar revisjonens rapport – «Deltagruppen AS - Eierskapskontroll for Skiptvet kommune», til etterretning og slutter seg til revisjonens anbefalinger.
2. Rapporten oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 1. Kommunestyret tar rapport – «Deltagruppen AS - Eierskapskontroll for Skiptvet kommune» til etterretning, og ber administrasjon om å følge opp anbefalinger som fremkommer av rapporten i kommunen sitt arbeid med eierstyring, herunder:
 - Kommunens eierskapsmelding skal vise kommunens prinsipper for eierstyring, gi en samlet oversikt over kommunens eierinteresser og tydeliggjøre kommunens formål med eierskapene.
 - Kommunen skal, i samarbeid med de andre eierkommunene, oppdatere *Eierstrategi for Deltagruppen AS (2016)* i 2022

Fredrikstad, 04.01.2022

Vedlegg

1. Østre Viken Kommunerevisjon IKS, Eierskapskontroll – Deltagruppen AS for Skiptvet kommune, datert 29.12 2021.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- KU møte 26.11 2020, sak 20/29: Prosjektplan - Eierskapskontroll Deltagruppen AS
- Kommunestyret den 14.02 2017: Plan for selskapskontroll 2017-2020.

Saksopplysninger

Kommunestyret behandlet plan for eierskapskontroll 2017 - 2020 i møte den 14.02 2017. Kontrollutvalget behandlet i møte 26.11 2020, prosjektplan eierskapskontroll Deltagruppen AS. Revisjonen har oversendt endelig rapport om eierskapskontrollen til sekretariatet den 04.01 2022.

Revisjonen har gjennomført eierskapskontrollen med følgende problemstilling:

«Utøves kommunens eierskap i samsvar med aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?»

Revisor har lagt følgende vurderingskriterier til grunn for kontrollen: (ref. kapitel 4.1.)

- Selskapets vedtekter
- Generalforsamling – representasjon og vedtak i eierorganet
- Styret – sammensetning og funksjon
- Etiske retningslinjer – habilitet og samfunnsansvar
- Kommunens eierskapsmelding
- Eierstrategi
- Rapportering og eiermøter

Revisjonen har benyttet en rekke kilder til å utlede kriteriene, se nærmere om disse i kapitel 5. I tillegg til revisjonen gjennomgang av styringsdokumenter fra selskapet og politiske saker i kommunen, er det gjennomført intervjuer med administrasjonen i selskapet og kommunen.

Kommunen og selskapet har også hatt anledning til å avgi en høringsuttalelse til rapporten. Kommunen og Selskapet har avgitt høringsuttalelse (se vedlegg) til rapporten. Kort oppsummert har revisjonen vurdert og konkludert som følger på valgte vurderingskriterier:

Vedtekter for Deltagruppen AS

Oppfyller etter revisjonens vurdering aksjelovens krav til opplysninger om selskapets foretaksnavn, selskapets virksomhet/formål, aksjekapitalens størrelse og aksjenes pålydende. Deltagruppens formål – opplæring, arbeidsinkludering, karriereveiledning og attføring – er tydelig.

Generalforsamling – representasjon og vedtak i eierorganet

De fire eierkommunenenes ordførere utgjør generalforsamlingen i Deltagruppen AS, noe som samsvarer med KS' *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*. Aksjelovens krav til innkalling, sakliste, møteledelse og protokoll er etter revisjonens vurdering oppfylt.

Styre – sammensetning og funksjon

Deltagruppens styre oppfyller aksjelovens bestemmelser og KS' anbefalinger. Dagens styre fungerer godt etter revisjonens vurdering.

Etiske retningslinjer – habilitet og samfunnsansvar

Deltagruppen oppfyller etter revisjonens vurdering krav til etiske retningslinjer. Ordførerne er eierrepresentanter i Deltagruppen AS, noe som i henhold til KS' anbefalinger forebygger inhabilitet. Deltagruppen har *Rutine for varsling av kritikkverdige forhold* og rutiner for å hindre diskriminering og seksuell trakassering.

Kommunens eierskapsmelding

Skiptvet kommune oppfyller etter revisjonens vurdering kommunelovens krav til eierskapsmelding. *Eierskapsmelding for Skiptvet kommune* ble vedtatt av kommunestyret 12.12.2017. Rådmannen tar sikte på å fremme oppdatert eierskapsmelding for kommunestyret i februar 2022. Kommunen legger opp til å vedta eierskapsmelding i hver fireårsperiode, slik kommuneloven krever. *Eierskapsmelding for Skiptvet kommune* inneholder prinsipper for eierstyring, men etter revisjonens vurdering kan de spisses noe. Eierskapsmeldingen bør dessuten gi en mer komplett oversikt over selskapene som kommunen har eierinteresser i. Under gjennomgang/presentasjon av selskapene bør *kommunens* formål med eierskapet fremgå.

Eierstrategi

Eierstrategi for Deltagruppen AS ble utarbeidet i 2016. Siden da har fem kommuner slått seg sammen til Indre Østfold kommune (01.01.2020), slik at åtte eierkommuner i Deltagruppen AS er redusert til fire. Eierkommunene har ikke en oppdatert eierstrategi. Revisjonen

vurderer likevel ikke dette som et brudd på KS' anbefalinger, som ikke stiller et krav om eierstrategi.

Rapportering og eiermøter

Deltagruppen AS og eierkommunene oppfyller etter revisjonens vurdering kommunesektorens krav til rapportering og eiermøter. *Styrets årsberetning 2020* gir en kortfattet fremstilling av konsernets virksomhet. Deltagruppens hjemmesider (Deltagruppen.no) gir bred informasjon om konsernet. Komitéen for eierskapsutøvelse (ordfører, varaordfører og en opposisjonspolitiker), som kommunestyret vedtok (12.12.2017), gir bred forankring av eierstyringen i Skiptvet kommune.

Basert på disse vurderingene er revisjonens konklusjon den at kommunen i hovedsak utøver sitt eierskap i tråd med lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring. Revisjonen anbefaler at kommunen bør:

- a) Kommunens eierskapsmelding bør vise kommunens prinsipper for eierstyring, gi en samlet oversikt over kommunens eierinteresser og tydeliggjøre kommunens formål med eierskapene.
- b) Kommunen bør, i samarbeid med de andre eierkommunene, oppdatere *Eierstrategi for Deltagruppen AS* (2016) i 2022.

Vurdering

På bakgrunn av rapportens konklusjoner og anbefalinger samt ordførers tilsvare, anbefaler sekretariatet at kontrollutvalget bør fatte følgende vedtak i saken.

Kontrollutvalget tar revisjonens rapport – «Deltagruppen AS - Eierskapskontroll for Skiptvet kommune», til etterretning og slutter seg til revisjonens anbefalinger

Videre anbefales det at rapporten oversendes kommunestyret av følgende forslag til vedtak: Kommunestyret tar rapport – «Deltagruppen AS - Eierskapskontroll for Skiptvet kommune» til etterretning, og ber administrasjonen følge opp anbefalinger som fremkommer av rapporten i kommunens eierstyring, herunder:

- Kommunens eierskapsmelding skal vise kommunens prinsipper for eierstyring, gi en samlet oversikt over kommunens eierinteresser og tydeliggjøre kommunens formål med eierskapene.
- Kommunen skal, i samarbeid med de andre eierkommunene, oppdatere *Eierstrategi for Deltagruppen AS* (2016) i 2022.

RAPPORT FRA EIERSKAPSKONTROLL
SKIPTVET KOMMUNE
29.12.2021

Deltagruppen AS

Eierskapskontroll for Skiptvet kommune

Innhold

1	Sammendrag	3
2	Prosjektmandat	6
3	Fremgangsmåte for eierskapskontrollen	7
3.1	Problemstilling og avgrensning	7
3.2	Om vurderingskriterier	7
3.3	Metoder	7
3.4	Informasjon om revidert enhet – organisering	8
4	Kommunens eierskap i Deltagruppen AS	10
4.1	Vurderingskriterier	10
4.2	Datagrunnlag	14
4.2.1	Selskapets vedtekter	14
4.2.2	Generalforsamling – representasjon og vedtak i eierorganet	15
4.2.3	Styre – sammensetning og funksjon	15
4.2.4	Etiske retningslinjer – habilitet og samfunnsansvar	17
4.2.5	Kommunens eierskapsmelding	18
4.2.6	Eierstrategi	19
4.2.7	Rapportering og eiermøter	20
4.3	Vurderinger	21
4.4	Konklusjon og anbefalinger	24
5	Kilder	25
	Vedlegg: Vedtekter Deltagruppen AS (utdrag)	26
	Vedlegg: Deltagruppens drift	28
	Vedlegg: Høringsuttalelser til rapporten	34

1 Sammendrag

Innledning

Norske kommuner er ofte medeiere i en rekke selskaper. Formålet med selskapsorganisering er gjerne interkommunalt samarbeid på områder der hver kommune er for liten til å utføre tjenesteproduksjonen alene. Formålet kan også være å gi en profesjonell ledelse mulighet til å ivareta forretningsmessige eller faglige hensyn på en bedre måte.

Selskapene forvalter store verdier på vegne av sine eiere. Kommunene har imidlertid ikke direkte styringsmulighet over selskapene, slik de har over sin kommuneadministrasjon. Kommunens interesser i selskapene utøves gjennom eierstyring, først og fremst gjennom selskapets eierorgan (generalforsamling/representantskap) og styringsdokumenter (vedtekter/selskapsavtale og eierstrategi) og kommunens eierskapsmelding.

Eierstyring innebærer at kommunen som eier sikrer klarhet i roller, herunder hvem som kan representere kommunen i eierorgan, profesjonalitet i selskapsledelse og kontroll og oppfølging av at driften er i samsvar med kommunens mål og interesser. Eierskapspolitikken skal sikre kommunestyret innsyn i og styring med selskapene som kommunen har eierinteresser i.¹

Kjernen i eierskapskontroll er å vurdere kommunens praksis for eierstyring opp mot lover, forskrifter og kommunale vedtak. Østre Viken kommunerevisjon IKS (ØVKR) legger også til grunn *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll* (2020) fra KS.² Vi har gjennomført kontrollen ved å innhente dokumentasjon fra selskapet ved styre og administrasjon. I tillegg har vi innhentet opplysninger fra kommunene ved ordfører og administrasjon. Kommunens ordfører og selskapets daglige leder har avgitt høringsuttalelser til rapporten (vedlagt).

Revisjonen har gjennomført eierskapskontroll av kommunens eierskap i Deltagruppen AS med følgende problemstilling:

- Utøves kommunens eierskap i samsvar med aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Vurderinger

Selskapets vedtekter

Vedtekter for Deltagruppen AS oppfyller etter revisjonens vurdering aksjelovens krav til opplysninger om selskapets foretaksnavn, selskapets virksomhet/formål, aksjekapitalens størrelse og aksjenes pålydende. Vedtektene, som oppdateres årlig, ble vedtatt av generalforsamlingen 12.05.2021.

Deltagruppens formål – opplæring, arbeidsinkludering, karriereveiledning og attføring – er tydelig. Vedtektene § 3 Virksomhet fastsetter også at selskapets overskudd skal forbli i bedriften og disponeres til formål som styrker framtidig drift, noe som samsvarer med *Forskrift om arbeidsmarkedstiltak* (§ 1-1). Det er ikke anledning til å betale utbytte til eierne.

Generalforsamling – representasjon og vedtak i eierorganet

De fire eierkommunenes ordførere utgjør generalforsamlingen i Deltagruppen AS, noe som samsvarer med KS' *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*. Aksjelovens krav til innkalling, saksliste,

¹ *Eierstyring* vil si styring av de selskaper kommunen er medeier i. *Eierskapspolitikk* er et videre begrep som også inkluderer beslutning om hvilke selskaper kommunen skal delta i.

² KS (som tidligere het Kommunenes Sentralforbund) er kommunesektorens organisasjon og utviklingspartner.

møteledelse og protokoll er etter revisjonens vurdering oppfylt.

Generalforsamling innkalles skriftlig av styret med fire ukers varsel. Årsregnskap og årsrapport behandles. Generalforsamlingen åpnes av styrets leder og ledes av hovedaksjonær, det vil si ordfører i Indre Østfold kommune. Protokoll signeres av møteleder og to personer til og arkiveres. Protokoll fra generalforsamling 12.05.2021 viser etter revisjonens vurdering et aktivt eierorgan.

Styre – sammensetning og funksjon

Deltagruppens styre oppfylder aksjelovens bestemmelser og KS' anbefalinger. Dagens styre fungerer godt etter revisjonens vurdering.

Morselskapet og de tre datterselskapene har identisk styre, men dette kan endres ved behov. Styret består av fire aksjonærvalgte og to ansattvalgte styremedlemmer. Valgkomité, som er vedtektsfestet, består av ordførerne i eierkommunene. Valgkomitéen innstiller på aksjonærvalgte styremedlemmer ut fra krav til kompetanse, kjønnsbalanse, habilitet og kontinuitet. Generalforsamlingen velger fire styremedlemmer for to år av gangen, og vervene som styreleder og nestleder tildeles. Dagens styre består av tre menn og tre kvinner. *Styreinstruks Deltagruppen AS* ble vedtatt i 2014.

Eierrepresentanter, styremedlemmer og administrerende direktør (adm. dir., dvs. daglig leder) gir uttrykk for at styret fungerer godt og samarbeider godt med administrasjonen. Konsernets snuoperasjon i 2019–2020 viser at styret kjenner selskapets utfordringer og evner å fatte nødvendige beslutninger i tide.

Etiske retningslinjer – habilitet og samfunnsansvar

Deltagruppen oppfylder etter revisjonens vurdering krav til etiske retningslinjer. Ordførerne er eierrepresentanter i Deltagruppen AS, noe som i henhold til KS' anbefalinger forebygger inhabilitet. Ingen av de som revisor har intervjuet, har registrert inhabilitet eller annen etisk svikt i konsernet. *Deltagruppens retningslinjer om etikk og trivsel* (2018) vil bli revidert og vedtatt av styret i 1. halvår 2022.

Deltagruppen har *Rutine for varsling av kritikkverdige forhold* og rutiner for å hindre diskriminering og seksuell trakassering. Deltagruppen er sertifisert gjennom EQUASS, et europeisk system for kvalitets-sikring av velferdstjenester. Som arbeidsinkluderingsbedrift har Deltagruppen et samfunnsgavnlige formål. Konsernet forurensar ikke det ytre miljø.

Kommunens eierskapsmelding

Skiptvet kommune oppfylder etter revisjonens vurdering kommunelovens krav til eierskapsmelding. *Eierskapsmelding for Skiptvet kommune* ble vedtatt av kommunestyret 12.12.2017. Rådmannen tar sikte på å fremme oppdatert eierskapsmelding for kommunestyret i februar 2022. Kommunen legger opp til å vedta eierskapsmelding i hver fireårsperiode, slik kommuneloven krever.

Eierskapsmeldinger skal, ifølge kommuneloven § 26-1 og KS' anbefaling, inneholde kommunens prinsipper for eierstyring, oversikt over kommunens selskaper og øvrig interkommunalt samarbeid, samt kommunens formål med hvert selskap.

Eierskapsmelding for Skiptvet kommune inneholder prinsipper for eierstyring, men etter revisjonens vurdering kan de spisses noe. Komitéen for eierskapsutøvelse (bestående av ordfører, varaordfører og en opposisjonspolitiker) som kommunestyret vedtok 12.12.2017, gir en forankring av eierstyringen; dette bør nevnes under prinsipper for eierstyring. Eierskapsmeldingen bør dessuten gi en mer komplett oversikt over selskapene som kommunen har eierinteresser i. Under gjennomgang/presentasjon av selskapene bør kommunens formål med eierskapet fremgå.

Eierstrategi

Eierstrategi for Deltagruppen AS ble utarbeidet i 2016. Siden da har fem kommuner slått seg sammen til Indre Østfold kommune (01.01.2020), slik at åtte eierkommuner i Deltagruppen AS er redusert til fire. Konsernets nøkkeltall for årsverk og omsetning mv. er dessuten endret. Eierkommunene har ikke en oppdatert eierstrategi. Eierstrategien bør oppdateres i 2022.

Revisjonen vurderer likevel ikke dette som et brudd på KS' anbefalinger, som ikke stiller et krav om eierstrategi.

Rapportering og eiermøter

Deltagruppen AS og eierkommunene oppfyller etter revisjonens vurdering kommunesektorens krav til rapportering og eiermøter. *Styrets årsberetning 2020* gir en kortfattet fremstilling av konsernets virksomhet. Deltagruppens hjemmesider (Deltagruppen.no) gir bred informasjon om konsernet.

Protokoller fra generalforsamlinger og styremøter i aksjeselskaper som kommunene har eierinteresser i, journalføres og arkiveres i kommunenes sak-/arkivsystemer. Også innkalling/saksdokumenter til generalforsamlinger blir for det meste journalført, men ikke styredokumenter, som i et aksjeselskap kan inneholde forretningshemmeligheter og derfor bare sendes til styremedlemmer.

Komitéen for eierskapsutøvelse (ordfører, varaordfører og en opposisjonspolitiker), som kommunestyret vedtok (12.12.2017), gir bred forankring av eierstyringen i Skiptvet kommune.

Deltagruppen avholder felles eiermøter 1–2 ganger årlig for ordførere og rådmenn, styreleder og adm. dir. Dialogen med eierne har blitt tettere de siste par årene.

Konklusjon

Basert på vurderingene konkluderer revisjonen med at Skiptvet kommune utøver sitt eierskap i Deltagruppen AS (med datterselskaper) i samsvar med aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring.

Deltagruppens drift preges av orden og åpenhet, og selskapet er underlagt folkevalgt kontroll fra eierkommunene.

Revisjonens anbefalinger

Revisjonen har følgende anbefalinger til Skiptvet kommune:

- a. Kommunens eierskapsmelding bør vise kommunens prinsipper for eierstyring, gi en samlet oversikt over kommunens eierinteresser og tydeliggjøre kommunens formål med eierskapene.
- b. Kommunen bør, i samarbeid med de andre eierkommunene, oppdatere *Eierstrategi for Deltagruppen AS* (2016) i 2022.

2 Prosjektmandat

I henhold til *Lov om kommuner og fylkeskommuner* (kommuneloven, 2018) § 23-4 skal det gjennomføres eierskapskontroll. Dette innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for eierskapskontroll som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap for å finne ut hvor det er størst behov for slik kontroll.

Eierskapskontrollen er gjennomført på bakgrunn av *Plan for selskapskontroll 2017–2020* som Skiptvet kommunestyre vedtok 14.02.2017. Selskapskontroll heter eierskapskontroll i ny kommunelov (§ 23-4). ØVKR utarbeidet prosjektplan for eierskapskontroll i Deltagruppen, som kontrollutvalget i Skiptvet godkjente 26.11.2020.

Eierskapskontroll i Deltagruppen AS er delvis et fellesprosjekt mellom Rakkestad, Skiptvet og Marker kommuner. (Indre Østfold kommune deltar ikke i eierskapskontrollen.) Hver eierkommune har sin eierskapsmelding og sin representant i eierorgan. Revisjonen utarbeider én rapport for hver kommune.

Vi har kvalitetssikret datagrunnlaget underveis ved at intervjuede personer har verifisert intervjureferat. Rapporten er sendt til uttalelse til selskapet og til den som utøver kommunens eierfunksjon (ordfører), i tråd med *Forskrift om kontrollutvalg og revisjon* § 14.

Eierskapskontrollen er gjennomført i tidsrommet august–desember 2021 av undertegnede forvaltningsrevisorer. Revisorenes habilitet og uavhengighet er vurdert opp mot kommunen og det undersøkte selskapet. De vurderes som habile til å utføre eierskapskontrollen.

Østre Viken kommunerevisjon IKS takker for godt samarbeid med Skiptvet kommune og Deltagruppen AS i eierskapskontrollen.

Østre Viken kommunerevisjon IKS
Rolvøy, 29.12.2021

Bjørnar B. Eriksen (sign.)
oppdragsansvarlig revisor

Didrik A. Hjort (sign.)
utførende forvaltningsrevisor

3 Fremgangsmåte for eierskapskontrollen

3.1 Problemstilling og avgrensning

Kontrollutvalget i Skiptvet bestilte 26.11.2020 eierskapskontroll i Deltaguppen AS med følgende problemstilling:

- Utøves kommunens eierskap i samsvar med aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Kjernen i eierskapskontroll er å vurdere kommunens praksis for eierstyring opp mot lover, forskrifter og kommunale vedtak. Eierskapskontrollen er gjennomført på bakgrunn av Skiptvet kommunes *Plan for selskapskontroll 2017–2020* og Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) sin *Standard for eierskapskontroll* (RSK 002) og *Veileder i selskapskontroll*.

Grundig gjennomgang av selskapets drift vil kreve en forvaltningsrevisjon. Undersøkelse av eiers kunnskap og oppfatning av selskapets drift, samt eiers tiltak for å sikre selskapets drift, er imidlertid en del av eierskapskontrollen. Resultatet av eierskapskontrollen kan tilsi at det iverksettes forvaltningsrevisjon, der man legger til grunn NKRFs *Standard for forvaltningsrevisjon* (RSK 001). Vedtak om forvaltningsrevisjon i selskaper skal innarbeides i plan for forvaltningsrevisjon for planperioden.

Revidert periode er hovedsakelig 2019–2021.

Innkjøp sett i forhold til reglene om offentlige anskaffelser berøres ikke i rapporten. Noen regnskapstall gjengis i rapporten, men regnskapsanalyse er ikke gjennomført.

3.2 Om vurderingskriterier

Vurderingskriterier er en samlebetegnelse for krav og forventninger som blir brukt til å vurdere ulike sider av kommunens eierskap og selskapets virksomhet. Kriteriene fastsettes vanligvis med basis i følgende kilder: lovverk, nasjonale politiske føringer, kommunens retningslinjer og vedtak, anerkjent teori på området og sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater.

Vurderingskriterier gis i kap. 4.1 Vurderingskriterier. Se også kap. 5 Kilder.

3.3 Metoder

I henhold til god revisjonsskikk skal praksis eller tilstand i revidert enhet beskrives i et omfang som i tilstrekkelig grad underbygger revisjonens vurderinger og konklusjoner. Datagrunnlaget i eierskapskontrollen er innhentet gjennom dokumentanalyse og intervju.

Dokumentanalyse

Følgende dokumenter er gjennomgått:

- **Deltagruppen:** Selskapets vedtekter, etiske retningslinjer, instruksjer, rutinebeskrivelser, årsregnskap, årsberetning, årsbudsjett, årsplan, protokoller (referater) fra generalforsamling og styre, samt selskapets hjemmesider (nettsider).
- **Eierkommuner:** Hver kommunes eierskapsmelding (og kommunestyresak om denne) og kommunenes felles eierstrategi.

Intervju

Revisor har i eierskapskontrollen intervjuet syv personer:

- **Deltagruppen:** Styreleder Ole-Anders Bodal, styremedlem fra Skiptvet Jan-Ivar Lorentzen, ansatt-valgt styremedlem Vibeke Bugge og adm. dir. (daglig leder) Rune Kyrдалen.
- **Tre eierkommuner:** Rakkestad kommunes ordfører (og fullmektig i generalforsamlinger i Deltagruppen AS) Karoline Fjeldstad, Skiptvet kommunes ordfører Anne-Grethe Larsen og Marker kommunes ordfører Theodor Bye.

Intervjuene er gjennomført på Teams. Intervjureferater er verifisert (dvs. korrigert og godkjent) av intervjuede personer. Revisor har også hatt epost-dialog med de tre kommunenes fagledere for arkiv.

Rapportens oppbygning

Vi ser først på eierskapets objekt – selskapet – og går så til eierskapets subjekt – kommunen med dens eierstyring. Selskap og eierskap overlapper imidlertid noe.

Et veldrevet selskap krever normalt mindre aktiv eierstyring. Deltagruppens drift presenteres derfor i korte trekk i vedlegg – med vekt på eiernes oppfatning av selskapet og tiltak for å sikre driften.

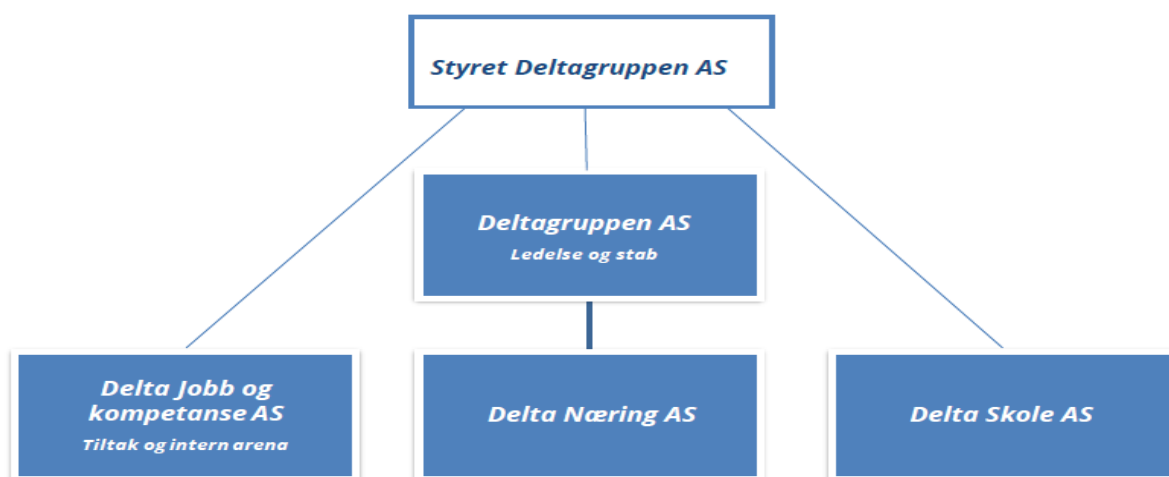
Deltagruppen består av et morselskap og tre datterselskaper. Selskapsstrukturen er for det meste av underordnet betydning i eierskapskontrollen. Hele selskapet omtales som Deltagruppen eller konsernet.

Intervju-avsnitt i denne rapport innledes med "NN sier/forklarer i intervju med revisor" eller "NN opplyser". Hele avsnittet gjengir intervjuobjektets uttalelser.

3.4 Informasjon om revidert enhet – organisering

Deltagruppen var ett aksjeselskap frem til 2017. EØS-regler pålegger et skille mellom utførelsesvirksomhet og kommersiell virksomhet. NAV krevde derfor at arbeidsinkluderingsbedrifter skilte ut utførelsesvirksomhet (AFT og VTA) i egen juridisk enhet. Deltagruppen ble et konsern 01.07.2017. De fire eierkommunene eier 100 % av morselskapet, som igjen eier datterselskapene med 100 %.

Deltagruppen har følgende selskapsorganisering:

Kilde: Deltagruppen, august 2021.

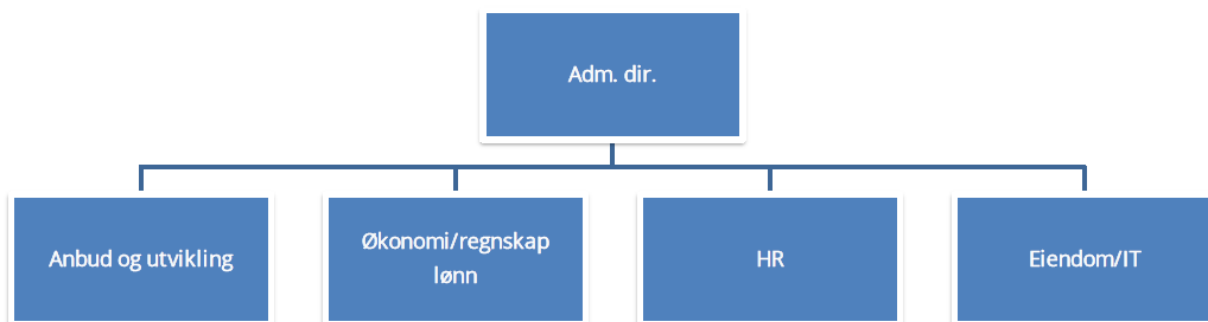
Adm. dir. gir følgende oversikt over datterselskapenes virksomhet:

- **Delta Jobb og Kompetanse AS** selger utførelsestjenester (Arbeidsforberedende trening, AFT) til NAV, som har forhåndsgodkjent selskapet for dette. Selskapet kan ikke ha annen inntekt. Ca. 90 % av konsernets inntekter ligger her.

- **Delta Næring AS** leier ut lokaler i Askim handelspark. Dette er Deltagruppens kommersielle selskap, som vil bli benyttet til anbud.
- **Delta Skole AS** leverer tjenester til eierkommunene i h.t. regelverk for utvidet egenregi (dvs. at kommunene slipper å følge lov/forskrift om offentlige anskaffelser). Selskapet leverer ekspertbi-stand ved sykefraværsoppfølging, noe som utløser NAV-refusjon. Generalforsamlingen i Deltagruppen AS vedtok 12.05.2021 at tjenesteområdet skal vedtektsfestes for Delta Skole AS, samt at selskapet bør endre navn. Dette kommer på plass i 1. halvår 2022.

Det er klart behov for tre datterselskaper også fremover, sier adm. dir. til revisor.

Av konsernets 55 ansatte jobber 13 ansatte i morselskapet Deltagruppen AS, mens 42 ansatte jobber i tre datterselskaper. Ledelse og stab i morselskapet er inndelt i fire avdelinger:

Ledergruppa består av syv personer (inkl. adm. dir.).

Rune Kyrдалen (født 1977) tiltrådte 03.03.2019 som daglig leder/adm. dir. i Deltagruppen AS. Kyrдалen er utdannet samfunnsøkonom og har arbeidet 16 år i NAV, blant annet som NAV-leder i Rakkestad (2012–2015) og Askim (2015–2019). Han er styremedlem i NHO-foreningen Arbeid & inkludering Øst. *Stillingsbeskrivelse adm. dir.* ble vedtatt av styret 17.04.2021.

Deltagruppen har hovedkontor i Askim og en lokasjon i Sarpsborg. Sistnevnte oppsto da Deltagruppen i 2004 kjøpte opp en konkurs arbeidsinkluderingsbedrift i Sarpsborg. Sammen med en annen arbeidsinkluderingsbedrift etablerte man Østfold kompetansesenter. Etter noen år kjøpte Deltagruppen hele bedriften, som ble fusjonert inn i Deltagruppen i 2011.

4 Kommunens eierskap i Deltagruppen AS

Problemstilling: Utøves kommunens eierskap i samsvar med aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

4.1 Vurderingskriterier

Selskapets vedtekter

I henhold til *Lov om aksjeselskaper* (aksjeloven, 1997) § 2-1 skal de som stifter et aksjeselskap opprette et stiftelsesdokument, som skal inneholde selskapets vedtekter. Vedtektene skal (§ 2-2) minst angi:

1. selskapets foretaksnavn,
2. selskapets virksomhet (tidligere kalt formål),
3. aksjekapitalens størrelse,
4. aksjenes pålydende beløp.

Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

I *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll* har KS 21 anbefalinger til kommune-Norge. Anbefaling 5 anbefaler å revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig.

Forskrift om arbeidsmarkedstiltak (tiltaksforskriften, 2015) sier følgende i § 1-1 Formål: Hovedformålet med arbeidsmarkedstiltakene er å styrke tiltaksdeltakernes muligheter til å skaffe seg eller beholde arbeid. Forskriften sier videre (§ 13-6 om AFT) at for å bli godkjent som tiltaksarrangør må virksomheten oppfylle følgende krav:

- a. attføring eller varig tilrettelagt arbeid skal være tiltaksarrangørens primære virksomhet,
- b. overskudd skal forbli i virksomheten og komme attføringsarbeidet og deltakerne til gode,
- c. det skal ikke utbetales utbytte.

Generalforsamling – representasjon og vedtak i eierorganet

I aksjeselskaper er generalforsamlingen øverste organ – eierorganet. Aksjelovens kapittel 5 inneholder regler om generalforsamling. Det heter følgende i § 5-2 Aksjeeiernes møterett: Aksjeeierne har rett til å møte i generalforsamlingen, enten selv eller ved fullmektig etter eget valg.

Når en kommune er aksjeeier, må kommunestyret delegere til ordfører eller andre å møte i generalforsamling. Vedkommende kalles fullmektig til generalforsamling. Terminologien skiller seg fra representantskapsmedlem, jf. IKS-loven. Begge betegnes *eierrepresentant*, det vil si kommunens representant i *eierorgan* (representantskap i IKS, generalforsamling i AS).

KS' anbefaling 7 anbefaler kommunestyret å oppnevne sentrale folkevalgte som eierrepresentanter i eierorgan. Oppnevning av sentrale folkevalgte til eierorganet vil bidra til å forenkle samhandling og kommunikasjon mellom kommunestyre og eierorgan. Ordfører eller andre kommunestyrerepresentanter må gis fullmakt for å kunne stemme på generalforsamling (AS). Medlemmer av representantskap (IKS) velges av kommunestyret.

Aksjeloven bestemmer (§ 5-9) at generalforsamlingen innkalles av styret. Innkallingen skal være skriftlig og angi tid og sted for møtet og sakliste. Innkalling skal sendes senest en uke før møtet holdes, om ikke vedtektene setter en lengre frist (§ 5-10).

I ordinær generalforsamling skal følgende saker behandles og avgjøres (aksjeloven § 5-5):

1. Godkjenning av årsregnskap og årsberetning.
2. Andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning skal senest én uke før generalforsamlingen sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

Generalforsamlingen skal velge en møteleder (§ 5-12), som skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen (§ 5-16). I protokollen skal generalforsamlingens vedtak inntas med angivelse av utfallet av avstemningene. Protokollen skal signeres av møteleder og minst én annen person valgt av generalforsamlingen blant de som er til stede. Protokollen skal oppbevares på betryggende måte i hele selskapets levetid.

Styre – sammensetning og funksjon

Aksjonærvalgte medlemmer av aksjeselskapets styre velges av generalforsamlingen (aksjeloven § 6-3). Ansattvalgte styremedlemmer velges av og blant de ansatte (§ 6-4).

Lov om allmennaksjeselskaper, som gjelder for ASA (børsnoterte aksjeselskaper), fastsetter (§ 6-11) at hvert kjønn skal være representert med minst 40 % av styrerepresentantene. Dette kravet stilles ikke i aksjeloven, som imidlertid pålegger (§ 20-6) representasjon av begge kjønn i styret i statsaksjeselskaper. KS' anbefaling 11 sier at eierorganet bør sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styret.

KS' anbefaling 9 anbefaler eierne gjennom selskapets eierorgan å sørge for god sammensetning og kompetanse i styret. Styret skal gjenspeile selskapets behov for supplerende kompetanse innen bl.a. økonomi, organisasjon og marked.

KS' anbefaling 10 anbefaler at bruk av valgkomité ved styreutnevnelser fastsettes i vedtekter/selskapsavtale for kommunalt eide selskaper. Valgkomiteen bør ha en dialog med styret før forslag til styrekandidater fremmes; kandidaters kompetanse og personlige egenskaper vektlegges.

KS' anbefaling 13 sier at som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper, for å unngå rolleblanding og dobbeltroller i konsernforhold, f.eks. dersom ett av selskapene inngir anbud til et annet selskap i konsernet. Revisjonen antar at dette ikke er et problem ved 100 % eide datterselskaper.

KS' anbefaling 14 anbefaler å oppnevne numeriske vararepresentanter (ikke personlige), for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

KS' anbefaling 12 sier at eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Styret bør etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling. For å sikre styrets kompetanse, anbefales å ha årlig møteplan og styreseminar om roller/ansvar og egevaluering. Årsrapport bør redegjøre for selskapets styring og ledelse.

KS' anbefaling 17 anbefaler å registrere styreverv i KS styrevervregister. Åpenhet rundt hvilke roller lokalpolitikere har er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding. Kommunalt eide selskaper bør vedta å slutte seg til styrevervregisteret, som så innhenter opplysninger automatisk fra Brønnøysund-registeret. KS' nettsider (Styrevervregisteret.no) opplyser at styrevervregisteret er gratis og åpent for allmenn-

heten. Styrevervregisteret gjelder primært kommunestyremedlemmer (og vara), ikke utvalgsmedlemmer.

Etiske retningslinjer – habilitet og samfunnsansvar

KS' anbefaling 15 anbefaler å etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styret i selskaper. (KS' *Håndbok for ordførere* poengterer (s. 32) at som ordfører bør du være svært varsom med å påta deg styreverv i selskaper.) Ingen folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem. KS' anbefaling 9 sier riktignok at medlemmer av folkevalgte organer kan velges til styremedlemmer i selskaper, men dersom inhabilitet ofte vil skje bør det vurderes om det er hensiktsmessig å velge personen til styremedlem.

KS' anbefaling 19 sier at kommunene bør sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften. Kommunale selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Forvaltningen skal skje på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger om rett og galt. Kommunens omdømme vil også avhenge av hvordan den forvalter sitt samfunnsansvar gjennom egne selskaper. Et mål for mange kommunale selskaper er at driften og virksomheten er ansvarlig i et samfunnsperspektiv. For å legge til rette for at styret har et aktivt forhold til de etiske retningslinjene, bør de diskuteres og eventuelt revideres årlig.

Transparency International Norges *Beskytt kommunen! Håndbok i antikorrupsjon* (2014) innledes slik: "Arbeidet med å sikre en høy etisk standard og forhindre korrupsjon krever kontinuerlig oppmerksomhet i kommuner og fylkeskommuner. Befolkningen skal være trygg på at kommuner og fylkeskommuner ivaretar fellesskapets beste, basert på demokratiske prosesser og rettferdig utøvelse av lokal myndighet."

Kommunens eierskapsmelding

I henhold til kommuneloven § 26-1 skal kommunen minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret selv. At kravet til eierskapsmelding er tatt inn i loven, markerer kommunestyrets overordnede ansvar for de verdier og tjenester som forvaltes av selskaper som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i, jf. kommunelovens forarbeider.³

Det fremgår av kommuneloven § 26-1 2. ledd at eierskapsmeldinger skal inneholde:

- **Kommunens prinsipper for eierstyring.**
- **Oversikt over selskaper**, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i.
- **Kommunens formål med sine eierinteresser** eller tilsvarende interesser.

Dette er kommunelovens minimumskrav til innhold for heleide og deleide selskaper. Kommunen står fritt til å omtale andre forhold. Kommunens formål med eierskapet trenger ikke å være identisk med selskapets formål, ifølge lovens forarbeider.

KS' anbefaling 4 anbefaler en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret. Særlig dersom kommunen har eierandeler i mange selskaper, kan det være hensiktsmessig å ta eierskapsmelding opp til vurdering oftere enn én gang i valgperioden.

Eierstrategi

KS' anbefaling 3 påpeker at når kommunestyret har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et

³ Prop 46L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner.

selskap, medfører det overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og eierstrategien, samt selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

KS' anbefaling 5 sier at dersom vedtektene/selskapsavtalen kun regulerer de forholdene som er påkrevet (minstekrav) etter den aktuelle selskapsloven, kan det noen ganger være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Kommunen kan ha strategi- og styringsdokumenter som alle selskapene må forholde seg til, for eksempel en generell miljøpolicy, åpenhetsprofil eller mål om lokale utviklingstiltak som selskapene skal bidra til å realisere. Slike dokumenter er ikke lovfestet, men kan være en del av eierstyringen. Det er først og fremst eierne, det vil si de folkevalgte, som har behov for slike dokumenter. Innenfor alt dette skal selskapet ha betydelig grad av spillerom.

Det skilles altså mellom eierstrategi og selskapsstrategi. Revisjonen legger til grunn at eierstrategi ikke er et krav i henhold til KS, men *kan* være hensiktsmessig, bl.a. for å gi styringssignaler fra eierne i fellesskap til selskapet.

Rapportering og eiermøter

Aktivt kommunalt eierskap forutsetter at eierskapspolitikken løftes høyt opp på den politiske dagsorden og at selskapets virksomhet ses i sammenheng med andre sider ved kommunepolitikken. Kommunestyret har det overordnede ansvaret for hele kommunens virksomhet, også den som drives av de kommunalt eide selskapene. Rutiner for eierskapet skal gjøre kommunale eiere i stand til å kontrollere, evaluere og eventuelt korrigere selskapers virksomhet.

By- og regionforskningsinstituttet NIBR skriver i *Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap* (2015): "Forutsetningene for demokratisk kontroll endrer seg når tjenesteproduksjon organiseres i kommunaleide selskaper. Grunnen til dette, er at selskapene i mindre grad er direkte underlagt kommunestyrets kontinuerlige overvåkning og beslutninger. Samtidig som politikerne mister noen styringsmuligheter, så kan det tenkes at de får noen nye. Hvis de folkevalgte er bevisste på at de har en rolle som bestillere, og at dette gjør det nødvendig for dem å få tilstrekkelig informasjon om selskapets virksomhet, kan de få større innsikt i hvordan tjenesteproduksjonen foregår og i hvilken grad de etterspurte resultatene oppnås."

KS' anbefaling 3 anbefaler å sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap. Eierskapsseminar for samtlige folkevalgte bør avholdes tidlig i perioden.

Kommunen bør ha tiltak som sikrer en forsvarlig og demokratisk behandling av eiersakene. Dette kan oppnås gjennom at innkallinger til generalforsamling, med tilhørende sakspapirer, blir behandlet i formannskap/kommunestyre før generalforsamlingen finner sted.

Innbyggere og offentlighet bør sikres innsyn i kommunens eiersaker. Saksdokumenter knyttet til eierskapsutøvelsen skal journalføres og arkiveres i kommunen etter bestemmelser i offentlighetsloven og arkivloven. Kommunens eierskapsmelding kan fastsette rutiner for rapportering om selskapet og fra møter i generalforsamling.

KS' anbefaling 6 anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet. Eiermøte er et møte mellom kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Eiermøte er en uformell arena der det ikke treffes vedtak, for gjensidig informasjonsutveksling og forventningsavklaring.

4.2 Datagrunnlag

4.2.1 Selskapets vedtekter

Foretaksnavn mv.

Deltagruppen AS ble stiftet i 1967. *Vedtekter for Deltagruppen AS* (2021) fastsetter (§ 1) at selskapets foretaksnavn er Deltagruppen AS og (§ 2) at selskapet har forretningskontor i Indre Østfold kommune.

Deltagruppen AS er et selvstendig rettssubjekt. Hoveddatterselskapet Delta Jobb og kompetanse AS er et offentligrettslig organ, opplyser adm. dir.⁴

Virksomhet/formål

Vedtektenes § 3 Virksomhet sier følgende: "Selskapets virksomhet består i å eie aksjer i datterselskaper som har opplæring, arbeidsinkludering, karriereveiledning og attføring som primære virksomhetsområder, samt annen virksomhet som står i naturlig tilknytning til dette. Selskapets overskudd skal forbli i bedriften og disponeres til formål som styrker framtidig drift."

Vedtekter og eierstrategi er selskapets styringsdokumenter. (Aksjonæravtale finnes ikke.) *Eierstrategi for Deltagruppen AS* oppgir (s. 3) som formål at "Deltagruppen er en jobb- og kompetansebedrift som har attføring og opplæring som primært virksomhetsområde." Deltagruppen er "en non-profit organisasjon i samfunnets tjeneste".

Deltagruppen AS har organisasjonsnr. 919 367 210 i Brønnøysundregistrenes Enhetsregister. Enhetsregisteret gjengir vedtektenes § 3 som vedtektsfestet formål. Enhetsregisteret oppgir næringskode 88.993 Arbeidstrening for ordinært arbeidsmarked. I tillegg oppgis to koder for metallproduksjon som er gått ut på dato og bør fjernes, ifølge adm. dir.

Styrets årsberetning 2020 presiserer (s. 7) "at det ikke er anledning til å utbetale utbytte til eierne, da Deltagruppen AS og dets datterselskaper har blitt innvilget skattefrihet gitt sitt formål".

Vedtektsendring

Vedtektene § 12 bestemmer at "Beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvor minst 85 % av aksjekapitalen er representert. Endring av vedtektene krever tilslutning fra minst to tredeler (2/3) av de avgitte stemmer på generalforsamlingen." Vedtektsendring må ikke godkjennes av kommunestyrene.

Vedtektene for alle selskapene i Deltagruppen oppdateres og vedtas av generalforsamling årlig. Delta Skole AS sitt formål måtte endres i 2020, da voksenopplæring ble virksomhetsoverdratt til eierkommunene.⁵ *Vedtekter for Deltagruppen AS* (jf. vedlegg) ble vedtatt av generalforsamlingen 12.05.2021, da vara styremedlemmers valgtid ble redusert til ett år og gjort numerisk.

Styreleder sier til revisor at vedtekter og styreinstruks bør samordnes ved neste oppdatering.

Eiere

Vedtektene oppgir aksjekapital (§ 4), men ikke eiere. *Eierstrategi for Deltagruppen AS* (2016) har en

⁴ Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften, 2016) definerer (§ 1-2) offentligrettslige organer som ethvert selvstendig rettssubjekt som tjener allmennhetens behov, og ikke er av industriell eller forretningsmessig karakter og som i hovedsak er finansiert eller kontrollert av offentlige myndigheter.

⁵ Fellesnemnd for Indre Østfold kommune vedtok i 2019 at voksenopplæring skulle overføres fra Deltagruppen AS til kommunen.

aksjonæroversikt med åtte eiere. Fem kommuner slo seg imidlertid sammen 01.01.2020 til Indre Østfold kommune.

Protokoll fra generalforsamling GF 1/21 oppgir at Deltagruppen AS har fire eiere med følgende eierandeler:

Indre Østfold kommune:	3685 aksjer ⁶	(80,1 %)
Rakkestad kommune:	444 aksjer	(9,6 %)
Skiptvet kommune:	242 aksjer	(5,3 %)
Marker kommune:	229 aksjer	(5,0 %)
Sum:	4600 aksjer	(100,0 %)

4.2.2 Generalforsamling – representasjon og vedtak i eierorganet

Vedtekter for Deltagruppen AS fastsetter (§ 5-1) at aksjeeierne kan møte med to representanter, men bare én har stemmerett. Aksjonærs fullmektig skal ha skriftlig fullmakt (fra kommunestyrene). Kommunenes fullmektiger i morselskapets generalforsamling er de fire ordførerne (eller varaordførere ved forfall).

Vedtektene fastsetter (§ 5-2) at ordinær generalforsamling holdes innen utgangen av juni måned og innkalles av styret med minst fire ukers skriftlig varsel. Sakliste skal gå frem av innkalling. Generalforsamlingen behandler årsberetning og årsregnskap, valg av styre, endring av vedtektene og eierstrategi m.m.

Generalforsamlingen åpnes (§ 5-4) av styrets leder og ledes av hovedaksjonær, det vil si ordfører i Indre Østfold kommune. Som beslutning i generalforsamling gjelder flertallsavgjørelse. Møteleder skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen. Protokoll signeres av møteleder og minst én annen person valgt av generalforsamlingen. Protokollen oppbevares i Deltagruppens arkiv.

4.2.3 Styre – sammensetning og funksjon

Styrets sammensetning

Vedtekter for Deltagruppen AS bestemmer (§ 6) at selskapet skal ha en valgkomité som består av ordførerne i eierkommunene. Valgkomitéen skal i sitt arbeid med innstillingen vektlegge krav til kompetanse, kjønnsbalanse, habilitet og kontinuitet i styret. Valgkomitéen innstiller på leder og nestleder.

Ordførere opplyser til revisor at i god tid før generalforsamling har valgkomiteen møter med styreleder og adm. dir. om styrets behov for kompetanse.

Generalforsamlingen i Deltagruppen AS (ordførerne) velger styre for både morselskap og datterselskaper (jf. morselskapets vedtekter § 5-2). Styret har fire aksjonærvalgte styremedlemmer (§ 7-1) og to ansattvalgte styremedlemmer.

Morselskapet og de tre datterselskapene har for tiden personidentisk styre, men ved behov kan selskapene ha ulike styre. Styret i morselskapet er generalforsamling for alle datterselskapene, jf. datterselskapenes vedtekter § 5-1. Styret i morselskapet er altså både styre og generalforsamling i de tre datterselskapene. Styret har fokus på konsernet, kommenterer adm. dir.

Nåværende styre har følgende seks medlemmer:

⁶ Protokollen oppgir at Indre Østfold kommune har 3682 aksjer, men dette er trykkfeil for 3685 aksjer, opplyser adm. dir.

- styreleder Ole-Anders Hallgren Bodal (kommunestyremedlem, Indre Østfold kommune),
- nestleder Lise Rognerud (kommunestyremedlem, Indre Østfold kommune),
- styremedlem Jan-Ivar Lorentzen (hovedutvalgsmedlem, Skiptvet kommune),
- styremedlem Kaisa Bjerke Storeheier (bosatt i Rakkestad),
- styremedlem Vibeke Bugge (ansattvalgt),
- styremedlem Harald Gulliksen (ansattvalgt; hovedverneombud).

Styret består av tre menn og tre kvinner. Ole-Anders Bodal har sittet fire år i styret, hvorav siste året som styreleder.

Vedtektene fastsetter ikke at alle eierkommuner skal være "representert" i styret. Styreverv i selskaper er et personlig verv; medlemmer av styrer representerer bare seg selv og skal ivareta selskapets interesser til beste for alle eierne (jf. KS' anbefaling 9).

For tiden er to aksjonærvalgte styremedlemmer (leder og nestleder) kommunestyremedlemmer. Disse er registrert i KS' styrevervregister.

Styreleder sier til revisor at dagens styre er bredt sammensatt; styremedlemmene har erfaring fra næringsliv, kommunikasjon, økonomi og skole. Partilikhørighet er ikke avgjørende for å bli styremedlem.

Adm. dir. sier at basiskompetanse for alle styremedlemmer er kjennskap til budsjett/regnskap og markedsarbeid. Han etterlyste for et par år siden mer økonomikompetanse, noe som nå er tilført bl.a. gjennom et varamedlem.

Nye styremedlemmer får opplæring på styreseminar (omlag én dag årlig). Selskapets revisor orienterer her om styremedlemmers ansvar og økonomistyring, og ledergruppa orienterer om arbeidsinkluderingsbransjen. Kommunene tilbyr dessuten KS' styreopplæring til folkevalgte.

Styremedlem fra Skiptvet oppgir at styremedlemmene har god og variert bakgrunn og ulikt politisk ståsted. Styreseminar 8.-9.10.2020 ga opplæring i styrearbeid og bransje.

Ansattvalgt styremedlem opplyser at hun har gjennomgått Styreforeningens digitale kurs for ansattvalgte styremedlemmer.

Styrets funksjon

Styret har en møteplan med seks styremøter i året. *Styreinstruks Deltagruppen AS* (2014) pålegger (punkt 3) adm. dir. å gi styret månedsrapporter om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling, inkludert økonomi, sykefravær og AFT-resultat. Selskapet har ikke tertialrapportering.

Styremedlemmene honoreres i 2021 med 3 081 kr per styremøte. Styreleder har i tillegg et honorar på 30 810 kr per år. Honoraret er relativt lavt sammenlignet med andre bedrifter i bransjen, ifølge adm. dir.

Styreleder anser at styremedlemmer stiller godt forberedt på styremøter. Fysiske styremøter fra august 2021 styrker kontakten mellom styremedlemmene. Strategisk fokus har manglet noe, men med strategiplan for 2022–2025, som styret vil vedta i januar 2022, kommer dette på plass.

Styreleder oppgir at han snakker ofte med daglig leder. Dialogen preges av at det er lov å være uenig. Rehabiliteringen av Myrveien 2 har medført uenighet: Administrasjonen estimerte løselig rehabiliteringen til å koste 2 mill. kr (for å ha et tall å budsjettere med). På dette grunnlag godkjente styret å hyre

en arkitekt. Detaljert prosjektplan estimerer kostnadene til 9,5 mill. kr. Styret syntes kostnadsøkningen var høy, noe som våren 2021 medførte en gjensidig forventningsavklaring mellom styreleder og adm. dir.

Styremedlem fra Skiptvet sier til revisor at styret jobber godt. Det er hensiktsmessig at saker modnes, men av og til er prosessen frem mot vedtak litt lang. Adm. dir. forbereder sakene og svarer godt i styremøter. Deltagruppen har meget god administrativ ledelse, mener han.

Ansattvalgt styremedlem sier at styrearbeidet fungerer godt. Styret viser stor interesse for selskapets arbeidsmåte og resultater. Styret samarbeider meget godt med administrasjonen. Når styret ber om utdyping, f.eks. av rehabiliteringen, responderer adm. dir. raskt.

Adm. dir. synes at samarbeidet mellom styre og administrasjon er meget godt. Rehabiliteringsprosjektet medførte uro i styret fordi kostnadsestimatet steg, men dette er nå løst. Rehabiliteringssaken ble for øvrig løftet opp til eierne, noe som medførte ett års forsinkelse. Også i saken om kapitaluttak opplevde administrasjonen overstyring. Arbeidsdeling mellom generalforsamling og styre har vært uklar, men til liten mellom eiere og selskap har steget det siste året.

Skiptvet kommunes ordfører sier til revisor at eierne stilte spørsmål rundt rehabiliteringen av Myrveien 2, herunder økning i kostnadsanslag. Derfor var det behov for eiermøte med befaring i august 2021. Styret kan nok ha kjent på at eierne gikk vel mye i detalj, men konklusjonen på prosessen er god. Ordføreren har ikke noe å sette fingeren på ved styrets arbeidsmåte. Skiptvet kommune opplever dessuten at adm. dir. gjør en meget god jobb, ikke minst med snuoperasjonen og fokuset på økonomi.

4.2.4 Ethiske retningslinjer – habilitet og samfunnsansvar

Habilitet

De fire eierkommunenes ordførere utgjør generalforsamling i morselskapet, noe som forebygger inhabilitet. *Vedtekter for Deltagruppen AS* bestemmer (§ 6) at valgkomitéen (ordførerne) skal ivareta habilitetskrav ved innstilling av styremedlemmer.

Etikk internt

Deltagruppens retningslinjer om etikk og trivsel (2018) fastsetter at konsernet skal bygge på humanistiske verdier. Ansattes personlige adferd skal bidra til et godt arbeidsmiljø preget av likeverd, mangfold, åpenhet og toleranse. Trakassering og diskriminering aksepteres ikke. Ansatte skal takke nei til gaver som kan oppfattes som utilbørlige fordeler. Betalte oppdrag utenfor Deltagruppen skal godkjennes av arbeidsgiver. Deltagruppen ønsker å ha en åpen bedriftskultur med aksept for å ta opp bekymringer og reise kritikk.

Deltagruppen har *Rutine for varsling av kritikkverdige forhold* med registreringsskjema og varslingsplakat (2020). Varslingsplakaten, som er underskrevet av HR-leder, hovedverneombud og tillitsvalgte, nevner eksempler på kritikkverdige forhold (jf. arbeidsmiljøloven § 2 A-1): fare for liv eller helse, fare for klima eller miljø, korrupsjon eller annen økonomisk kriminalitet, myndighetsmisbruk, uforsvarlig arbeidsmiljø og brudd på personopplysningsikkerheten.

Også *Rutine for å fremme likestilling og hindre diskriminering* (2020) og *Rutine for håndtering av uønsket seksuell oppmerksomhet og trakassering* er forelagt revisor.

Styrets årsberetning 2020 opplyser (s. 6) følgende om likestilling og inkludering i Deltagruppen AS:

- Selskapet har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn.

Kvinner utgjør 55 % av de ansatte. Kvinner og menn i samme stilling lønnes tilnærmet likt.

- For arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne foretas det individuell tilrettelegging av arbeidsplassen. Alle lokaler har heis og handicaptoalett.
- Deltagruppen AS har som mål å unngå mobbing og utstøting. Det var ingen rapporterte tilfeller i 2020.

Ansattvalgt styremedlem opplyser at alle tiltaksdeltakere får utdelt klageskjema på første dag. Hun kjenner ikke til klager eller avvik som har avdekket etiske brudd. I fagmøter diskuterer personalet ofte etiske situasjoner – hvordan man skal møte deltakerne på en respektfull måte. Deltagruppen har gode ledere som er opptatt av åpenhet og ærlighet, og det går greit å ta opp problemer og klage på ting, sier hun.

I en bransje som yter tjenester til utsatte/sårbare personer er etisk bevissthet viktig, påpeker styreleder, som tilføyer at årlig revidering av etiske retningslinjer ikke har blitt prioritert de siste par årene. Reviderte etiske retningslinjer vil bli vedtatt av styret i mai 2022.

Deltagruppen AS har vært EQUASS-sertifisert siden 2009. (European Quality Assurance in Social Services er en ISO-liknende sertifisering for europeiske arbeidsinkluderingsbedrifter o.l.) Sertifiseringen ble fornyet 16.06.2021 og gjelder for tre år.

Samfunnsansvar

Deltagruppens retningslinjer om etikk og trivsel (2018) sier følgende om ytre miljø (s. 2): "Du er bevisst de konsekvenser din adferd og dine beslutninger kan få for miljøet."

Adm. dir. opplyser at reviderte etiske retningslinjer (2022) vil si mer om samfunnsansvar.

Som arbeidsinkluderingsbedrift har selskapet et samfunnsgavnlig formål. Med sykkelveksted og gjenbruksbutikk og uten forurensning av ytre miljø er Deltagruppens virksomhet miljøvennlig.

4.2.5 Kommunens eierskapsmelding

Eierskapsmelding vedtas hver valgperiode

Skiptvet kommunes rådmann fremmet *Eierskapsmelding for Skiptvet kommune* for kommunestyret 12.12.2017 (sak 17/113), som vedtok eierskapsmeldingen enstemmig. Saksframlegg og vedtak oppgir at eierskapsmeldingen vil bli oppdatert og fremmet for kommunestyret i 2018.

Rådmannen opplyser til revisor at dette ikke ble gjort, grunnet omprioritering (diskusjon om kommunesammenslåing i 2018–2019 og korona i 2020–2021). Rådmannen tar sikte på å fremme oppdatert eierskapsmelding for Skiptvet kommunestyre i februar 2022. Kommunen legger opp til å vedta eierskapsmelding i hver fireårsperiode, slik kommuneloven krever.

Eierskapsmeldingen fra 2017 opplyser innledningsvis (s. 5) at "Eierskapsmeldingen er et verktøy for å sikre oversikt, forankring, revidering og politisk behandling av vår kommunes rolle som eier og deltaker i virksomhet som er lagt utenfor den ordinære kommuneorganisasjonen."

Eierskapsmeldingen redegjør (s. 15) for de to selskapsformene IKS og AS med eierorganer (representantskap og generalforsamling) og styrets ansvar. Eiermøter beskrives (s. 10) som en overordnet møteplass mellom selskapet og eierne uten formell beslutningsmyndighet, ofte som formøte til møte i eierorganet.

Som vedlegg (s. 28) er en sjekklister for saksfremstilling, eksempler på styrehonorar og innhold i selskapsavtaler m.m.

Prinsipper for eierstyring

Eierskapsmelding for Skiptvet kommune fra 2017 presenterer innledningsvis (s. 5) eierskapsverdier: "De kommunale selskapene forvalter offentlige midler og skal drives etter prinsippene langsiktighet, samfunnsansvar og åpenhet."

Eierskapsmeldingen, som ble utarbeidet i samarbeid med andre kommuner i Indre Østfold (IØ), omtaler (s. 6) eierstyringsprinsipper: "IØ-kommunene legger til grunn eierstyringsprinsipper som er allmenngyldige for alle selskapene. Prinsippene retter seg mot kommunestyrene, eierrepresentantene og styrene." Eierstyringsprinsippene ser ut til (jf. innholdsfortegnelse) å være mesteparten av dokumentet, herunder kap. I–VII (s. 6–20) og kap. IX (s. 26–27). Sistnevnte inneholder rådmannens anbefalinger med en liste med tiltak som har preg av eierstyringsprinsipper.

Skiptvet kommunestyre vedtok 12.12.2017 eierskapsmeldingen med følgende tilføyelse i vedtaks-punkt 3: "Komitéen for eierskapsutøvelse i Skiptvet kommune består av: Ordfører, varaordfører og en representant fra opposisjonen med rådmannen som sekretær." Dette forankrer eierstyringen bredere enn ordfører alene. Komitéen for eierskapsutøvelse nevnes ikke i eierskapsmeldingen.

Skiptvet kommunes ordfører sier i intervju med revisor at eierskapspolitikken tidvis er "noe ordføreren stiller med". Bredere politisk forankring er ønskelig. Formannskapet og dets komité for eierskapsutøvelse bør bruke mer tid på selskapene.

Oversikt over selskaper – formål

Eierskapsmelding for Skiptvet kommune (2017) har kap. VIII Gjennomgang av kommunens eierinteresser, som presenterer aksjeselskaper (s. 20) og interkommunale selskaper (s. 23). Dette suppleres med grafer i vedlegg (s. 32-33) for 14 AS-er og 11 IKS-er, som gir oversikt over eierinteressene i 2017. Av disse presenteres (s. 20) tre AS-er og seks IKS-er. Deltagruppen AS er med i graf, men presenteres ikke i eierskapsmeldingen.

Kommunens formål med eierskapet trenger ikke å være identisk med selskapets formål, ifølge kommunelovens forarbeider. Som et apropos til dette påpeker styremedlem fra Skiptvet at Deltagruppens formål er tydelig, men *kommunenes* formål med selskapet fremsto som uklart da de ønsket å tappe det for kapital. Kapitaluttak strider mot både NAVs regler og selskapets vedtekter, og eierkommunene bør ikke bruke mer energi på temaet.

4.2.6 Eierstrategi

Eierstrategi for Deltagruppen AS ble utarbeidet i 2016. Eierstrategien gir en kortfattet beskrivelse av Deltagruppen med formål, hovedvirksomhet og nøkkeltall. Kapittel "Framtidig strategi for eierskapet i Deltagruppen samt utviklingsområder" (s. 4) lister opp seks områder der eierne kan benytte Deltagruppen: arbeidsinkludering, forebygging av frafall fra skole, integrering av innvandrere i kommunene, inkludere innbyggere med nedsatt funksjonsevne i arbeidsmarkedet, redusere sykefraværet blant kommunenes ansatte, og levere kurs for ansatte i eierkommunene.

Ansattvalgt styremedlem mener at eierstrategien kan bli tydeligere på kommunenes nytte av selskapet.

Med kommunesammenslutningen i Indre Østfold kommune 01.01.2020 ble åtte eierkommuner i Delta-

gruppen AS redusert til fire. Styret etterspurte i 2020 en oppdatering av eierstrategien etter kommunesammenslutningen. Kommunene har ikke startet prosessen ennå.

Ordfører i Skiptvet kommune sier til revisor at eierstrategien bør oppdateres i 2022.

4.2.7 Rapportering og eiermøter

Rapportering

Kommunene gir KS' folkevalgtopplæring. Skiptvet kommune hadde en dag med folkevalgtopplæring i november 2021 og skal ha en dag i 1. kvartal 2022 der eierskap omtales, opplyser ordfører.

Styrets årsberetning 2020 gir en kortfattet fremstilling av Deltagruppens virksomhet:⁷

1. Organisering og styrets sammensetning (s. 1).
2. Selskapspresentasjon (s. 2): Deltagruppen AS, Delta Skole AS, Delta Næring AS og Delta Jobb og Kompetanse AS.
3. Redegjørelse for årsregnskapet (s. 3): tall fra årsregnskap og kontantstrøm.
4. Fremtidig utvikling (s. 4): Grunnet nye retningslinjer fra NAV om at forhåndsgodkjente leverandører av arbeidsrettede tiltak ikke kan levere konkurranseutsatte tjenester, vil Delta Næring i fremtiden benyttes til å levere anbud til NAV, i stedet for Delta Jobb og Kompetanse.
5. Finansiell risiko (s. 4): valutarisiko, renterisiko, kredittisiko, likviditetsrisiko og fortsatt drift.
6. Arbeidsmiljø og vernetjeneste (s. 5): arbeidsmiljøutvalg, personskader, sykefravær, Aktiv Helsehjelp, NAV Arbeidslivssenter og beredskapsplan.
7. Etikk m.m. (s. 6): likestilling og diskriminering, bemanning, ytre miljø og resultatdisponering.

Deltagruppen gir bred informasjon om sin virksomhet på hjemmesidene (Deltagruppen.no). Hovedmenyen har seks overskrifter med følgende opplysninger (utdrag):

- **Om oss:** Deltagruppen er en arbeids- og inkluderingsbedrift i Øst-Viken med fokus på jobbformidling og kompetanseutvikling. Deltagruppen samarbeider tett med NAV, kommuner, næringsliv, utdanningsinstitusjoner og helseinstitusjoner. Deltagruppen er også en stemme for de som står utenfor arbeidslivet.
- **AFT:** Arbeidsforberedende trening (AFT) er et tilbud til mennesker som er usikre på egne jobbmuligheter og som har behov for oppfølging og trening for å komme i jobb eller utdanning.
- **Ekspertbistand:** Ekspertbistand (jf. Inkluderende arbeidsliv, IA) skal bidra til å forebygge og redusere sykefravær på arbeidsplassen. Deltagruppen er en godkjent leverandør av ekspertbistand.
- **Jobbpunkt:** Deltagruppens veiledere har lang erfaring i å hjelpe jobbsøkere ut i arbeidslivet. Kunnskapen er samlet i heftet *Jobbpunkt*, som er et verktøy for jobbsøkere og bedrifter.
- **For arbeidsgivere:** Deltagruppen samarbeider tett med næringsliv i Øst-Viken. Kunnskap om bedrift og deltaker er grunnlaget for jobbmatch, og deltakerne har en coach (veileder).
- **For deltakere:** Delta Jobb & kompetanse møter deltakerne der de er med sine forutsetninger, mål og veivalg.

Ansattvalgt styremedlem sier at Deltagruppens hjemmesider er utviklet det siste året; de viser nå hvilke tjenester Deltagruppen tilbyr og hva man jobber med.

Adm. dir. opplyser at Deltagruppen sender innkalling til generalforsamling med saksliste og saksdokumenter, samt etterfølgende protokoll, til ordførerne og kommunenes postmottak.

Innkalling til styremøte med saksliste og saksdokumenter, samt protokoll, sendes styremedlemmene.

⁷ Styrets årsberetning har form av bolker som bare delvis er gruppert i kapitler. Revisor har nummerert kapitlene og satt inn forslag til kapitteloverskrifter for kap. 1, 2, 6 og 7.

Til kommunenes postmottak sendes kun styreprotokoll. Saksdokumenter til styremøter i et AS kan inneholde forretningshemmeligheter og unntas offentlighet. Her ligger det en forskjell mellom aksjeselskaper (AS) og interkommunale selskaper (IKS).

Fagledere for arkiv i Rakkestad, Skiptvet og Marker kommuner opplyser til revisor at protokoller fra generalforsamlinger og styremøter i aksjeselskaper som kommunen har eierinteresser i, journalføres og arkiveres i kommunenes sak-/arkivsystemer. Også innkalling/saksdokumenter til generalforsamlinger blir for det meste journalført (unntatt Marker kommune). Ved innsynsbegjæring fra innbyggere og journalister mv. gis som regel innsyn i protokoller og generalforsamlingsdokumenter.

Deltagruppens årsregnskap og vedtekter fremmes av og til som orienteringssak for kommunestyret, men for øvrig er det sjelden kommunestyresaker om selskapet. Adm. dir. har aldri holdt selskapspresentasjon for kommunestyret.

Eiermøter

Deltagruppen avholder 1–2 eiermøter årlig. Deltakere er ordførere og rådmenn, styreleder og adm. dir. Temaer er aktuelle strategiske spørsmål. Styreleder poengterer at eiermøter holdes felles for alle fire eierkommuner, for å gi lik og samtidig informasjon til alle.

Adm. dir. opplyser at de to siste eiermøtene var:

- 05.10.2020: Eiermøte om kapitaluttak, der muligheten for bruk av selskapets oppsparte midler ble drøftet. Konklusjonen er at eierne ikke kan få penger (utbytte) ut av selskapet, bare tjenester.
- 11.08.2021: Eiermøte om rehabilitering av Myrveien 2, med omvisning i lokalene.

Ansattvalgt styremedlem gir uttrykk for at eierne har meninger om Deltagruppens strategiske spørsmål – et naturlig engasjement.

Styreleder oppgir at Deltagruppens driftsunderskudd gjennom flere år gjorde eierkommunene usikre. Etter snuoperasjon i 2020 og eiermøte i august 2021 er eierne mer tilfredse. Styret ønsket tettere dialog med eierne, noe som har kommet på plass de siste par årene.

Ordførerne i Rakkestad, Skiptvet og Marker kommuner sier alle til revisor at Deltagruppens rapportering til eierne er god. Det gjelder skriftlig rapportering gjennom styrets årsberetning og saker til generalforsamling, og muntlig rapportering i generalforsamling og eiermøter. Det er god kommunikasjon mellom eiere og selskap.

4.3 Vurderinger

Selskapets vedtekter

Vedtekter for Deltagruppen AS (2021) oppfyller etter revisjonens vurdering aksjelovens krav til opplysninger om selskapets foretaksnavn, selskapets virksomhet/formål, aksjekapitalens størrelse og aksjenes pålydende.

Deltagruppens formål – opplæring, arbeidsinkludering, karriereveiledning og attføring – er tydelig. Vedtektene § 3 Virksomhet fastsetter også at selskapets overskudd skal forbli i bedriften og disponeres til formål som styrker framtidig drift, noe som samsvarer med *Forskrift om arbeidsmarkedstiltak* (§ 1-1). *Styrets årsberetning 2020* presiserer (s. 7) at det ikke er anledning til å utbetale utbytte til eierne.

KS' *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll* er oppfylt når det gjelder jevnlig revidering av vedtekter og bruk av valgkomité. Vedtektene oppdateres årlig. Valgkomité er vedtektsfestet og består

av ordførerne i eierkommunene.

Vedtektsendring krever at 85 % av aksjekapitalen er representert på generalforsamlingen, noe som begrenser hovedaksjonær Indre Østfold kommune (80 % av aksjene) sin innflytelse noe. For øvrig fattes vedtak i generalforsamling med flertallsavgjørelse (§ 5-4). Bør 85 % av aksjekapitalen være representert på generalforsamling ved ethvert vedtak? kom opp som et spørsmål under eierskapskontrollen. Eierorganet preges av konsensus, men adm. dir. vil på generalforsamlingen i mai 2022 drøfte med eierne om vedtektene bør endres på dette punkt.

Generalforsamling – representasjon og vedtak i eierorganet

De fire eierkommunenes ordførere utgjør generalforsamling i Deltagruppen AS, noe som samsvarer med KS' *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*. Aksjelovens krav til innkalling, saksliste, møteledelse og protokoll er etter revisjonens vurdering oppfylt.

Generalforsamlinger åpnes av styrets leder og ledes deretter av hovedaksjonær, det vil si ordfører (eller varaordfører) i Indre Østfold kommune. Møteleder sørger for at det føres protokoll for generalforsamlingen, som inkluderer fortegnelse over stemmeberettigede og generalforsamlingens vedtak. Protokoll signeres av møteleder og to personer til og arkiveres.

Protokoll fra generalforsamling 12.05.2021 viser at generalforsamlingen er et aktivt eierorgan for Deltagruppen AS. Generalforsamlingen innkaller til eiermøte når det er behov for bredere kommunikasjon med eierkommunene for å forankre strategiske beslutninger.

Styre – sammensetning og funksjon

Deltagruppens styre oppfylder aksjelovens bestemmelser og KS' anbefalinger. Dagens styre fungerer godt, etter revisjonens vurdering.

Morselskapet og datterselskapene har identisk styre, men dette kan endres ved behov. Styret består av fire aksjonærvalgte og to ansattvalgte styremedlemmer. Valgkomitéen innstiller på aksjonærvalgte styremedlemmer ut fra krav til kompetanse, kjønnsbalanse, habilitet og kontinuitet. Generalforsamlingen velger fire styremedlemmer for to år av gangen; vervene som styreleder og nestleder tildeles. Dagens styre består av tre menn og tre kvinner. *Styreinstruks Deltagruppen AS* ble vedtatt i 2014.

Eierrepresentanter, styremedlemmer og adm. dir. gir uttrykk for at styret fungerer godt og samarbeider godt med administrasjonen. Konsernets snuoperasjon i 2019–2020 viser at styret kjenner selskapets utfordringer og evner å fatte nødvendige beslutninger i tide.

Etiske retningslinjer – habilitet og samfunnsansvar

Deltagruppen oppfylder etter revisjonens vurdering krav til etiske retningslinjer. Ordførerne er eierrepresentanter i Deltagruppen AS, noe som forebygger inhabilitet, jf. KS' anbefalinger. Ingen av de som revisor har intervjuet, har registrert inhabilitet eller annen etisk svikt i konsernet. *Deltagruppens retningslinjer om etikk og trivsel* (2018) vil bli revidert og vedtatt av styret i 1. halvår 2022. Nye etiske retningslinjer vil også vektlegge samfunnsansvar.

Deltagruppen har *Rutine for varsling av kritikkverdige forhold* og rutiner for å hindre diskriminering og seksuell trakassering. Deltagruppen er sertifisert gjennom EQUASS, et europeisk kvalitetssikringssystem for velferdstjenester. Som arbeidsinkluderingsbedrift har Deltagruppen et samfunnsgavnlig formål. Konsernet forurensar ikke det ytre miljø.

Kommunens eierskapsmelding

Skiptvet kommune oppfyller etter revisjonens vurdering kommunelovens krav til eierskapsmelding. *Eierskapsmelding for Skiptvet kommune* ble vedtatt av kommunestyret 12.12.2017. Rådmannen tar sikte på å fremme oppdatert eierskapsmelding for kommunestyret i februar 2022. Kommunen legger opp til å vedta eierskapsmelding i hver fireårsperiode, slik kommuneloven krever.

Eierskapsmeldinger skal, ifølge kommuneloven § 26-1 og KS' anbefaling, inneholde kommunens prinsipper for eierstyring, oversikt over kommunens selskaper og øvrig interkommunalt samarbeid, samt kommunens formål med hvert selskap.

Eierskapsmelding for Skiptvet kommune inneholder prinsipper for eierstyring, men etter revisjonens vurdering kan de spisses noe. Komitéen for eierskapsutøvelse (bestående av ordfører, varaordfører og en opposisjonspolitiker) som kommunestyret vedtok 12.12.2017, gir en forankring av eierstyringen; dette bør nevnes under prinsipper for eierstyring.

Det er også revisjonens vurdering at eierskapsmeldingen bør gi en mer komplett oversikt over selskapene som kommunen har eierinteresser i. Under gjennomgang/presentasjon av selskapene bør *kommunens* formål med eierskapet fremgå.

Eierstrategi

Eierstrategi for Deltagruppen AS ble utarbeidet i 2016. Siden da har fem kommuner slått seg sammen til Indre Østfold kommune (01.01.2020), slik at åtte eierkommuner i Deltagruppen AS er redusert til fire. Konsernets nøkkeltall for årsverk og omsetning mv. er dessuten endret. Eierkommunene har ikke en oppdatert eierstrategi. Eierstrategien bør oppdateres i 2022.

Revisjonen vurderer likevel ikke dette som et brudd på KS' anbefalinger, som ikke stiller et krav om eierstrategi.

Rapportering og eiermøter

Deltagruppen AS og eierkommunene oppfyller etter revisjonens vurdering kommunesektorens krav til rapportering og eiermøter.

Styrets årsberetning 2020 gir en kortfattet fremstilling av konsernets virksomhet. Årsberetningen er informativ, men kan nok bearbeides noe mer.

Deltagruppens hjemmesider (Deltagruppen.no) gir bred informasjon om konsernets tjenester og arbeidsområder. Dette er vesentlig informasjon også for eierne.

Protokoller fra generalforsamlinger og styremøter i aksjeselskaper som kommunene har eierinteresser i, journalføres og arkiveres i kommunenes sak-/arkivsystemer. Også innkalling/saksdokumenter til generalforsamlinger blir for det meste journalført i kommunene. Styredokumenter i aksjeselskaper sendes bare til styremedlemmer, da de kan inneholde forretningshemmeligheter. Interesserte gis som regel innsyn i protokoller og generalforsamlingsdokumenter.

Deltagruppen avholder eiermøter 1–2 ganger årlig. Deltakere er ordførere og rådmenn, styreleder og adm. dir. Temaer er aktuelle strategiske spørsmål. Eiermøter holdes felles for alle fire eierkommuner, for å gi lik og samtidig informasjon til alle og som forberedelse til generalforsamling. Dialogen med eierne har blitt tettere de siste par årene.

Utvidete eiermøter med flere folkevalgte enn ordfører kan gi bredere forankring av eierstyringen. Styreleder opplyser at dette ikke praktiseres.

Revisor kan ikke se at formannskapetets komité for eierskapsutøvelse nevnes i *Delegeringsreglement for Skiptvet* (2020). Delegeringsreglementet, som er basert på Kommuneforlagets standard delegeringsreglement, tar utgangspunkt i ca. 150 lover. Aksjeloven, som gjelder for Deltagruppen AS, er ikke med.

Rådmannen kommenterer at han vil legge frem en sak om oppdatert økonomireglement i 1. kvartal 2022. Også oppdatering av delegeringsreglementet vil bli vurdert.

4.4 Konklusjon og anbefalinger

Basert på vurderingene konkluderer revisjonen med at Skiptvet kommune utøver sitt eierskap i Deltagruppen AS (med datterselskaper) i samsvar med aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring.

Deltagruppens drift preges av orden og åpenhet, og selskapet er underlagt folkevalgt kontroll fra eierkommunene.

Revisjonen har følgende anbefalinger til Skiptvet kommune:

- a. Kommunens eierskapsmelding bør vise kommunens prinsipper for eierstyring, gi en samlet oversikt over kommunens eierinteresser og tydeliggjøre kommunens formål med eierskapene.
- b. Kommunen bør, i samarbeid med de andre eierkommunene, oppdatere *Eierstrategi for Deltagruppen AS* (2016) i 2022.

5 Kilder

Lover, forskrifter, statlige veiledere

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), 2018.
Prop. 46 L (2017–2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
Lov om aksjeselskaper (aksjeloven), 1997.
Lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven), 1997.
Brønnøysundregistrenenes Enhetsregister, Brreg.no.
Forskrift om kontrollutvalg og revisjon, 2019.
Forskrift om arbeidsmarkedstiltak (tiltaksforskriften), 2015.
Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften), 2016.

Forskningsrapporter, bransjeorganisasjoner mv.

Standard for eierskapskontroll (RSK 002), Norges Kommunerevisorforbund (NKRF), 2020.
Veileder i selskapskontroll – med vekt på eierskapskontroll, NKRF, 2018.
Håndbok for ordførere, KS folkevalgtprogram 2019–2023, 2020.
Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, KS, 2020.
Styrevervregisteret.no, KS.
Beskytt kommunen! Håndbok i antikorrupsjon, Transparency International Norge, 2014.
Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap, NIBR-rapport 2015:1, OsloMet.
Arbeidoginkludering.no, NHO Service – Arbeid & Inkludering.

Deltagruppen

Vedtekter for Deltagruppen AS, 12.05.2021.
Protokoll fra generalforsamling GF 1/21, 12.05.2021.
Styrets årsberetning 2020, 16.04.2021.
Konsernregnskap 2020 Deltagruppen AS, 26.04.2021.
Protokoll fra styremøte 4/21, 13.08.2021.
Styreinstruks Deltagruppen AS, 2014.
Stillingsbeskrivelse adm. dir., 2021.
Deltagruppens strategiplan 2017–2021.
Overordnede mål for Deltagruppen 2021.
Deltagruppens retningslinjer om etikk og trivsel, 2018.
Rutine for varsling av kritikkverdige forhold med skjema og varslingsplakat, 2020.
Rutine for å fremme likestilling og hindre diskriminering, 2020.
Rutine for håndtering av uønsket seksuell oppmerksomhet og trakassering, 2020.
Deltagruppen.no.

Eierkommuner

Eierstrategi for Deltagruppen AS, 2016.

Skiptvet kommune

Eierskapsmelding for Skiptvet kommune, Skiptvet kommunestyre 12.12.2017.
Delegeringsreglement for Skiptvet, 10.11.2020.
Skiptvet.kommune.no.

Vedlegg: Vedtekter Deltagruppen AS (utdrag)

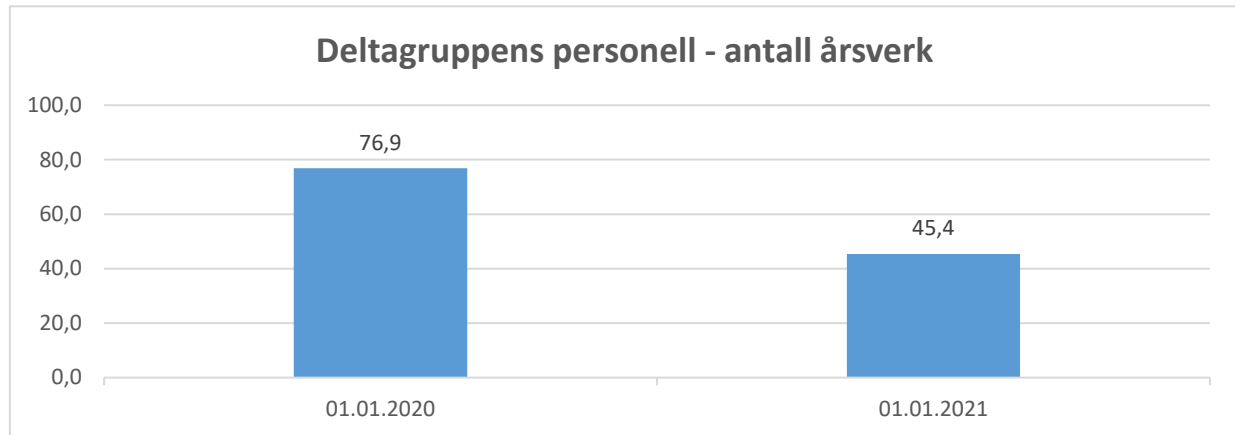
Vedtekter for Deltagruppen AS (12.05.2021) – utdrag	
§ 1 Foretaksnavn	Selskapets foretaksnavn er Deltagruppen AS. Selskapet er opprettet med hjemmel i lov om aksjeselskaper av 13.06.1997 nr. 44.
§ 2 Forretningskontor	Selskapet har sitt forretningskontor i Indre Østfold kommune.
§ 3 Virksomhet	Selskapets virksomhet består i å eie aksjer i datterselskaper som har opplæring, arbeidsinkludering, karriereveiledning og attføring som primære virksomhetsområder, samt annen virksomhet som står i naturlig tilknytning til dette. Selskapets overskudd skal forbli i bedriften og disponeres til formål som styrker framtidig drift.
§ 4 Aksjekapital	Selskapets aksjekapital er på NOK 2 300 000,- fordelt på 4 600 aksjer á NOK 500,- fullt innbetalt og lydende på navn.
§ 5-1 Generalforsamling, alminnelige bestemmelser	Generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet. Hver aksje gir én stemme. Aksjeeierne kan møte med to (2) representanter, men bare én har stemmerett. Aksjonærer kan møte ved fullmektig. Disse skal ha skriftlig fullmakt som må godkjennes av generalforsamlingen. Daglig leder og styreleder skal være til stede under generalforsamling. Styremedlemmene og daglig leder har rett til å uttale seg på generalforsamlingen.
§ 5-2 Ordinær generalforsamling	Ordinær generalforsamling holdes innen utgangen av juni måned. Ordinær generalforsamling innkalles av styret med minst fire ukers skriftlig varsel. Sakslisten skal gå frem av innkallingen. Generalforsamlingen behandler årsberetning og årsregnskap; disponering av driftsresultat; valg av styre, herunder leder og nestleder, og godtgjøring til styret; valg av styre til datterselskapene; valg av revisor og godtgjørelse av revisor; endring av vedtekter; eierstrategi; andre saker som er forberedt ved innkallingen. Generalforsamlingen får seg forelagt årsberetning og årsregnskap for datterselskapene, og behandler konsernregnskapet.
§ 5-4 Saks-gang i generalforsamlingen	Generalforsamlingen åpnes av styrets leder eller den styret har utpekt. Generalforsamlingen ledes av hovedaksjonær. Som beslutning i generalforsamling gjelder flertallsavgjørelse. Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen. For-tegnelsen over de møtende skal inntas i eller vedlegges protokollen. Protokollen skal signeres av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede. Protokoller skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet.
§ 6 Valgkomité	Selskapet skal ha en valgkomité som består av ordførerne i eierkommunene. Valgkomitéen skal i sitt arbeid med innstillingen legge til grunn at styret er et kollegialt organ, som settes sammen ut ifra krav til kompetanse og selskapets egenart. Styresammensetningen skal følge lovens krav om kjønnsbalanse. Habilitetskrav skal ivaretas. Valgkomitéen må ta hensyn til behov for kontinuitet i styret, og skal i sitt forslag legge til grunn en delvis utskifting av styremedlemmene. Valgkomitéen innstiller på leder og nestleder. Valgkomiteen innstiller også på styremedlemmer til datterselskapene i konsernet.
§ 7-1 Styrets medlemmer	Selskapets styre skal bestå av til sammen fire (4) aksjonærvalgte medlemmer. Det velges to (2) numeriske varamedlemmer. Styrets leder, nestleder og styremedlemmer velges for to (2) år av gangen. Varamedlemmer velges for ett (1) år av gangen. To (2) av styrets medlemmer velges av og blant de ansatte. Det velges to (2) numeriske varamedlemmer.
§ 7-2 Styrets funksjon	Styret skal påse at selskapet drives i tråd med selskapets formål og selskapets styringsdokumenter, innenfor vedtatte budsjetter; generalforsamlingens vedtak og retningslinjer gjennomføres og etterfølges; selskapet er organisert på en slik måte at virksomheten drives mest mulig kostnadseffektivt; selskapets regnskapsføring og formuesforvaltning er

	gjenstand for betryggende kontroll. Styret ansetter daglig leder for selskapet og fastsetter lønns- og arbeidsvilkår, samt beslutter de generelle lønns- og arbeidsvilkår for øvrige ansatte. Styret fører tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet for øvrig. Styret fastsetter instruks for daglig ledelse.
§ 8-1 Daglig leders oppgaver og myndighet	Daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og personalforvaltning, og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Strategiske spørsmål og saker av prinsipiell betydning skal legges frem for styret.
§ 8-2 Daglig leders rett og plikter overfor styret	Daglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.
§ 8-3 Daglig leders dialog og samhandling med eierne	Daglig leder skal ha en åpen dialog med administrasjonen i eierkommunene, om kostnader og kvalitet på tjenester som leveres til kommunene fra konsernet.
§ 10 Regnskapsføring og revisjon	Selskapet fører regnskap etter regnskapsloven. Generalforsamlingen velger revisor for selskapet.
§ 11 Aksjeoverdragelse	Aksjer i selskapet skal kun eies av kommuner.
§ 12 Endring av vedtekter	Beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvor minst 85 % av aksjekapitalen er representert. Endring av vedtektene krever tilslutning fra minst to tredeler (2/3) av de avgitte stemmer på generalforsamlingen.
§ 13 Oppløsning av selskapet	Beslutning om å oppløse selskapet treffes av generalforsamlingen, hvor minst 85 % av aksjekapitalen er representert, med tilslutning fra minst to tredeler (2/3) av de avgitte stemmer på generalforsamlingen. Resterende formue skal – i samråd med og etter godkjenning av tilskuddsinstitusjonene – nyttes til tiltak i samsvar med selskapets formål.
§ 14 Aksje-loven	For øvrig gjelder den til enhver tid gjeldende lov om aksjeselskaper.

Vedlegg: Deltagruppens drift

Personell og vernetjeneste

Deltagruppen har, etter nedbemanning, 55 ansatte i 45 årsverk i 2021:

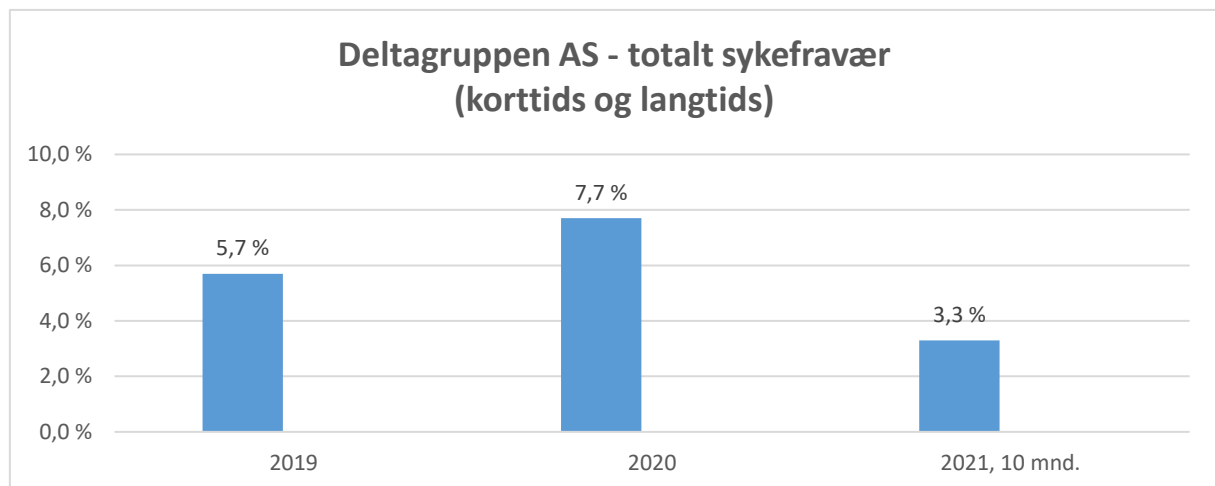

Kilde: Adm. dir. Tiltaksdeltakere/brukere inngår ikke i tallene.
2020: 86 ansatte i 76,9 årsverk. 2021: 55 ansatte i 45,4 årsverk.

Styrets årsberetning 2020 opplyser (s. 5) at Deltagruppens arbeidsmiljøutvalg (AMU) avholdt fire møter og behandlet 28 saker i 2020. To hendelser med personskader fant sted i 2020 (mot fem i 2019); tiltak er iverksatt. Selskapet har rutiner for oppfølging av sykemeldte, samt forebyggende tiltak for ansatte som står i fare for å bli sykemeldt.

Deltagruppen er medlem av bedriftshelsetjenesten Unicare Helse. Deltagruppen bruker kvalitetssystemet TQM, der alle retningslinjer/rutiner er arkivert tilgjengelig for ansatte. TQM har også en avviksmodul der ansatte kan melde avvik og ledelsen følger opp. Avviksstatistikk rapporteres til AMU og styret.

Deltagruppens sykefravær har utviklet seg slik:

Kilde: *Styrets årsberetning 2020* (s. 6), samt adm. dir.
Sykefravær 2020 (7,7 %): korttidsfravær 1,4 %, langtidsfravær (over 16 dager) 6,3 %.

Tjenesteproduksjon

Deltagruppens hovedprodukt er Arbeidsforberedende trening (AFT). Konsernet har 182 AFT-plasser, hvorav 106 plasser i Sarpsborg og 76 plasser i Askim. Konsernet har rundt 250 tiltaksdeltakere (ulike

brukere) per år. Deltakernes oppholdstid i tiltaket er gjennomsnittlig ni måneder. AFT er i utgangspunktet begrenset til ett år, men kan forlenges til tre år, opplyser adm. dir.

Deltagruppen har to interne arenaer – sykkelverksted/-butikk og gjenbruksbutikk i Askim (til sammen ca. 25 AFT-plasser). Adm. dir. anser dette som tilstrekkelig og mener at den beste arbeidstrening skjer i ordinært arbeidsliv, der deltakerne får arbeidsutprøving i bedrifter med sikte på jobb. Deltagruppen har et stort nettverk av bedrifter som er villige til å utprøve deltakere i ymse arbeidsoppgaver.

NAVs bestilling er å avklare deltakernes restarbeidsevne. For noen deltakere handler det om å få konstatert at de ikke kan jobbe. Men hvis deltakeren finner en jobb hun mestrer og trives med, kan hun motiveres til å stå i arbeid likevel. Å finne en arbeidstaker og en arbeidsgiver som passer sammen – jobbmatch – er et suksesskriterium for Deltagruppen.

Deltagruppens viktigste målsetting/resultat er overgang til arbeid og utdanning etter avsluttet tiltak for deltakere i AFT. (Mål for deltaker-oppmøte og å få deltakere ut i arbeidstrening etter to måneder, er delmål under AFT-målet.) Deltagruppens resultat har steget de senere år og ligger i 2021 rundt 50 %, som er NAVs resultatkrav.⁸

Deltagruppen AS er medlem i NHO Service sin bransjeforening Arbeid & Inkludering.⁹ NHO fører en bransjestatistikk der landets arbeidsinkluderingsbedrifter sammenlignes (benchmarking). Etter hver måned sender Deltagruppen sine AFT-resultater til både NAV og NHO.

Ordfører i Skiptvet kommune sier at Deltagruppens viktigste resultatmål er å få tiltaksdeltakerne ut i jobb/utdanning.

En del arbeidsinkluderingsbedrifter har følgende tiltak i sin produktportefølje som Deltagruppen mangler:

- **Varig tilrettelagt arbeid (VTA):** Deltagruppens eierkommuner har andre VTA-leverandører: Rakkestad kommune eier Rause AS, Skiptvet kommune er medeier i Via3 AS, og Marker kommune er medeier i Innovi AS.
- **Avklaring:** Deltagruppen hadde avklaringstiltaket, men tapte anbudskonkurranse i 2019. Oppdraget gikk til Fretex, som opprettet et kontor i Askim og overtok ti ansatte fra Deltagruppen.
- **Oppfølging:** Deltagruppen leverte anbud på oppfølgingstiltaket til NAV i 2019, men vant ikke oppdraget.

Deltagruppen jobber med å få flere kunder, for tiden særlig sykefraværsoppfølging for eierkommuner og privat næringsliv i regionen.

Deltagruppen sorterer under NAV Østviken, Moss. Samarbeidet preges av kontinuitet og raske svar på henvendelser. Også på lokalt nivå er samarbeidet med NAV utmerket, sier adm. dir.

Omstillingstiltak

Styrets årsberetning 2020 for Deltagruppen AS opplyser (s. 2) at 2020 var et år preget av stor grad av omstilling. Ved kommunesammenslåing av fem kommuner 01.01.2020 ble det vedtatt at voksenopplæringen skulle flyttes fra Deltagruppen til Indre Østfold kommune med virkning fra 01.08.2020. Konsernets økonomi var i fokus i 2020, og oppsigelser ble gjennomført for å sikre lønnsom drift. Alle

⁸NAV har bestemt at parameteret skal måles slik at det bare blir rundt 50 % måloppnåelse. Hvis de som flytter eller er for syke til å jobbe kunne elimineres fra statistikken, ville Deltagruppen hatt nær 100 % måloppnåelse, presiserer adm. dir.

⁹ Arbeid & Inkludering i NHO Service er fagutviklings- og interesseorganisasjonen for 115 arbeidsinkluderingsbedrifter som yter tjenester til nærmere 35 000 personer årlig, opplyser Arbeidoginkludering.no.

avtaler med leverandører og samarbeidspartnere ble gjennomgått og reforhandlet for å oppnå bedre priser. Arbeidstrening på Skjeltorp gård i Sarpsborg ble sagt opp fordi tilbudet ikke lenger var etterspurt av NAV. Samtlige aktiverte eiendeler ble gjennomgått, og det viste seg at flere eiendeler burde ha vært nedskrevet tidligere. På bakgrunn av dette ble det gjennomført store nedskrivninger i 2020 (5,1 mill. kr i tillegg til ordinære avskrivninger på 2,3 mill. kr). Dette ga utslag i underskudd på årsresultatet.

Deltagruppens snuoperasjon startet i mars 2019, da nåværende adm. dir. tiltrådte. Konsernet har mer enn halvert personellet: fra 120 ansatte (inkludert voksenopplæring) til 55 ansatte i dag. Deltagruppens totale sykefravær sank fra 7,7 % i 2020 til 3,3 % i januar–oktober 2021. Konsernets sykefravær har aldri vært lavere. Nedgangen er frukten av systematisk arbeidsmiljøarbeid, der ansatte bryr seg om at medarbeidere stiller på jobb. Omstillingen har vært en lang og krevende, men vellykket prosess, sier adm. dir. Styret er opptatt av å stabilisere driften i 2021, sier styreleder.

For tiden jobber selskapet med tre omstillingstiltak, opplyser adm. dir.:

1. **Rehabilitering av lokalene i Myrveien 2:** Utbedring av setningsskader, gammelt lagerlokale, lydisolering og ventilasjon. Rehabiliteringen vil høyne trivselen både for deltakere og ansatte.
2. **Prosjekt utenforskap:** Målgruppen er folk med nedsatt arbeidsevne som faller utenfor NAVs arbeidsmarkedstiltak. Mens AFT finansieres av NAV, vil tiltak mot utenforskap finansieres av Deltagruppens egenkapital. Prosjektet er i et tidlig stadium; oppstartsmøte med kommunene ble holdt 20.09.2021.
3. **Etablering av et utviklingsselskap:** Styret vedtok 22.11.2021 at Deltagruppen AS tegner seg for 25 000 aksjer i Kopano AS, Larvik. Dette er et samarbeid om IT, anbud og fagutvikling med inntil ti andre arbeidsinkluderingsbedrifter som vil gi stordriftsfordeler og styrke Deltagruppens posisjon.

Lokalene i Myrveien 2 er uoversiktlige med trange ganger uten vinduer. Brukerundersøkelser viser at deltakerne føler seg gjemt bort langt bak i lokalene, opplyser protokoll fra generalforsamling 12.05.2021 (sak 8). Generalforsamlingen ba styret invitere til et eiermøte der kostnadsunderlag og selskapsstrategi drøftes med eierne. Eiermøte ble avholdt 11.08.2021 med omvisning i lokalene. Ekstraordinær generalforsamling vedtok 30.08.2021 å gi fullmakt til styret å vedta rehabilitering av lokalene i Myrveien 2 for 9,5 mill. kr. (Ca. halvparten er vedlikehold som vil regnskapsføres over drift, og halvparten er oppgradering som avskrives over ti år.) Styret vedtok 20.09.2021 rehabiliteringen, som gjennomføres i 2022.

Økonomi

Deltagruppen får betalt for tjenester, hovedsakelig fra NAV for tiltaket Arbeidsforberedende trening (AFT). Eierkommunene betaler ikke årlig honorar.

Deltagruppen AS har følgende økonomiske hovedtall i driften:

Deltagruppen AS (konsern) Resultatregnskap	2019 regnskap	2020 regnskap	2021 budsjett
Salgsinntekt	3 476 337	1 661 640	6 007 677
Annen driftsinntekt (fra NAV)	73 529 364	52 903 019	37 256 933
Sum driftsinntekter	77 005 701	54 564 659	43 264 610
Sum driftskostnader	-83 522 572	-60 237 870	-42 474 449
Resultat av finansposter	948 558	882 222	241 000
Årsresultat	-5 568 313	-4 790 989	1 031 161

Kilde: *Konsernregnskap 2020 Deltagruppen AS og Budsjett Deltagruppen 2021 konsern.*

Adm. dir. kommenterer at underskuddet i årsresultat 2020 hadde regnskapsteknisk årsak; uten nedskri-

vingen ville konsernet ha gått om lag i null. Prognosen for 2021 (per 29.10.2021) er et årsresultat på 3,5 mill. kr (overskudd). For 2022 forventes ikke tilsvarende overskudd, da konsernet er i ferd med å bygge opp tjenestene til deltakere.

Adm. dir. tilføyer at Deltagruppen har gått med store driftsunderskudd og tæret på egenkapitalen i mange år. Grunnet salg av eiendom m.m. ble det positive årsresultater i 2017 (2,1 mill. kr) og 2018 (9,5 mill. kr).

Fra Deltagruppens balanseregnskap gjengis følgende tall:

Deltagruppen AS (konsern)	2019	2020
Balanseregnskap	regnskap	regnskap
Sum anleggsmidler	29 738 954	13 851 817
Sum omløpsmidler	78 923 982	77 273 963
Sum eiendeler	108 662 936	91 125 780
Sum egenkapital	93 237 547	82 100 634
Sum gjeld	15 425 389	9 025 146
Sum egenkapital og gjeld	108 662 936	91 125 780

Kilde: *Konsernregnskap 2020 Deltagruppen AS.*

Sum anleggsmidler 2020: tomter/bygninger 12 545 093 kr, inventar 388 088 kr, aksjer/fordringer 894 735 kr.

Sum omløpsmidler 2020: kundefordringer mv. 5 523 975 kr, obligasjoner Eika kreditt 21 999 929 kr, bankinnskudd 49 686 324 kr.

Sum gjeld 2020: pensjonsforpliktelser 696 450 kr, kortsiktig gjeld 8 328 696 kr.

Omløpsmidler på hele 77 mill. kr forklares slik av adm. dir.: Deltagruppen hadde reparasjon/utlevering av hjelpemidler for hjelpemiddelsentralen i Østfold som gikk med overskudd; dette ble avvirket i 2009. Deltagruppen hadde også industriproduksjon som ble solgt til Dynatec SMV i 2011; både drift og avhending ga overskudd. I tillegg ble det i 2017–18 solgt flere eiendommer i Askim som har bidratt til omløpsmidlene. Dette resulterte i at Deltagruppen fortsatt besitter en stor egenkapital. Arbeid for at egenkapitalen skal komme selskapets formål til gode, er igangsatt.

Interkommunale selskaper må utarbeide fireårig økonomiplan (IKS-loven § 20). For aksjeselskaper kreves bare årsbudsjett (aksjeloven § 5-5).

Deltagruppen benyttet tidligere Ernst & Young som revisjonsfirma, men gikk over til BDO i 2020. Revisorskiftet kom etter uenighet om internfakturering og for å få lavere revisjonshonorar, ifølge adm. dir.

Sterke sider og utfordringer

Adm. dir. fremhever tre sterke sider ved Deltagruppen:

1. Deltagruppen er forhåndsgodkjent AFT-leverandør hos NAV, som står for rundt 90 % av konsernets inntekter. Arbeidsinkluderingsbedrifter med fast oppdrag for NAV har stabile rammebetingelser.
2. Deltagruppen har et stort nettverk av bedrifter i regionen som er positive til å sysselsette deltakere. Et mangeårig markedsarbeid har etablert Deltagruppen som "merkevare" i Østfold.
3. Deltagruppen er trimmet og strømlinjeformet gjennom snuoperasjonen i 2019–2020.

Styreleder poengterer at Deltagruppen skårer relativt høyt i AFT-statistikken, noe styret er svært fornøyd med. Etter snuoperasjonen er det dessuten blitt et veldrevet, robust selskap.

Ansattvalgt styremedlem sier at Deltagruppens sterke side er høy bransjekompetanse og gode resultater for deltakerne. Som "trussel" nevner hun at de store aktørene (Fretex, Din Utvikling, A3 m.fl.) har

egne anbudsavdelinger som skriver overbevisende anbud (ca. 60 sider) og ofte vinner konkurranser. Utvikling av digitale verktøy, som deltakerportal, er også krevende for et selskap med bare 55 årsverk.

Styremedlem fra Skiptvet nevner som en svakhet at Deltagruppen eier lokaler i Mysen og leier lokaler i Askim som man ikke har bruk for lenger. Deler av lokalene står tomme; man har ikke lyktes med å leie dem ut.¹⁰

Ordførerne i Rakkestad, Skiptvet og Marker kommune nevner bransjekompetanse, økonomi og omstillingsevne som sterke sider ved Deltagruppen. Anbudssystemet i arbeidsinkluderingsbransjen er krevende og gir usikkerhet for fremtiden.

Deltagruppen har mye kompetanse på arbeidsinkludering, men å utarbeide anbud er et forbedringspunkt, sier Skiptvet kommunes ordfører. Hun tilføyer at hovedaksjonær og vertskommune Indre Østfold kommune nok har mer å gjøre med Deltagruppen enn Skiptvet kommune har.

Selskapsstrategi

Styret vedtok for fire år siden *Deltagruppens strategiplan 2017–2021*. Utkast til strategiplan for 2022–2025 utarbeides nå av ledergruppa med innspill fra ansatte. Styret vedtar strategiplanen i januar 2022.

Strategiplanen vil bl.a. bygge på *Overordnede mål for Deltagruppen 2021*, som setter opp fem overordnede mål (med tilhørende strategier): økonomi som sikrer framtidig drift og videreutvikling av Deltagruppen, utvikle og implementere en lærende organisasjon, fokus på arbeidsmiljø, riktig kompetanse, og å overgå kundens forventninger.

Styreleder sier til revisor at mulighetene fremover ligger i rehabilitering av selskapets lokaler, etablering av prosjekt utenforskap og etablering av utviklingsselskapet Kopano AS.

Styremedlem fra Skiptvet uttaler at selskapet har en god strategi. Å etablere et utviklingsselskap sammen med andre arbeidsinkluderingsbedrifter er klokt.

Sammendrag av driften

Personell og vernetjeneste

Deltagruppen har 55 ansatte i 45 årsverk i 2021. Konsernet har arbeidsmiljøutvalg (AMU) og er medlem av bedriftshelsetjenesten Unicare Helse. Konsernet benytter kvalitetssystemet TQM, der rutiner er arkivert og avvik kan meldes. Ledelsen følger opp avvikene, som rapporteres til AMU og styre. Deltagruppens totale sykefravær sank fra 7,7 % i 2020 til 3,3 % i januar–oktober 2021.

Tjenesteproduksjon

Konsernet har 182 AFT-plasser (Arbeidsforberedende trening) med ca. 250 deltakere (brukere) per år. Deltagruppen har to interne arenaer – sykkelverksted/-butikk og gjenbruksbutikk i Askim – og et nettverk av bedrifter som utprøver deltakere for å få til jobbmatch. Deltagruppens viktigste resultat er AFT-deltakernes overgang til arbeid og utdanning etter avsluttet tiltak. Oppdragsgiver NAVs resultatkrav er 50 %, og Deltagruppens resultat har steget til rundt 50 % i 2021.

Omstillingstiltak

Deltagruppen gjennomførte en snuoperasjon i 2019–2020 (med effekt i 2021), der konsernet har om

¹⁰Delta Næring AS leide lokaler i Askim handelspark for Jerniabutikk som nå er nedlagt. Leiekontrakten avsluttes 31.12.2023. Deltagruppen AS eier dessuten lokaler i Mysen sentrum, men har ingen aktivitet der etter at konsernet tapte et anbud i 2019.

lag halvert omsetning, personell og sykefravær. Styret er nå opptatt av å stabilisere driften. Konsernet jobber med tre omstillingstiltak i 2021–2022: rehabilitering av lokalene i Myrveien 2, prosjekt utenforskap og etablering av et utviklingsselskap sammen med andre arbeidsinkluderingsbedrifter.

Økonomi

Deltagruppens sum driftsinntekter synker fra 77 mill. kr i 2019 (regnskap) til 43 mill. kr i 2021 (budsjett). Rundt 90 % av inntektene er deltakertilskudd fra NAV. Etter noen år med underskudd i årsresultat går det mot overskudd i 2021, som en følge av snuoperasjonen. *Konsernregnskap 2020 Deltagruppen AS* viser sum eiendeler på 91 mill. kr, hvorav 90 % er egenkapital.

Sterke sider og utfordringer

Deltagruppens sterke sider er bransjekompetanse, fast AFT-oppdrag for NAV, et stort nettverk av bedrifter i regionen som sysselsetter tiltaksdeltakere, gode resultater for deltakerne, og et trimmet selskap med god økonomi. Anbudssystemet i arbeidsinkluderingsbransjen er krevende og gir usikkerhet for fremtiden.

Selskapsstrategi

Deltagruppens strategiplan 2017–2021 ble vedtatt av styret for fire år siden. Strategiplan for 2022–2025 vil bli vedtatt i januar 2022.

Ordførerne i Rakkestad, Skiptvet og Marker kommuner sier alle til revisor at de er meget fornøyd med snuoperasjonen i Deltagruppen de siste par årene. Selskapsstrategien er nå god. Deltagruppen er et veldrevet selskap med god økonomi. Det er enkelt å være eier i Deltagruppen.

Vedlegg: Høringsuttalelser til rapporten

Skiptvet kommune (e-post 08.12.2021):

Rapporten redegjør for Deltagruppen og Skiptvet kommunes eierskap på en god måte. Revisjonens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger tas med som innspill i kommunens eierstyring.

Anne-Grethe Larsen

Ordfører i Skiptvet kommune; fullmektig i generalforsamling i Deltagruppen AS

Deltagruppen AS (e-post 26.11.2021):

Deltagruppen har gitt innspill til datagrunnlaget i eierskapskontrollen. Jeg opplever at rapporten er grundig og gir et objektivt bilde av Deltagruppen og forholdet til eierne.

Med vennlig hilsen
deltaGRUPPEN

Rune Kyrдалen

Administrerende direktør

Saksnr.: 2022/126
Dokumentnr.: 2
Løpenr.: 35552/2022
Klassering: 3015-188
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	17.02.2022	22/4

Statusrapport for utført forvaltningsrevisjon 2021 - Skiptvet kommune

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Statusrapport om utført forvaltningsrevisjon for 2021, tas til orientering

Fredrikstad, 07.02.2022

Vedlegg

Statusrapport etter utført forvaltningsrevisjon for 2021 – Skiptvet kommune, datert 02.02.2022.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Kommunestyret sak 20/133, den 15.12.2020 «Forvaltningsrevisjonsplan 2021»
- Kommunestyret sak 18/076, den 30.10.2018 «Forvaltningsrevisjonsplan 2019-2020»
- Informasjonsskriv om forvaltningsrevisjon behandlet i KU møte 23.09.2021

Saksopplysninger

Vi viser til kommunelovens § 24-2 om revisors plikt til å rapportere resultatene av sin revisjon og kontroll til kontrollutvalget. Kontrollutvalget har også et påseansvar etter kommunelovens § 23-2 at kommunen har en forsvarlig revisjonen.

Østre Viken kommunerevisjon IKS redegjør i sin statusrapport for de forvaltningsrevisjonsprosjekt som er gjennomført i 2021. I statusrapporten har revisjonen vist fordelte timer på de ulike prosjektene slik at kontrollutvalget kan få en bedre oversikt over hvordan timene er forbruket.

Revisjonen opplyser at merforbruk avregnes mot regnskapsrevisjon. Eventuelt mindreforbruk blir tilbakebetalt til kommunen. Revisjonen opplyser at for 2021 har revisjonen brukt 105 timer mer enn budsjett, merforbruket på forvaltningsrevisjon har blitt avregnet mot timer brukt til regnskapsrevisjon, og faktura for et merforbruk på 50 timer er tilsendt kommunen.

Vurdering

Sekretariatet vurderer at leveransene ikke er i henhold til vedtatt forvaltningsrevisjonsplan for perioden 2021. Kommunestyret vedtok opprinnelig følgende prosjekter for planperioden:

1. Barnevern

For 2019-2020 vedtok kommunestyret følgende prosjekt:

- Kommuneplanarbeid og byggesaksbehandling (2019)
- Boligsosiale tjenester økonomisk sosialhjelp (2020)

Av de vedtatte forvaltningsrevisjoner ble prosjekt for 2019 behandlet i kontrollutvalget mars 2020, mens 2020 prosjektet ble behandlet i mars 2021.

Prosjektet for 2021 *Barnevern* er ikke levert, i informasjonsskrivet datert 08.09.2021 skriver revisjonen at *med forbehold om at ressursrammen for denne forvaltningsrevisjonen settes til 300 timer +/- 10 %, legger revisjonen til grunn at de fleste revisjonstimer vil bli benyttet inneværende år. Det vil imidlertid påløpe noen timer til kvalitetssikring, dialog med kommunen og politisk behandling i 2022*, videre estimerte revisjonen at rapporten skulle leveres i første møte 2022 (februar), nå skriver revisjonen at dette kommer først i mai. På bakgrunn av revisjonens egne tall vurderer sekretariatet at 50-60 timer vil medgå av budsjetterte timer i 2022.

Skiptvet kommune har budsjettert med 360 timer til forvaltningsrevisjon i 2021. Revisjonen har levert 465 timer per 31. desember 2021. Revisjonen opplyser at dette er 105 timer mer enn budsjettert. Sekretariatet merker seg at det i 2021 gikk med 120 timer til å ferdigstille en rapport som var vedtatt i plan for 2020. Videre vurderer sekretariatet at revisjonen ikke har kommet ajour med leveringen av forvaltningsrevisjon, og at dette kan få konsekvenser for gjennomføring av vedtatt plan for 2022-2024 innenfor budsjetterte timer.

Vi viser til vedlagte statusrapport for ytterligere detaljer.

Sekretariatet anbefaler for kontrollutvalget at revisjonens statusrapport om utført forvaltningsrevisjon for 2021 tas til orientering.

Statusrapport Utført forvaltningsrevisjon 2021

Skiptvet kommune

Østre Viken kommunerevisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon på vegne av kontrollutvalget i kommunen.

Tabellen nedenfor viser arbeid som er utført i perioden 1. januar til 31. desember 2021.

Tabell: Produksjon og ressursbruk

Oppgave	Rapportert 2020	2021	Prosjekt totalt	Estimerte timer
Administrasjon		30		30
Barnevern*		242		300 +/- 10 %
Boligsosiale tjenester og økonomisk sosialhjelp	210,5	120,5	331	300 - 400 +/- 10 %
Eierskapskontroll Delta-gruppen AS*		66		60 +/- 10 %
Oppfølgingsrapport kommuneplanarbeid og byggesaksbehandling*		6,5		50-80
Sum		465		

Merknader: Kolonnen «Rapportert 2020» viser hva som er rapportert i 2020 på prosjekter som ble påbegynt det året. Timene tas med for å kunne gi et bedre bilde av totalforbruk knyttet til de ulike prosjektene. Kolonnen «Estimerte timer» angir timeantall som er estimert i vedtatt prosjektplan.

*Ikke ferdigstilt (revisjonen registrerer timer på prosjektene frem til kommunestyrebehandlingen).

Administrasjon

Timene dekker administrativ deltakelse i kontrollutvalg og andre fora, mindre arbeidsoppgaver, samordningsmøter med kontrollutvalgssekretariatet, utarbeidelse av statusrapporter og lignende oppgaver som ikke føres på eget prosjekt.

Barnevern

Prosjektplan for denne forvaltningsrevisjonen ble behandlet i kontrollutvalget 23. september 2021. I 2021 er det påløpt 242 timer til arbeidet. Forvaltningsrevisjonsrapporten vil bli behandlet i kontrollutvalgets 2. møte (april/mai) i 2022.

Boligsosiale tjenester og økonomisk sosialhjelp

Prosjektplan for denne forvaltningsrevisjonen ble vedtatt av kontrollutvalget den 24. september 2020. Revisjonen har arbeidet med prosjektet både i 2020 og 2021. Forvaltningsrevisjonsrapporten ble behandlet i kontrollutvalget 18. mars 2021. Totalt er det påløpt 331 timer til arbeidet med prosjektet.

Eierskapskontroll Deltagruppen AS

Prosjektplan for eierskapskontroll «Deltagruppen» ble behandlet i kontrollutvalget 26. november 2020, men arbeidet med eierskapskontrollen ble først startet opp et stykke ut i 2021. Rapport fra eierskapskontrollen blir behandlet i kontrollutvalget møte 17. februar 2022. Det har påløpt 66 timer til eierskapskontrollen i 2021.

Oppfølgingsrapport Kommuneplanarbeid og byggesaksbehandling

Forvaltningsrevisjonsrapporten ble behandlet i kommunestyret 15. april 2020. Revisjonen startet oppfølgingsundersøkelsen i desember 2021, og i dette året har det påløpt 6,5 timer til arbeidet. Oppfølgingsrapporten vil bli behandlet i kontrollutvalgets 2. møte (april/mai) i 2022.

Total leveranse

Skiptvet kommune har budsjettert med 360 timer til forvaltningsrevisjon, oppfølgingsundersøkelser og eierskapskontroll i 2021. 465 timer har påløpt per utgangen av 2021. Dette innebærer et merforbruk på 105 timer ift. budsjett. I henhold til selskapsavtalen for ØVKR IKS skal kommunen faktureres for medgått tid etter et selvkostprinsipp. Merforbruket på forvaltningsrevisjon har blitt avregnet mot timer brukt til regnskapsrevisjon, og faktura for et merforbruk på 50 timer er tilsendt kommunen.

Rolsøy, 2. februar 2022

Casper Støten (sign.)
konstituert fagleder for forvaltningsrevisjon

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/129
Dokumentnr.: 9
Løpenr.: 17232/2022
Klassering: 3015-192
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	17.02.2022	22/5

Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig revisorer

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlige revisorer, tas til orientering

Fredrikstad, 19.01.2022

Vedlegg

1. Daglig leder, Jolanta Betker, datert 18.01.2022
2. Oppdragsansvarlig revisor, konstituert fagleder for forvaltningsrevisjon, Casper Støten, datert 18.01.2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- KommuneLOven (2018)
- Forskrift for kontrollutvalg og revisjon (2019)

Saksopplysninger

I henhold til kommunelovens § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel.

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Herunder §19 som sier at oppdragsansvarlig revisor skal gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget hvert år, og ellers ved behov.

Oppdragsansvarlige revisorer har avgitt sin skriftlige egenvurdering om uavhengighet i brev til kontrollutvalget i Skiptvet kommune.

Vurdering

Sekretariatet kan ikke se at det er forhold som tilsier at revisors uavhengighet ikke er ivarettatt. Sekretariatet anbefaler derfor kontrollutvalget om at uavhengighetserklæringer fra oppdragsansvarlige revisorer tas til orientering.

Til kontrollutvalget i Skiptvet kommune

Vurdering av daglig leders uavhengighet for Skiptvet kommune

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av Forskrift om kontrollutvalg og revisjon (2019) §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Østre Viken kommunerevisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 skal daglig leder hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Daglig leders vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Daglig leders egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Østre Viken kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Østre Viken kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Forskriftskrav	Daglig leders egenvurdering
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor kommunen som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor kommunen som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptre ikke som fullmektig for kommunen.

Rolvøy, 01.02.2022

Østre Viken kommunerevisjon IKS

Jolanta Betker (sign.)

daglig leder

Til kontrollutvalget i Skiptvet kommune

Vurdering av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors uavhengighet for Skiptvet kommune

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av Forskrift om kontrollutvalg og revisjon (2019) §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Østre Viken kommunerevisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Østre Viken kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Østre Viken kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor kommunen som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor kommunen som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptre ikke som fullmektig for kommunen.

Rolvøy, 18.01.2022

Østre Viken kommunerevisjon IKS

Casper Støten (sign.)

Oppdragsansvarlig revisor

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/128
Dokumentnr.: 1
Løpenr.: 4617/2022
Klassering: 3015-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	17.02.2022	22/6

Orienteringssak: Indre Østfold kommune - Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar orienteringssak Indre Østfold kommune - Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS til orientering.

Fredrikstad, 07.01.2022

Vedlegg

1. Rapport Indre Østfold kommune, 05.11.2021, «Forvaltningsrevisjon Indre Østfold brann og redning IKS»
2. Særutskrift Kontrollutvalget Indre Østfold kommune, 29.11.2021, sak 21/53, «Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS»
3. Saksprotokoll Kommunestyret Indre Østfold kommune, 08.12.2021, sak 172/21, «Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS»

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Kontrollutvalget i Indre Østfold kommune behandlet den 29.11.2021, sak 21/53, «Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS» og vedtok som følger:

Kontrollutvalget Indre Østfold kommunes innstilling 29.11.2021:

1. Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapport «Indre Østfold brann og redning IKS», samt styreleders uttalelse til rapporten til etterretning, og slutter seg til revisjonens anbefalinger.
2. Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:
 - 1: Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Indre Østfold brann og redning IKS» til etterretning. Kommunestyret sender rapporten til representantskapet i Indre Østfold brann og redning IKS. Kommunestyret ber representantene til Indre Østfold kommune å følge opp rapportens seks anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder skal disse representantene foreslå for representantskapet følgende:

- a. IØBRs Selskapsavtale bør i punkt 1.5 omformuleres til at kommunenes myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter delegeres til Indre Østfold brann og redning IKS (ikke representantskapet).
- b. Representantskapet bør velge sin nestleder i henhold til Selskapsavtale (punkt 3.1).
- c. Selskapet skal vurdere om det er behov for å styrke dagberedskapen varig ved to brannstasjoner (Spydeberg og Trøgstad).
- d. Selskapet skal ha oversikt over og rapportere på om selskapets innsatstid ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav.
- e. Selskapet skal sørge for at økonomiplanen inkluderer en fireårig investeringsplan med finansiering.
- f. Selskapet må regelmessig kartlegge arbeidsmiljøet gjennom medarbeiderundersøkelser.

2: Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp.

Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

Kommunestyret i Indre Østfold kommune behandlet den 08.12.2021, sak 172/21, «Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS». Kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vurdering

Indre Østfold brann og redning IKS er et selskap som eies av Indre Østfold kommune, Marker kommune og Skiptvet kommune. Forvaltningsrevisjonsrapporten og behandlingen av denne i kontrollutvalget og kommunestyret i Indre Østfold kommune legges derfor fram for å orientere kontrollutvalgene i Marker og Skiptvet om resultatet av prosjektet.

Sekretariatet vurderer at kontrollutvalget kan ta orienteringssak Indre Østfold kommune - Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS til orientering.

Rapport

Indre Østfold kommune

05.11.2021

Forvaltningsrevisjon

Indre Østfold brann og redning IKS

Innhold

1	Sammendrag	3
2	Prosjektmandat	6
3	Fremgangsmåte	7
3.1	Problemstillinger og avgrensninger	7
3.2	Om revisjonskriterier	7
3.3	Revisjonsmetoder	8
4	Brann- og redningstjenester	10
4.1	Revisjonskriterier	10
4.2	Datagrunnlag	11
4.2.1	Selskapets organisering	11
4.2.2	Brannstasjoner, biler og utstyr	16
4.2.3	Brannmannskapers kvalifikasjoner – opplæring/øvelser	18
4.2.4	Brann- og redningstjenester	20
4.3	Vurderinger	24
4.4	Konklusjon og anbefaling	26
5	Økonomistyring	27
5.1	Revisjonskriterier	27
5.2	Datagrunnlag	28
5.2.1	Økonomistyring gjennom budsjett/økonomiplan og økonomirapportering	28
5.2.2	Driftsoverskudd i årsregnskaper	30
5.2.3	Kostnadseffektivt redningskorps	30
5.3	Vurderinger	32
5.4	Konklusjon og anbefaling	32
6	Arbeidsmiljø og bedriftskultur	33
6.1	Revisjonskriterier	33
6.2	Datagrunnlag	34
6.2.1	Vernetjeneste, ansattes medvirkning og systematiske tiltak for arbeidsmiljøet	34
6.3	Vurderinger	40
6.4	Konklusjon og anbefaling	41
6.5	Bedriftskultur	41
7	Kilder	44
	Vedlegg: IØBR'S selskapsavtale (utdrag)	45
	Vedlegg: Uttalelse fra selskapet	47

1 SAMMENDRAG

Revisjonens fremgangsmåte

Indre Østfold kommunes kontrollutvalg vedtok 01.03.2021 å bestille forvaltningsrevisjon av Indre Østfold brann og redning IKS (IØBR) med tre problemstillinger (jf. nedenfor). Østre Viken kommunerevisjon IKS (ØVKR) har undersøkt om IØBR leverer brann- og redningstjenester i samsvar med gjeldende krav, om selskapet har god økonomistyring og om helse, miljø og sikkerhet er ivarettatt for de ansatte. Revidert periode er hovedsakelig 2019–2021.

Revisjonskriterier vil si autoritative anbefalinger/normer som virksomheten vurderes opp mot. I denne forvaltningsrevisjonen har vi hentet revisjonskriteriene fra følgende kilder: *Lov om kommuner og fylkeskommuner* (kommuneloven, 2018), *Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver* (brann- og eksplosjonsvernloven, 2002), *Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen* (dimensjoneringsforskriften, 2002), *Forskrift om brannforebygging* (2015), *Lov om interkommunale selskaper* (IKS-loven, 1999) og *Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.* (arbeidsmiljøloven, 2005), samt IØBRs *Selskapsavtale* (2019).

Revisjonen har innhentet data gjennom dokumentanalyse og intervju. Rapporten er strukturert med ett kapittel for hver problemstilling og underkapittel for hvert revisjonskriterium.

Revisjonens funn og konklusjoner

Revisjonen har følgende vurderinger og konklusjoner på de tre problemstillingene:

1. Leverer Indre Østfold brann og redning IKS brann- og redningstjenester (forebyggende og brannslukking mv.) i samsvar med brann- og eksplosjonsvernloven og forskrifter?

Indre Østfold brann og redning IKS er etter revisjonens vurdering organisert i samsvar med dimensjoneringsforskriften, med deltidspersonell i tettsteder med inntil 8 000 innbyggere, og dagkasernert personell og deltidspersonell i tettsted med 8 000–20 000 innbyggere. Befolkningsvekst i Askim og profesjonalisering av brannkonstabler aktualiserer spørsmålet om etablering av en hovedbrannstasjon innen 2040. Selskapets brannstasjoner oppfyller i det store og hele krav til garderobes, ren sone mv. Biler og utstyr har kapasitet og kvalitet på høyde med normal tilstand i norske brannvesener. Brannmannskapene har nødvendige kvalifikasjoner, herunder årlig opplæring/øvelser for røykdykkere.

Selskapet gir gode brann- og redningstjenester til de tre kommunenes innbyggere gjennom brannforebygging og brannberedskap. Forebyggende avdeling fikk en ekstra stilling i januar 2021 og er dermed dimensjonert i overensstemmelse med dimensjoneringsforskriften. I brannberedskapen lå IØBRs innsatstid (responstid) på gjennomsnittlig ca. 17 minutter i 2020. Hvorvidt innsatstidene oppfyller dimensjoneringsforskriftens krav, fremgår ikke av brannstatistikken til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (Dsb). IØBRs ledelse påpeker at politiet aldri har rettet kritikk mot IØBRs slokkeinnsats, og ledelsen mener at selskapet i det store og hele oppfyller dimensjoneringsforskriftens krav. Revisjonen savner dokumentasjon i årsberetning av at selskapets innsatstid ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav (§ 4-8).

Med bakgrunn i dette konkluderer revisjonen med at Indre Østfold brann og redning IKS leverer brann- og redningstjenester i samsvar med brann- og eksplosjonsvernloven og forskrifter.

2. Har selskapet god økonomistyring?

Selskapet innførte økonomirapportering i form av tertialrapportering i 2020. Selskapet har ikke hatt en investeringsplan siden 2018. Styret går inn for å få på plass en investeringsplan for gradvis modernisering av biler og utstyr i økonomiplan 2022–2025. Stab beredskap og stab administrasjon ble i januar 2021 samlet i en administrasjonsavdeling, for å redusere dobbeltarbeid og sårbarhet i administrasjon. Dette styrker både personaladministrasjon og økonomistyring.

IØBR har siden etableringen i 2016 avlagt fem årsregnskaper, som alle har vist driftsoverskudd, noe som er tegn på god økonomistyring. Statistisk sentralbyrå (SSB) sin statistikk *Brann- og ulykkesvern* viser at driftsutgifter til brannvesen per innbygger 2020 er lavere i Indre Østfold kommune enn i sammenlignbare kommuner. Også årsgebyr for feiling og tilsyn ligger lavere i Indre Østfold kommune enn i sammenlignbare kommuner. Dette indikerer at IØBR er et kostnadseffektivt redningskorps, men statistikk over flere år trengs for å trekke sikre slutninger om kostnadseffektivitet.

Med bakgrunn i dette konkluderer revisjonen med at Indre Østfold brann og redning IKS har god økonomistyring.

3. Er helse, miljø og sikkerhet ivarettatt for ansatte i Indre Østfold brann og redning IKS? Spesielt sett opp mot bedriftskultur ved sammenslåing.

IØBRs vernetjeneste omfatter bedriftshelsetjeneste, arbeidsmiljøutvalg (AMU), verneombud og vernerunder. Selskapet har seks plassverneombud og ett hovedverneombud. Verneombudene har jevnlig møter med stasjonsansvarlige og HR-/administrasjonsleder.

Selskapet utarbeidet i 2020 en handlingsplan for HR med fem mål: å styrke vi-følelsen, kommunikasjonen mellom ledelse og ansatte, organisatoriske forhold, fagkompetansen og vernetjenestens medvirkning. Dette er etter revisjonens vurdering viktige mål med tilhørende tiltak i integreringen av de seks brannstasjonene i ett selskap. *HMS-plan 2021/2022 for Indre Østfold brann og redning IKS* gir oversikt over pågående tiltak i HMS-arbeidet. Kartlegging av farer i arbeidsmiljøet og utarbeiding av risikoreduerende tiltak skjer kontinuerlig etter meldte behov, med fokus på kjemikalier i 2021.

IØBR tok i bruk avvikssystemet Simployer i 2018. Avvik følges opp av avdelingslederne, og avviksstatishtikk rapporteres til AMU og styre. En arbeidsgruppe gjennomgår i 2021 alle rutiner og arkiverer dem tilgjengelig for ansatte.

Røykdykkerøvelser baseres nå i stor grad på gassfyrte øvelsescontainere. Fysisk arbeidsmiljø er dermed stort sett i orden. Sykefraværet er redusert fra 19,7 % i 2019 til 8,5 % i 2020 og 8,0 % i 1. halvår 2021.

Vernerunde 2021 ga som resultat gjennomsnittlig 4,4 poeng av 7 poeng oppnåelig. To av sjekklistens 13 punkter oppnådde full skår (11 Brannslukningsutstyr/rømningsvei og 13 Covid-19/Korona). På tredjeplass fulgte 1 Psykososialt/organisatorisk arbeidsmiljø, som fikk 6,5 poeng. Dette punktet har et underpunkt om ytringsklima, der "Stor takhøyde" ble anført for seks arbeidsplasser og "Kan bli bedre" for den syvende arbeidsplassen. Resultatet av vernerunden er godt, men ikke meget godt.

IØBR har hatt utfordringer knyttet til både fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Inntrykket er at ledelse og vernetjeneste vurderer at arbeidsmiljøet er tydelig forbedret de siste par årene.

Med bakgrunn i dette konkluderer revisjonen med at helse, miljø og sikkerhet for ansatte i Indre Østfold brann og redning IKS er godt ivarettatt når det gjelder fysisk arbeidsmiljø/HMS. Også psykososialt arbeidsmiljø/HMS er forbedret de siste par årene, men her er det fortsatt forbedringspotensial. Styrket vilfølelse i selskapet vil gi økt trivsel.

Revisjonens anbefalinger

Revisjonen har følgende anbefalinger til Indre Østfold kommune vedrørende Indre Østfold brann og redning IKS:

- a. IØBRs *Selskapsavtale* bør i punkt 1.5 omformuleres til at kommunenes myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter delegeres til Indre Østfold brann og redning IKS (ikke representantskapet). Punkt 1.1 bør dessuten oppdateres med liten b og r i selskapsnavnet.
- b. Representantskapet bør velge sin nestleder i henhold til *Selskapsavtale* (punkt 3.1).
- c. Selskapet bør vurdere om det er behov for å styrke dagberedskapen varig ved to brannstasjoner (Spydeberg og Trøgstad).
- d. Selskapet bør ha oversikt over og rapportere på om selskapets innsatstid ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav.
- e. Selskapet bør sørge for at økonomiplanen inkluderer en fireårig investeringsplan med finansiering.
- f. Selskapet bør regelmessig kartlegge arbeidsmiljøet gjennom medarbeiderundersøkelser.

2 PROSJEKTMANDAT

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i, jf. kommuneloven § 23-2. Etter loven innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Østre Viken kommunerevisjon IKS gjennomfører forvaltningsrevisjon i tråd med god kommunal revisjonsskikk. God kommunal revisjonsskikk er å følge RSK 001 *Standard for forvaltningsrevisjon*, utarbeidet av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF). Dette innebærer blant annet at rapporten skal skille klart mellom hva som er innsamlet data og hva som er revisjonens vurderinger. Det skal være en tydelig sammenheng mellom problemstillinger, faktaopplysninger, vurderinger, konklusjoner og eventuelle anbefalinger. Etter kommuneloven skal revisor rapportere resultatene av sin revisjon til kontrollutvalget.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført på grunnlag av Indre Østfold kommunes *Plan for forvaltningsrevisjon 2020–2021*, som kommunestyret vedtok 20.05.2020 (sak 049/20). Oppstartsmøte med IØBRs ledelse ble avholdt 04.02.2021. Indre Østfold kommunes kontrollutvalg vedtok prosjektplan 01.03.2021 (sak PS 21/16) med tre problemstillinger. Avsluttende møte med IØBRs ledelse fant sted 27.10.2021.

Revisjonen har verifisert datagrunnlaget underveis gjennom korrigerende og godkjenning av intervjureferater og administrasjonens gjennomgang av rapportutkast.

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon (2019) sier i § 14 Uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll: Revisor skal sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til det kommunale foretaket, aksjeselskapet eller interkommunale selskapet som er gjenstand for forvaltningsrevisjon. Uttalelsen skal i sin helhet fremgå av rapporten.

IØBRs styreleder har avgitt høringsuttalelse til rapporten, jf. vedlegg.

Oppdragsansvarlig revisor og utførende revisor erklærer seg uavhengig i forhold til Indre Østfold kommune og IØBR. De vurderes som habile til å utføre forvaltningsrevisjonen.

Østre Viken kommunerevisjon IKS takker for godt samarbeid med Indre Østfold brann og redning IKS i forbindelse med forvaltningsrevisjonen.

Østre Viken kommunerevisjon IKS
Rolvøy, 5. november 2021

Casper Støten (sign.)
oppdragsansvarlig revisor

Didrik Hjort (sign.)
utførende forvaltningsrevisor

3 FREMGANGSMÅTE

3.1 Problemstillinger og avgrensninger

Indre Østfold kommunes kontrollutvalg bestilte 01.03.2021 gjennomgang av tre problemstillinger:

1. Leverer Indre Østfold brann og redning IKS brann- og redningstjenester (forebyggende og brann-slokking mv.) i samsvar med brann- og eksplosjonsvernloven og forskrifter?
2. Har selskapet god økonomistyring av driften?
3. Er helse, miljø og sikkerhet ivarettatt for ansatte i Indre Østfold brann og redning IKS? Spesielt sett opp mot bedriftskultur ved sammenslåing.

Problemstilling 2 om økonomi fokuserte opprinnelig på driften, men investeringer i brannstasjoner, biler og utstyr har betydning for tjenesteproduksjonen og omtales i rapporten. Revisjonen har derfor omformulert problemstilling 2 til: Har selskapet god økonomistyring?

Innkjøp sett i forhold til reglene om offentlige anskaffelser berøres ikke i rapporten. Regnskapsmessig skille mellom selvkosttjenester (feiling/tilsyn) og øvrige brann- og redningstjenester berøres heller ikke i rapporten.

Under problemstilling 3 ba kontrollutvalget særskilt om at revisjonen ser på bedriftskultur. Denne delen av fremstillingen er beskrivende uten revisjonskriterier.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) benyttes synonymt med arbeidsmiljø. Det kan inndeles i fysisk arbeidsmiljø/HMS og psykososialt arbeidsmiljø/HMS. Psykososialt arbeidsmiljø overlapper med det noe vage begrepet bedriftskultur.

Revisjonen legger til grunn at kontrollutvalget har bestilt en bred gjennomgang av IKS-et. Tjenesteproduksjon, økonomi, arbeidsmiljø og bedriftskultur ønskes belyst.

Datagrunnlag under problemstilling 1 kan ha relevans også for problemstilling 2 og 3. Eksempelvis har opplæring/øvelser betydning både for brann- og redningstjenester og arbeidsmiljø.

Revidert periode er hovedsakelig 2019–2021.

3.2 Om revisjonskriterier

I henhold til *Forskrift om kontrollutvalg og revisjon* § 15 skal revisor fastsette revisjonskriterier for det enkelte revisjonsprosjekt. Revisjonskriteriene er den objektive målestokk som setter revisor i stand til å gjøre vurderinger på de fleste områder uten å ha formell fagspesifikk kompetanse. Revisjonskriteriene og revisors kunnskap og erfaring innen forvaltningsrevisjonsmetodikk gjør at revisor kan foreta objektive og holdbare vurderinger.

Revisjonskriteriene etablerer den norm som de innsamlede dataene skal vurderes opp mot. I tillegg til dette skal revisjonskriteriene gjøre det tydelig for den reviderte enhet hva de måles opp mot. Revisjonskriteriene klargjør også overfor folkevalgte, media og andre lesere av forvaltningsrevisjonsrapportene hva revisors vurderinger bygger på. Dette vil gjøre det enklere å etterprøve revisors vurderinger. Revisjonskriteriene skal være relevante, konkrete og i samsvar med de kravene som gjelder for revidert enhet.

Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i følgende kilder: lovverk, nasjonale føringer, kommunens egne retningslinjer og vedtak, sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater (bransjestandard) og anerkjent teori på området.

3.3 Revisjonsmetoder

I henhold til god revisjonsskikk skal praksis eller tilstand innen det reviderte området beskrives i et omfang som i tilstrekkelig grad underbygger revisors vurderinger og konklusjoner. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet data (fakta) fra ulike kilder og ulike metoder for innsamling av data, for å sikre et datagrunnlag med høyest mulig grad av gyldighet og pålitelighet. Begrensninger i datagrunnlag og metode hensyntas i revisjonens vurderinger.

Både skriftlige og muntlige kilder gir viktig informasjon om Indre Østfold brann og redning IKS sine tjenester, økonomi og arbeidsmiljø. I denne forvaltningsrevisjonen er informasjonen innhentet gjennom bruk av følgende metoder:

- dokumentanalyse,
- intervju.

Dokumentanalyse

Hoveddokumenter fra selskapet er:

- *Selskapsavtale*, 2019,
- *Overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse*, 2018,
- *Budsjett med økonomiplan 2021–2024*,
- *Årsberetning 2020*,
- årsregnskaper for 2019 og 2020,
- tertialrapport 1–2021,
- styreprotokoller,
- referat fra møter i AMU (arbeidsmiljøutvalg),
- hjemmesider (lobr.no).

Dokumentene er oversendt fra selskapet. Medarbeiderundersøkelse fra 2018 anses ikke aktuell i dag, fordi mye har skjedd på tre år og nye medarbeidere har kommet til. Dokumentanalysen omfatter i tillegg:

- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (Dsb) sin *Brannstatistikk*¹,
- Statistisk sentralbyrå (SSB) sin *Befolkningsstatistikk* og *Brann- og ulykkesvern*,
- Smaalenenes Avis og NRK – nettartikler.

Intervjuer

Totalt 12 personer er intervjuet:

- brannsjef/daglig leder²,
- HR-/administrasjonsleder (kontaktperson for forvaltningsrevisjonen),
- leder beredskap (beredskapsleder)³,
- seks stasjonsansvarlige⁴,

¹ Direktoratet for brann og eksplosjonsvern ble i 2004 fusjonert inn i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (Dsb), Tønsberg. Fagområdet ligger i avdeling forebygging og sikkerhet sin seksjon brann og redning.

² Styret vedtok i juni at brannsjefen i 2. halvår 2021 har 100 % stilling som rådgiver for styre og fungerende brannsjef, men med studier i endringsledelse og organisasjonspsykologi som hovedoppgave (avsluttes med eksamen i januar 2022). Med brannsjefen siktes til Bjørn Stolt i denne rapport.

³ Med beredskapsleder siktes til Geert Olsen i denne rapport, selv om han ble konstituert som brannsjef 01.03.2021.

⁴ Stasjonsansvarlige, som tidligere het stasjonsledere, benevnes "stasjonsansvarlig Skiptvet" etc. i rapporten. Med stasjonsansvarlig Askim siktes til Owe Gulbrandsen, selv om han ble konstituert som beredskapsleder 01.04.2021.

- hovedverneombud,
- hovedtillitsvalgt Delta, som også har vært ansattvalgt styremedlem,
- Fagforbundets representant⁵.

Alle intervjuer er verifisert. Det betyr at den som er intervjuet, har fått lese gjennom referatet fra intervjuet for å bekrefte at referatet er i overensstemmelse med det som ble sagt under intervjuet og rette opp eventuelle misforståelser.

Intervju-avsnitt i denne forvaltningsrevisjonsrapport innledes med "NN sier/forklarer i intervju med revisor" eller "NN opplyser". Hele avsnittet gjengir intervjuobjektets uttalelser. Uttalelser gjengis for det meste med indirekte tale. Muntlige uttalelser som gjengis med direkte tale, markeres med replikkstrek foran.

⁵ Fagforbundets representant var Fagforbundets hovedtillitsvalgt fra 2017 til 2020. Han fikk fullmakt til å svare for Fagforbundet i forvaltningsrevisjonen. Han ble brannmester (leder for deltidsstyrke) ved Askim brannstasjon i juni 2020.

4 BRANN- OG REDNINGSTJENESTER

Problemstilling 1: Leverer Indre Østfold brann og redning IKS brann- og redningstjenester (forebyggende og brannslukking mv.) i samsvar med brann- og eksplosjonsvernloven og forskrifter?

4.1 Revisjonskriterier

Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen (dimensjoneringsforskriften, 2002) fastsetter følgende i § 5-3 Vaktberedskap: I tettsteder med 3 000–8 000 innbyggere skal beredskapen være organisert i lag bestående av deltidspersonell med dreierende vakt (dvs. turnus). I tettsteder med 8 000–20 000 innbyggere skal beredskapen være organisert i lag bestående av heltidspersonell med kasernert vakt innenfor ordinær arbeidstid. Utenfor ordinær arbeidstid kan beredskapen organiseres i lag bestående av deltidspersonell med dreierende vakt, men hvor utrykningsleder har brannvern som hovedyrke. Støttestyrke kan være deltidspersonell med dreierende vakt. I tettsteder med mer enn 20 000 innbyggere skal beredskapen være organisert i lag av heltidspersonell med kasernert vakt.

Dette leder til vårt **revisjonskriterium a**: Selskapet skal være organisert i samsvar med dimensjoneringsforskriften med deltidspersonell i tettsteder med inntil 8 000 innbyggere, dagkasernert personell og deltidspersonell i tettsteder med 8 000–20 000 innbyggere, og døgnkasernert personell i tettsteder over 20 000 innbyggere.

Selskapsavtale (2019) for Indre Østfold brann og redning IKS fastsetter følgende i punkt 1.4 Selskapets formål: Selskapet skal sikre Indre Østfolds innbyggere og tilreisende rask og effektiv innsats ved branner og ulykker. Videre skal det drives utstrakt forebyggende virksomhet og være et kostnadseffektivt, moderne redningskorps med god kvalitet på personell og utstyr. HMS-arbeid skal være rettesnoren for effektiv og sikker innsats ved alle hendelser.

Dette leder til **revisjonskriterium b**: Selskapets brannstasjoner skal oppfylle krav til garderober, ren sone mv.⁶ Biler og utstyr skal ha kapasitet og kvalitet på høyde med normal tilstand i norske brannvesener.

Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven, 2002) fastsetter følgende i § 9 Etablering og drift av brannvesen: Leder av brannvesenet og øvrig personell skal ha de kvalifikasjoner som er nødvendige for å kunne ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte.

Dimensjoneringsforskriften fastsetter følgende i kap. 7 Opplæring og kompetanse: Det skal gjennomføres praktiske og teoretiske øvelser med slik hyppighet, omfang og innhold at personellens kompetanse blir vedlikeholdt og utviklet slik at den er tilstrekkelig til at brannvesenet kan løse de oppgaver det kan forventes å bli stilt overfor.

Arbeidstilsynet pålegger røykdykkere å gjennomføre fysisk test og ett varmt dykk og tre kalde dykk årlig, jf. Dsb's *Veiledning om røyk- og kjemikaliedykking* (2005).

Dette leder til **revisjonskriterium c**: For å ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte, skal brannmannskapene ha nødvendige kvalifikasjoner, herunder årlig opplæring/øvelser for røykdykkere.

⁶ Dimensjoneringsforskriften definerer at "brannstasjon" har kasernert (innkvartert) personell, mens "branngarasje" ikke har det. "Brannstasjon" benyttes likevel om begge deler i dagligtale og denne rapport.

Dimensjoneringsforskriften fastsetter følgende i § 3-2 Kapasitet, kompetanse og dimensjonering: Brannvesenets forebyggende avdeling skal være slik bemannet og ha slik kompetanse at de krav som stilles til brannvesenets gjennomføring av forebyggende og kontrollerende oppgaver oppfylles. Det skal utføres minst ett årsverk brannforebyggende arbeid per 10 000 innbyggere i kommunen eller brannvernregionen.

Videre heter det i dimensjoneringsforskriften § 4-8 Innsatstid: Til tettbebyggelse med særlig fare for rask og omfattende brannspredning, sykehus/sykehjem mv., strøk med konsentrert og omfattende næringsdrift o.l., skal innsatstiden ikke overstige 10 minutter. Innsatstid i tettsteder for øvrig skal ikke overstige 20 minutter. Innsats utenfor tettsteder fordeles mellom styrkene i regionen, slik at fullstendig dekning sikres. Innsatstiden i slike tilfeller bør ikke overstige 30 minutter.

Forskrift om brannforebygging (2015) fastsetter følgende i § 14 Kartlegging av risikoen for brann: Kommunen skal kartlegge sannsynligheten for brann og konsekvensene brann kan få for liv, helse, miljø og materielle verdier i kommunen. § 17 Feiing og tilsyn med fyringsanlegg, fastsetter at kommunen/brannvesenet skal sørge for at røykkanaler i fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk, blir feiet ved behov, samt at det skal føres tilsyn med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk.

Brann- og eksplosjonsvernloven fastsetter følgende i § 9 Etablering og drift av brannvesen: Kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse slik at brannvesenet blir best mulig tilpasset de oppgaver det kan bli stilt overfor. Kommunen skal evaluere hendelser for å sikre kontinuerlig læring og forbedring av det forebyggende og beredskapsmessige arbeidet.

Dette leder til **revisjonskriterium d**, jf. nedenfor.

Basert på dette legges følgende revisjonskriterier til grunn:

- Selskapet skal være organisert i samsvar med dimensjoneringsforskriften med deltidspersonell i tettsteder med inntil 8 000 innbyggere, dagkasernert personell og deltidspersonell i tettsteder med 8 000–20 000 innbyggere, og døgnkasernert personell i tettsteder over 20 000 innbyggere.
- Selskapets brannstasjoner skal oppfylle krav til garderober, ren sone mv. Biler og utstyr skal ha kapasitet og kvalitet på høyde med normal tilstand i norske brannvesener.
- For å ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte, skal brannmannskapene ha nødvendige kvalifikasjoner, herunder årlig opplæring/øvelser for røykdykkere.
- Selskapet skal gi gode brann- og redningstjenester til de tre kommunenes innbyggere gjennom brannforebygging og brannberedskap. Brannforebyggende arbeid (tilsyn og feiing) skal utføres med minst ett årsverk per 10 000 innbyggere i brannvernregionen. I brannberedskapen bør innsatstider ikke overstige 10 minutter til konsentrert næringsdrift og sykehjem, 20 minutter i tettsteder for øvrig og 30 minutter utenfor tettsteder.

4.2 Datagrunnlag

4.2.1 Selskapets organisering

Selskapsavtale

Brann- og eksplosjonsvernloven fastsetter (§ 9 Etablering og drift av brannvesen) at to eller flere kommuner kan avtale å ha felles brannvesen. Indre Østfold brann og redning IKS ble opprettet 01.01.2016 gjennom sammenslutning av seks kommuners brannvesen. Flere av kommunene sluttet seg sammen til Indre Østfold kommune 01.01.2020. Oppdatert selskapsavtale ble vedtatt av representantskapet 25.09.2019. Utdrag fra *Selskapsavtale* gjengis i vedlegg.

Selskapsavtale angir (punkt 1.1) selskapets navn slik: "Indre Østfold Brann og Redning IKS". Selskapets hjemmesider (lobr.no) vekslet mellom selskapsavtalens skrivemåte og "Indre Østfold brann og redning IKS". Revisor spurte derfor hva som er rett skrivemåte for selskapsnavnet. HR-/administrasjonsleder svarte at liten b og r er rett. Revisor legger dette til grunn. I Foretaksregisteret har selskapet organisasjonsnr. 816257042.

Selskapsavtale angir (punkt 1.5) at kommunestyrene delegerer kommunens myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter til representantskapet for IØBR.

Selskapsavtale sier (punkt 5.6) at i tillegg til selskapsavtalen danner eierstrategien selskapets styringsdokumenter. Brannsjefen opplyser at styreleder som tiltrådte i april 2020, prioriterer dette. Representantskapet vedtok 28.04.2021 at eierstrategi skal utarbeides. Styret vil fremlegge et forslag til eierstrategi for representantskapet ved inngangen til 2022.

Brannvernregionens befolkning

Dimensjoneringsforskriften fastsetter (§ 1-4) at flere kommuner som samarbeider om gjennomføring av alle brannvesenets oppgaver, utgjør en brannvernregion.

IØBRs brannvernregion har følgende befolkning:

IØBRs brannvernregion – befolkning	Folketall 01.01.2020	Folketall 01.01.2021
Indre Østfold kommune:	44 792	45 201 (86 %)
Marker kommune:	3 595	3 601 (7 %)
Skiptvet kommune:	3 805	3 825 (7 %)
Sum brannvernregion:	52 192	52 627 (100 %)

Kilde: *Befolkningsstatistikk*, Statistisk sentralbyrå.

Befolkningen i brannvernregionen steg med 0,8 % fra 01.01.2020 til 01.01.2021. Befolkningen passerer 53 000 innbyggere i 2021. Til sammenligning dekker Follo Brannvesen IKS 125 000 innbyggere.

Representantskap og styre

IØBRs representantskap 2020–2023 består av følgende seks personer:

- leder av representantskapet Saxe Frøshaug, ordfører Indre Østfold kommune,
- medlem Thor Reidar Hals, Indre Østfold kommune,
- medlem Theodor Bye, ordfører Marker kommune,
- medlem Kjersti Nilsen, Marker kommune,
- medlem Anne-Grethe Larsen, ordfører Skiptvet kommune,
- medlem Ann Kristin Solli Borgersen, Skiptvet kommune.

Selskapsavtalen bestemmer (punkt 3.1) at "Representantskapet velger både leder og nestleder", men nestleder er for tiden ikke valgt. Representantskapet har to møter per år – vår og høst.

IØBRs styre består fra sommeren 2021 av følgende syv personer:

- styreleder Torgeir E. Andersen (brannsjef i Drammensregionens brannvesen IKS),
- nestleder Kaja Svenneby (Skiptvet kommune)⁷,
- styremedlem Øyvind Bakke (Indre Østfold kommune),
- styremedlem Inger-Line Dingstad-Eriksen (Indre Østfold kommune),

⁷ Styremedlemmer sitter ikke i styret som representanter for kommuner, men skal tjene selskapets interesser.

- styremedlem Oddmund Jensen (Marker kommune),
- styremedlem Terje Ånerud (ansattvalgt),
- styremedlem Jesper Bull Noulund (ansattvalgt, verneombud).

Styret har berammet fem styremøter i 2021.

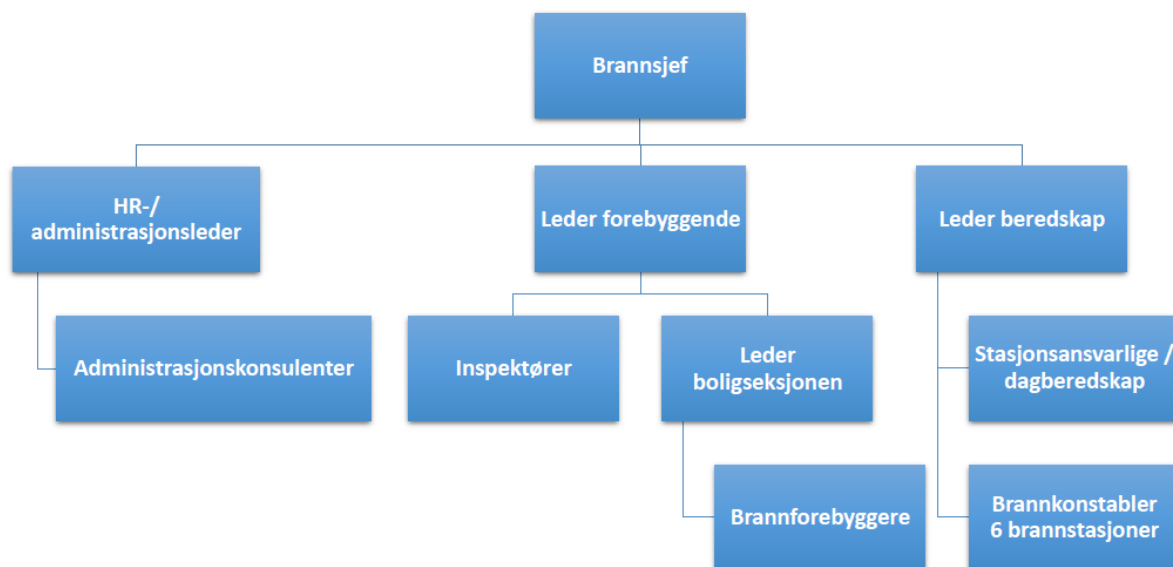
Personell og organisering

IØBR har i 2021 ca. 120 ansatte (pluss 10 aspiranter), hvorav 24 ansatte har store stillinger (22 ansatte i 100 % stilling, én i 93 % stilling og én i 60 % stilling), ifølge HR-/administrasjonsleder.

IØBRs ansatte utfører til sammen ca. 28 årsverk:

- Brannsjef/daglig leder.
- Administrasjonsavdeling (administrasjonen) har 4,5 årsverk: HR-/administrasjonsleder og tre administrasjonskonsulenter, samt ca. 0,5 årsverk til sammen for verneombud og tillitsvalgte.
- Forebyggende avdeling har 13,5 årsverk: leder forebyggende, branninspektører og brannforebyggere/feiere.⁸
- Beredskapsavdeling har 9 årsverk: beredskapsleder; Askim brannstasjons fire heltidsstillinger; fem øvrige brannstasjoners stasjonsansvarlige med ca. 20 % stilling (til sammen 1 årsverk); 98 deltids-brannkonstabler med 2,87 % stilling (ca. 3 årsverk).⁹

IØBR har følgende administrative organisering:

Kilde: HR-/administrasjonsleder.

IØBRs ledergruppe består av fire personer: brannsjef og tre avdelingsledere. Ledergruppa har møter hver 14. dag.

Selskapsstruktur – historikk

Beredskapsleder opplyser i intervju med revisor at Spydeberg og Hobøl brannvesen slo seg sammen i 2010, og det var fire brannsjefer i 2015. De var nok tilhengere av sammenslutning, men overtallige ledere var en utfordring. Prosessen ble ikke lettere av at kommunestrukturen var under endring. Lenge

⁸ Feier heter nå brannforebygger i Norge.

⁹ Brannmann heter nå brannkonstabel i Norge.

var det usikkert om Skiptvet kommune ville være med i IKS-et. Styret for IKS-et kom på plass i september 2015. Styret besatte lederstillinger internt, men valgte å rekruttere brannsjef eksternt. Brannsjefen, som tiltrådte i mars 2016, var ikke med på å legge lederkabal. Oppstarten av selskapet ble preget av hastverk, og brannsjefen fikk en tøff start. Men selv om IKS-et hadde en vanskelig fødsel, var det uten tvil nødvendig å etablere selskapet, mener beredskapsleder.

Stasjonsansvarlig Marker sier i intervju med revisor at for Marker kommune med 3600 innbyggere var det utvilsomt riktig å slå sammen brannstasjonene 01.01.2016. Gjennom de 30 år han har vært med i Marker brannvesen, har utstyr og øvelser aldri vært så bra som nå.

Stasjonsansvarlig Mysen opplyser i intervju med revisor at brannstasjonene samarbeidet også før 2016.¹⁰ Det var helt riktig å slå dem sammen, for å få bedre kompetanse og økonomi i brannvesenet. Det er rundt to mil mellom stasjonene, og hver stasjon trenger ikke ha alt utstyr.

Brannsjefen sier i intervju med revisor at sammenslutningen av de seks brannstasjonene var meget fornuftig, men det møtte ham en virksomhet som var dårlig forberedt på sammenslutning. Det var stor forskjell på stasjonenes utstyr og standard i 2016; noen ekstraordinære innkjøp ble dekket med innbetalinger fra enkelte kommuner. Brannsjefen tiltrådte stillingen 09.03.2016, men presenterte seg i to personalmøter allerede i januar. Enkelte ansatte uttrykte forventninger om at han skulle ha svar på det meste før han hadde tiltrådt. Brannsjefens råd til andre kommuner som skal fusjonere brannvesener, er å ansette brannsjef i god tid og la ham tiltre et halvt år før han overtar ledelsen.

Selskapsstruktur – fremtid

Hovedverneombudet gir i intervju med revisor uttrykk for at IØBR trolig vil ha en hovedbrannstasjon om femten år som følge av befolkningsveksten: Befolkningsprognoser viser at Askim passerer 20 000 innbyggere rundt 2027. Dimensjoneringsforskriften (§ 5-3) krever døgnekasernert brannstasjon i tettsteder over 20 000 innbyggere. En hovedbrannstasjon krever investeringer på noen titalls millioner kroner; til gjengjeld slipper kommunene husleie for seks brannstasjoner. Når det gjelder driften, vil døgnekasernering medføre at Askim brannstasjons fire brannkonstabler på dagtid utvides til ca. fire mann døgnet rundt, det vil si til sammen ca. 20 årsverk i beredskap. Dette koster penger, men til gjengjeld får selskapet færre ansatte, færre radioer og mindre bilpark. På sikt kan økonomien bli hipp som happ. Hovedeffekten blir et mer profesjonelt brannvesen. Etablering av en hovedbrannstasjon bør planlegges i god tid, slik at selskapet kan trappe ned innkjøp av biler etc.

Fagforbundets representant opplyser at deltidsbrannvesen er under press i hele landet. Også i IØBRs brannvernregion er dagberedskapen i distriktet sårbar; flere stasjoner har ikke tilgjengelige mannskaper som kan møte ved alarm på dagtid. En hovedbrannstasjon presser seg frem også fordi Askim tettsted passerer 20 000 innbyggere kanskje allerede i 2025. For byer av denne størrelsen krever dimensjoneringsforskriften døgnekasernert brannstasjon. (Ny dimensjoneringsforskrift som trer i kraft 01.03.2022, åpner for noe mer skjønnsmessig vurdering.) En ny hovedbrannstasjon ved E18 på strekningen Brenemoen–Askimporten vil oppfylle kravet til innsatstid i Askim, Mysen og Spydeberg, mens Marker og Skiptvet fortsatt bør ha egne brannstasjoner.

Beredskapsleder opplyser at prosjektering og bygging av nye brannstasjoner i Norge tar 15–20 år. Innen 2040 tror han at en hovedbrannstasjon i Indre Østfold er bygget. Det tvinger seg frem av befolkningsvekst og rekrutteringshensyn. Det blir vanskeligere å rekruttere deltidsbrannkonstabler, fordi hovedar-

¹⁰ Mysen brannstasjon het Eidsberg brannstasjon inntil Eidsberg kommune ble en del av Indre Østfold kommune 01.01.2020.

beidsgivere tenderer til å bli mindre fleksible og fordi utdanningskravet øker. Norges brannskole i Tjeldsund, Nordland, etablerer om et par år en treårig fagskole for utdanning av brannkonstabler. Det enkelte brannvesen vil fortsatt kunne ansette deltidsbrannkonstabler uten fagutdanning i små stillinger, men profesjonalisering av brannvesen er trenden.

Stasjonsansvarlig Marker påpeker at spørsmålet om deltidsstasjoner eller hovedbrannstasjon har mange aspekter. Desentralisert brannvesen (deltidsstasjoner) har den fordelen at man kan mønstre en stor brannstyrke ved sammenfallende hendelser.

Stasjonsansvarlig Mysen gir uttrykk for at iveren etter å få en hovedbrannstasjon er for stor. Å drifte en hovedbrannstasjon er ikke billig: Døgncasering av fire brannkonstabler krever ca. 20 årsverk. En hovedbrannstasjon på Brennemoen vil redusere utrykningstiden i Askim og Mysen (med 1–3 minutter), men ikke lenger ut i distriktet.

Brannsjefen uttaler at IØBRs stasjonsstruktur er opp til kommunestyrene og representantskapet å avgjøre; han drifter det brannvesenet eierne vil ha. Norconsult utarbeidet *Beredskapsanalyse* i 2018 for IØBR. Eiermøte ba i 2019 administrasjonen utarbeide en økonomisk analyse med utgangspunkt i beredskapsanalysen, noe som vil bli levert i 2022. En hovedbrannstasjon med nøktern standard (garderobber etc. i henhold til regelverk) vil trolig koste rundt 100 mill. kr.

Vaktordning/utalarmering

Deltas hovedtillitsvalgt opplyser i intervju med revisor at selskapet i 2019 reduserte utalarmeringsgruppene (vaktlagene) i Trøgstad, Skiptvet og Marker fra 16 til åtte brannkonstabler, som et innsparingstiltak. Utalarmeringsgruppa er "på utkall" (har vakt) og får lønn for 26,1 timer per uke (1/5 av 130,5 timer per uke), samt timelønn ved utkall. Det var meningen å evaluere ordningen, noe som er blitt etterlyst. Dimensjoneringsforskriften fastsetter at det skal være 16 mann på utkall på deltidsbrannstasjoner, men det differensieres litt etter antall innbyggere og type objekter i slokkedistriktet. Dsb overlater til kommunene å redegjøre for sin beredskap. IØBR vil si at hver brannstasjon har åtte mann i bakhånd som utkalles ved full alarm, samt bistand fra andre stasjoner.

Fagforbundets representant gir uttrykk for at standardisering av vaktordninger har møtt mye motstand, begrunnet med at "sånn har vi hatt det i 30 år". Utalarmering av normalt åtte mann er evaluert ved stasjonene som har fått reduksjon (Skiptvet, Trøgstad og Marker).

Hovedverneombudet opplyser at en vaktuke på Askim brannstasjon er på 130,5 timer. De andre stasjonene har inntil 18,5 timer kortere vaktuke, men lønnes for det samme antall timer (26,1 timer). Ledelsen har forsøkt å standardisere vaktordningene, noe som har møtt motstand særlig i Skiptvet og Trøgstad, som mener at ny vaktordning gir for få brannfolk tilgjengelig. Vaktordningen skulle evalueres høsten 2019, men er bare videreført.

Stasjonsansvarlig Spydeberg sier at hvis det ved alarm ikke møter nok personell på Spydeberg brannstasjon på dagtid, rykker Askim brannstasjon ut. Beredskapen på dagtid er et svakt punkt.

Stasjonsansvarlig Marker sier at Marker hadde en vaktordning med fullalarm av 16 brannkonstabler i over 30 år, men dette ble for et par år siden redusert til åtte brannkonstabler på første utkall. Stasjonsansvarlig Marker venter på en evaluering av vaktordningen.

Beredskapsleder sier at selve vaktordningen ikke er endret fra 2015, men utalarmeringen er redusert. Tidligere var det alltid fullalarm – 16 mann rykket ut – ved tre stasjoner (Skiptvet, Trøgstad og Marker).

Dette er redusert til åtte mann. Å rykke ut til en skorsteinsbrann med 16 mann vekker reaksjoner på ressursbruken. Ved bygningsbranner skal det uansett rykkes ut fra to stasjoner, noe selskapet besluttet i 2016. "Min brann" er erstattet med bistand og samarbeid.

Beredskapsleder opplyser videre at dagberedskapen ved to stasjoner (Spydeberg og Trøgstad) har vært mangelfull. Dette henger sammen med at Indre Østfold kommune har sentralisert oppmøtestedet for teknisk personell, inkludert flere deltidsbrannkonstabler. I samarbeid med rådmannen innførte IØBR 06.05.2021 en vaktplan for sommerhalvåret som medfører noe økte kostnader. Som en varig ordning bør det godkjennes av representantskapet.

Brannsjefen sier at antall brannkonstabler som rykker ut i første oppkall, er redusert i Skiptvet, Trøgstad og Marker, der de normalt slo full alarm for 16 mann. Eierkommunene har pålagt selskapet å spare penger, og styret vedtok i 2019 å redusere utalarmeringen til åtte mann. Hver brannstasjons 16 mann ble inndelt i fire øvelsesgrupper, hvorav to blir alarmert i første omgang. Utrykningsleder står fritt til å be om forsterkninger etter behov. Ved hendelser der åtte mann ikke er nok, slås trinn to-alarm til resten av stasjonens mannskaper, som ankommer bare minutter etter førsteutrykningen. Utrykningsleder og innsatsleder kan videre slå to-stasjoners alarm (bistandsalarm), der støttestyrker ankommer brannstedet innen 12–14 minutter. Utdalmering av åtte mann, trinn to-alarm og bistandsalarm legges til grunn i selskapet. På dagtid går alarmer også til Askim brannstasjon med fire mann dagkasernert og Marker brannstasjon med to mann tilgjengelig. Det kan ikke bli helt lik utdalering ved alle stasjoner. Dagens ordning tar hensyn både til beredskapsbehov og kostnadseffektivitet.

4.2.2 Brannstasjoner, biler og utstyr

Brannstasjoners tilstand

Selskapsavtale (punkt 2.4 Lokaler) pålegger hver kommune et ansvar for å stille stasjonsbygg til disposisjon for IØBR. De seks brannstasjonenes tilstand kan oppsummeres slik:

Indre Østfold brann og redning IKS – brannstasjoners tilstand 2021					
Spydeberg	Askim	Mysen	Trøgstad	Skiptvet	Marker
Sivilforsvaret har overtatt en del av vognhallen. Stasjon i orden.	Ventilasjon forbedret (eksos fjernet), garderobe oppgradert. Stasjon i orden.	Stasjon ombygd. Stasjon i orden.	Stasjonsbygg solgt, men leies. Areal reduseres noe, da ny eier trenger møterom. Stasjon i orden.	Garderobe mangelfull. Arbeidstilsynet pålegger utbedring i 2021. Skiptvet kommune betaler.	Stasjonsbygg solgt. Marker kommune vil leie et bygg som brannvesenet flytter til i 2022.

Kilde: Indre Østfold brann og redning IKS (brannsjef m.fl.).

Beredskapsleder sier i intervju med revisor at brannstasjonenes tilstand er omtrent som i 2016. Ved Arbeidstilsynets tilsyn i 2017 fikk stasjonen i Skiptvet mangel. Skiptvet kommune tar nå tak i problemet og etablerer damegarderobe i kjeller og oppgraderer herregarderobe. I Trøgstad er stasjonsbygget solgt til private; kommunen leier bygget. Marker brannstasjon flytter til et renoverert bygg på industriområdet Sletta tidlig i 2022.

Biler og utstyr

Fagforbundets representant opplyser i intervju med revisor at IØBR har ni mannskapsbiler. Til sammenligning har Oslo brannvesen, som er Norges største brannvesen, ca. ti mannskapsbiler. Men IØBRs mannskapsbiler er 10–25 år gamle, og tre av dem kan ikke benyttes vinterstid fordi vinterdekk ikke er å få kjøpt til så gamle biler. Siden 2016 har selskapet fått tre nye biler: en kommandobil (Mercedes GLS, 2018) og to fremskutt enhet-biler (Mercedes Vito, 2020). Skiptvet brannstasjon mistet en tankbil for et

par år siden, fordi den var gammel og slitt og man ikke fikk tak i reservedeler for å få den EU-godkjent. Selskapet har nå fire tankbiler, mens f.eks. Asker og Bærum brannvesen har bare to tankbiler. Askim brannstasjon har avgitt en mannskapsbil til Marker. Selskapet trenger nytt materiell, men bør gå ned på mengden. Det gjelder å se selskapet under ett og utnytte stordriftsfordelene. Siden oppstarten i 2016 har ansatte etterlyst investeringer i nytt materiell. Eierkommunene bør nå gi sitt brannvesen investeringsmidler.

Stasjonsansvarlig Marker sier til revisor at Marker brannstasjon i dag har en god bilpark: en mannskapsbil for fem mann med vann, slanger, stige og frigjøringsverktøy, en tankbil og en fremskutt enhet-bil som ankommer brannstedet før mannskapsbilen. Marker har tre kjøretøyer i god stand og en fin båt. Marker brannstasjon mottok et bidrag fra Gjensidigestiftelsen (brannløftet) for et par år siden.

Stasjonsansvarlig Skiptvet opplyser at selskapet i mai 2020 innkjøpte to Mercedes Vito for fremskutt enhet. Bilene har vektbegrensning på 3,2 tonn. Stasjonsansvarlig Skiptvet mener at dette er for lite i forhold til utstyret som bør være i bilen, samt tidvis mer enn to mann. Man burde heller ha kjøpt biler med vektbegrensning 5 tonn, selv om disse koster en kvart million kroner mer.

Beredskapsleder sier seg enig i at fremskutt enhet-bilene burde ha tålt større vekt (3,5 tonn), men de fungerer i forhold til hovedsaken: å bringe to mann og litt utstyr raskt ut til brannstedet. Selskapet har mange gamle mannskapsbiler, men de fungerer tross alt godt. Bilgruppa fremmet et forslag til styrets møte i juni 2021. Faggruppene fremmer forslag om utstyr, som skogbrannpumper og ATV (All Terrain Vehicle).

Stasjonsansvarlig Trøgstad gir uttrykk for at Trøgstad brannstasjon hadde høyere budsjett for utstyr og kurs før 2016. IØBR nedprioriterer brannstasjonene og bruker i stedet penger sentralt i selskapet, av og til på biler som ikke er nødvendig for å slokke branner.

Stasjonsansvarlig Mysen sier at kommandobilen som ble innkjøpt i 2018, var dyr i innkjøp, men holder seg i verdi: Brannbiler kjøpes inn uten bilavgift; når de selges etter tre–fire år, får man igjen innkjøpsprisen.

Stasjonsansvarlig Askim påpeker at selskapet sett under ett disponerer en stor bilpark – mannskapsbiler, tankbiler, fremskutt enhet-biler og kommandobil – men mange biler begynner å bli gamle. Flere stasjoner har spesialfelt med utstyr som også trenger fornyelse.

Brannsjefen sier at i 2016 hadde noen stasjoner en god bilpark, andre hadde mye røykdykkerutstyr osv. Selskapets ledelse tilstreber å få alle stasjoner opp på et likt utstyrsnivå, men med noe arbeidsdeling i fagområder. Styret og ledergruppa ser selskapet under ett; man forskjellsbehandler ikke. Det trengs ikke reservebil på alle stasjoner. Marker hadde størst behov i 2016 og har fått to nye biler. Spydeberg og Skiptvet har fått fremskutt enhet-biler. Askim har fått Spydebergs tankbil.

HR-/administrasjonsleder, som tiltrådte stillingen 01.02.2021, sier at på vernerunde på stasjonene i mars 2021 møtte hun ingen som ga uttrykk for å ha opplevd forskjellsbehandling. Bilpark og utstyr varierer noe fra stasjon til stasjon utfra historikk og spesialisering i fagområder. Behov som ble meldt inn under vernerunden, ble diskutert på en saklig måte; noe innkjøp av nødvendig utstyr ble innvilget på stedet.

4.2.3 Brannmannskapers kvalifikasjoner – opplæring/øvelser

Røykdykkerøvelser

Dsb's *Veiledning om røyk- og kjemikaliedykking* (2005) pålegger røykdykkere å gjennomføre fysisk test og ett varmt dykk og tre kalde dykk årlig. Fagforbundets representant, som er fagansvarlig for røykdykking og kjemikaliedykking i IØBR, forklarer varme og kalde dykk: Et varmt dykk vil si et røykdykk i varmt miljø der verneutstyr er nødvendig, fordi temperatur/miljø er slik at man må gå med brannbekledning og røykdykkerutstyr. Kalde røykdykk gjennomføres i kaldt miljø hvor man benytter teaterøyk eller blenda masker for å begrense sikten. En røykdykkers praksis fra "skarpe hendelser" (reelle branner) siste år kan redusere behovet for øvelse. Utfra selskapets internkontroll vurderes det om røykdykkeren har nådd målene for det man skal øve på, som arbeidskapasitet, søksteknikk, varmebelastning og slokketeknikk.

Fagforbundets representant opplyser videre at ordningen med røykdykkerberedskap ved alle stasjoner ble videreført i IØBR. Selskapet har ca. 70 røykdykkere, som er ment å være operative. Røykdykkere har en plikt til å oppfylle de fysiske kravene til enhver tid. Alle brannstasjoner tilbyr fri bruk av treningsrom. Overraskende mange stryker på fysisk test ved noen stasjoner. Ved fysisk test i februar 2021 strøk hele 30 av 70 røykdykkere. De må ta ny test senest tre måneder etter første avlagte test. I mellomtiden må selskapet sette inn andre røykdykkere, som tar ekstravakter. Dette medfører ekstra arbeidsbelastning for kollegaer og ekstra vikarutgifter for selskapet.

Fagforbundets representant sier at nedbrenning av hus gir gode øvelser, men hensynet både til arbeidsmiljø (innånding av farlige gasser) og ytre miljø (luft- og vannforurensning) tilsier at selskapet ikke kan basere seg på dette. Oslo brannvesen har forbud mot nedbrenningsøvelser og benytter kun gassfyrte container-øvelser. IØBR har en varmebelastningscontainer som kjøres til brannstasjonene for øvelse. Denne er ikke tilstrekkelig ved grunnkurs for røykdykkere, men kan nyttes ved årlig øvelse. I tillegg leier selskapet øvelsestid ved If sikkerhetssenter på Ringvoll i Hobøl. Sikkerhetssenteret har overtenningscontainer og røykdykkerhus, der øvelse er likeverdig med husnedbrenning. I samråd med verneombud kan selskapets ledelse bestemme at varmdykk for eksempel øves annethvert år i varmebelastningscontainer og overtenningscontainer/husnedbrenning. Interesseorganisasjonen *Brannmenn mot kreft* uttrykte støtte til IØBRs øvelsesopplegg med varmebelastningscontainer i 2019. Det har vært mye debatt rundt røykdykkerøvelser i selskapet. Ledelsen kunne nok ha informert bedre om hvorfor nedbrenning ikke var aktuelt på Kykkelsrud i 2019.

Deltas hovedtillitsvalgt opplyser at fysisk test for røykdykkere innebærer åtte minutter på tredemølle med 23 kg på ryggen, samt tre styrkeøvelser (hangups, pushups og knebøy). Alle brannstasjoner har treningsrom med nødvendig utstyr. Før brukte brannstasjonene egen tredemølle, noe som medførte varierende testkvalitet. Selskapet innførte i 2017 en standardisert test og kjøpte i 2019 en stor tredemølle som ble plassert i Mysen. Alle røykdykkere må nå reise til Mysen på test én gang i året. Fysisk test ble tidligere utført under ledelse av røykdykkerens leder; personlige trenere ble så leid inn til å lede testen. De fleste brannkonstabler består testen fra år til år, men fysisk test og helseattest blir mer nervepirrende jo eldre man blir. Det er få røykdykkere over 50 år. Eldre brannkonstabler kan få en annen rolle, f.eks. som sjåfør. Deltas hovedtillitsvalgt poengterer at nedbrenningsøvelser ikke er den eneste øvelsesformen, men den beste for røykdykking. Selskapet har hatt for lite fokus på realistiske øvelser.

Hovedverneombudet poengterer at kreftfarlige gasser er et HMS-problem, men for å øve på vanskelige situasjoner i brennende bygg er nedbrenningsøvelser en fordel. Container-øvelser er mindre realistiske. Dsb og Arbeidstilsynet er forespurt om hva som godkjennes som varmdykk. De har kommet med svar som tolkes forskjellig av ledelse og ansatte. Hovedverneombudet har foreløpig godkjent kombinasjonen

av varmebelastningscontainer og overtenningscontainer som varmdykk-øvelse. Selskapets varmebelastningscontainer gir nyttig øvelse i varmepåvirkning. If sikkerhetssenter har overtenningscontainer som gir erfaring i overtenning, men ikke slokketeknikk.

Beredskapsleder opplyser at røykdykkerøvelser har vært et konflikttema som toppet seg etter en brann i Meieribyen 21.02.2019. Arbeidstilsynet nekter landets arbeidsgivere å eksponere arbeidstakere unødige for farlige gasser. Dsb har sendt ut et rundskriv som godkjenner nedbrenningsøvelser under forutsetning av at huset først strippes for asbest, PCB, tjæreapp mv. Kommunens miljøavdeling må godkjenne forberedelsene. Sverige begrenser nå røykdykking til livreddende innsats ved uthenting av forulykkede. *Brannmenn mot kreft* har fått stort gjennomslag i brann-Norge. De fleste øvelsessentre legger om til gassfyrte øvelser. If sikkerhetssenter ble sommeren 2021 oppgradert med overtenningscontainer.

Stasjonsansvarlig Marker opplyser at det i 2017 ble anlagt ny E18 gjennom Marker; Marker brannstasjon forespurte da Statens Vegvesen om å få benytte tre hus i brannøvelse. Vegvesenet svarte nei, og husene ble revet og sortert av et rivefirma. Flere kommuner, som Bærum, har allerede et strengt bålforbud. Hensyn både til arbeidsmiljø og ytre miljø tilsier at brannvesen ikke kan basere seg på nedbrenningsøvelser.

Stasjonsansvarlig Askim mener at IØBR samlet sett har et godt opplæringsopplegg for røykdykkere – med selskapets varmebelastningscontainer og If sikkerhetssenters overtenningscontainer, samt husnedbrenning av og til.

Andre øvelser og opplæring

Brannsjefen tok i desember 2018 initiativ til lederopplæring i syvtrinnsmodellen for brannkonstabler når alarmen går, basert på Norges brannskoles *Taktikkboken*. Dette ble omtalt i fagtidsskriftet *Brannmannen*, og flere brannvesener har kopiert IØBRs kursopplegg.

Stasjonsansvarlig Skiptvet gir ledelsen honnør for å ha igangsatt lederopplæringen. Syvtrinnsmodellen er et nyttig beslutningsstøttesystem, og opplæringen medfører god teambuilding i selskapet.

HR-/administrasjonsleder opplyser at selskapet i 2021 jobber med å ajourføre opplysningene om ansattes kompetanse i personalsystemet GAT. Systemet sier fra i god tid før en ansatt må fornye kurs, noe som følges opp. Etter en korona-pause styrkes opplæringen fra august 2021 med grunnkurs for brannkonstabler og kurs for utrykningsledere.

Stasjonsansvarlig Marker opplyser at i 2016 øvde alle brannstasjoner likt, mens de i dag øver på hendelser de forventer å møte. I Marker er det særlig skogbrann, overflateredning (dvs. vannredning uten dykking), trafikkulykker, røykdykking og akutt helse. Stasjonsansvarlig setter opp forslag til øvelser i året som kommer, som utrykningsledere og mannskap gir innspill til.

Opplæring berører også rekruttering. Én som ble ansatt som stasjonsansvarlig i 2020, manglet befalsutdanning ved Norges brannskole. Brannsjefen forklarer: For å komme inn på Norges brannskole, må man i praksis allerede ha en stilling som brannbefal. Stillingsutlysningen opplyste at kandidater som ikke har gjennomført utdanning ved Norges brannskole, må forplikte seg til å gjennomføre dette etter tiltredelse. Brannskolen ilegger ikke skolepenger; arbeidsgiver dekker lønn, reise og opphold. Også deltidsutdanning ved brannstasjonene bekostes av selskapet.

4.2.4 Brann- og redningstjenester

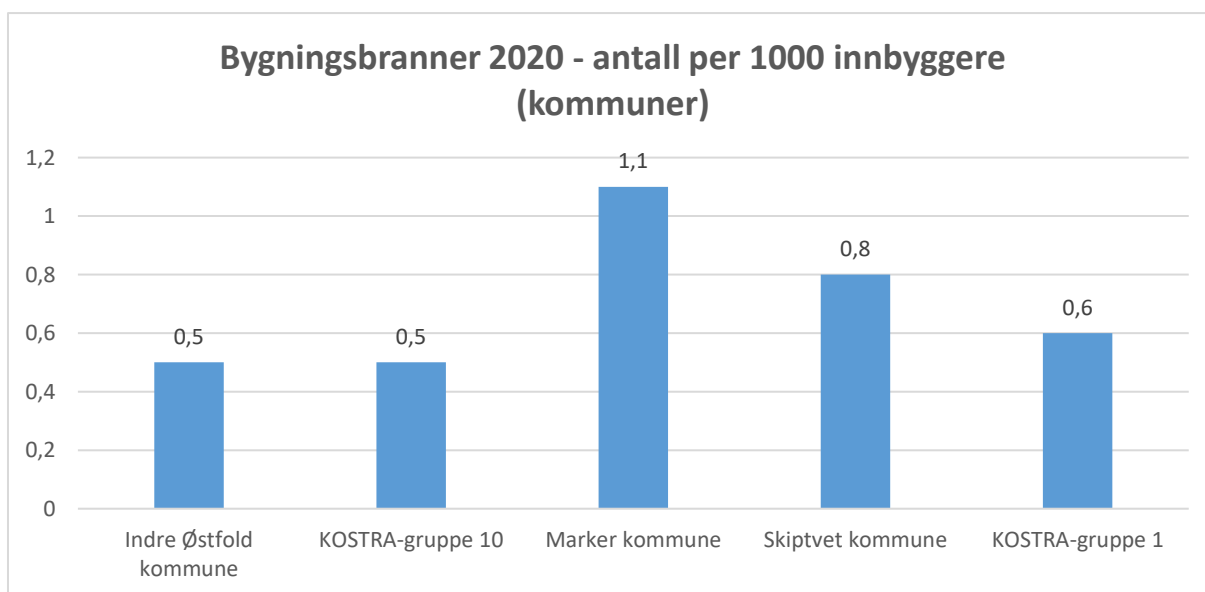
Brannforebyggende arbeid

Brannsjefen opplyser i intervju med revisor at brannforebyggerne (feierne) har fått nettbrett, slik at de kan registrere sine gjøremål ute i felten. Lapper i postkassen ble erstattet med SMS (basert på systemet Komtek fra Norkart) i januar 2021. Brannforebyggerne er fortsatt avhengig av respons; de kan ikke feie pipa utenfra hvis beboer ikke har gitt klarsignal (risikerer sot inne). Innbyggere som blir oversett, bør si fra til brannvesenet.

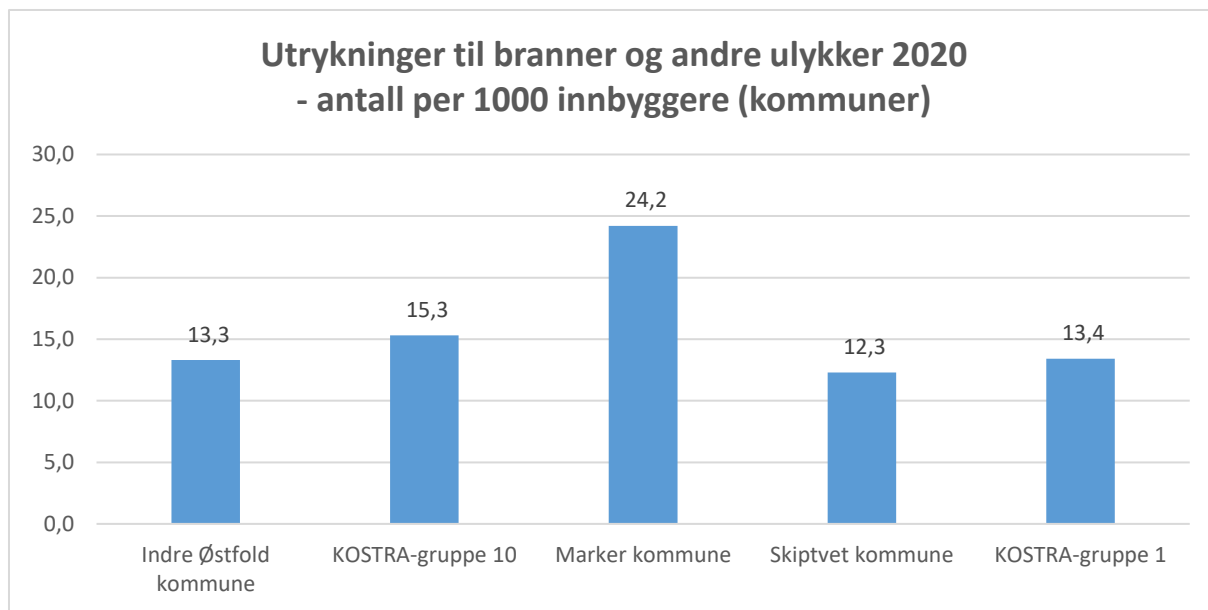
Fagforbundets representant, som er utdannet brannforebygger og har vært branninspektør i IØBRs forebyggende avdeling, opplyser at med rentbrennende ovner er behovet for feiing redusert. Dsb's retningslinjer pålegger ikke lenger feiing hvert fjerde år; feieintervall varierer mellom ett og seks år etter behov. Til gjengjeld er det større fokus på branntilsyn i bolig. Hvis innbyggere opplever at brannforebyggerne går forbi huset deres, kan det skyldes at de har glemt å svare brannvesenet at det er klargjort for feiing. Forebyggende avdeling har for øvrig vært underbemannet siden 2016. En ekstra stilling ble besatt i januar 2021, slik at forebyggende avdeling nå er dimensjonert i overensstemmelse med dimensjoneringsforskriften (ett årsverk per 10 000 innbyggere pluss avdelingsleder).

Stasjonsansvarlig Mysen sier at man av og til hører fra innbyggere at det er lenge siden feieren har vært her. Men feiing utføres ikke lenger årlig. Feiing ligger i boligseksjonen i forebyggende avdeling, som er blitt en stor avdeling med mye kompetanse. Forebyggende avdeling er mer synlig i lokalsamfunnet i dag enn for fem år siden, bl.a. på Facebook og Instagram.

Statistisk sentralbyrås statistikk viser antall bygningsbranner og utrykninger 2020 i kommuner:

Kilde: *Brann- og ulykkesvern*, Statistisk sentralbyrå (SSB). SSB oppgir ikke 2019-tall for de tre kommunene. I 2020 hadde Indre Østfold kommune 21 bygningsbranner, Marker 4 og Skiptvet 3 bygningsbranner. Indre Østfold kommune hører til KOSTRA-gruppe 10. Marker og Skiptvet kommuner er i KOSTRA-gruppe 1.

Kilde: *Brann- og ulykkesvern*, Statistisk sentralbyrå.

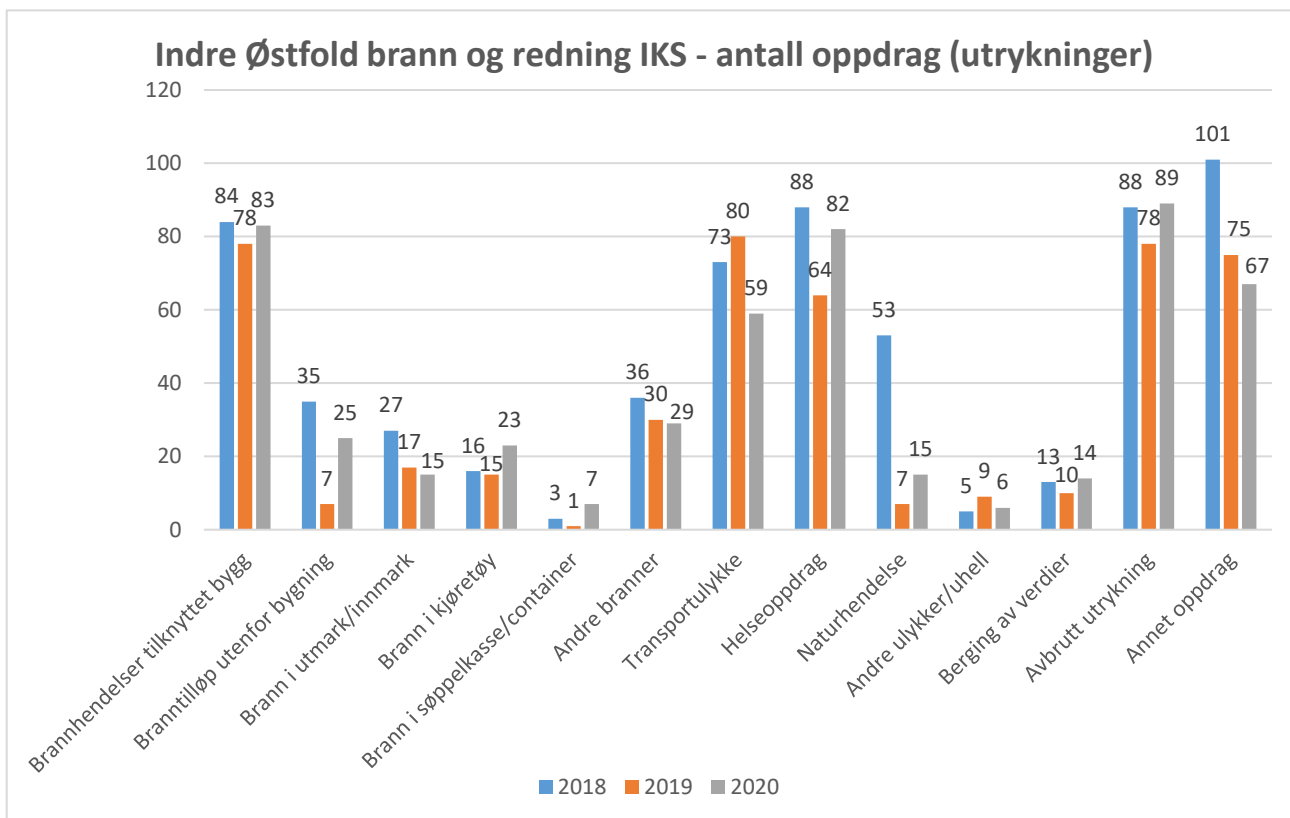
Grafene indikerer at det brenner nesten dobbelt så ofte i Marker som i sammenlignbare kommuner (KOSTRA-gruppe 1). Beredskapsleders oppfatning er imidlertid at det ikke brenner særskilt mye i Marker. Bygningsbranner omfatter mye forskjellig, og skorsteinsbranner ble tatt ut av begrepet i fjor. Variasjoner fra år til år kan gjøre utslag i små kommuner. Statistikk for 2021 vil utfylle bildet.

Brannberedskap – oppdrag/utrykninger

Brannvesen dokumenterer sine brann- og redningstjenester særlig gjennom tre dokumenter:

- **Risiko- og sårbarhetsanalyse:** *Overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse* ble utarbeidet av Norconsult AS for IØBR i 2018. Indre Østfold kommune oppdaterer sin ROS-analyse/beredskapsplan i 2021. Basert på denne vil IØBR oppdatere sin ROS-analyse i 2022.
- **Årlig melding om brannvesen til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap:** IØBR sender årlig melding til Dsb i mars hvert år, opplyser HR-/administrasjonsleder.
- **Selskapets årsberetning:** IØBRs *Årsberetning 2020* inneholder styreleders forord og kapitler med sammendrag, nøkkeltall og rammebetingelser, økonomi, forebyggende (boligseksjon og tilsynsseksjon) og beredskap med utrykningsstatistikk.

Årsberetning 2020 inneholder (s. 14) en utrykningsstatistikk med 49 typer utrykning (oppdrag). På forespørsel fra revisor har stasjonsansvarlig Askim tatt ut en statistikk der disse er gruppert i 13 oppdragstyper:

Kilde: DSBs *Brannstatistikk* og IØBR.

Annet oppdrag: opplåsing av bil etc. og utrykninger der det etter ankomst viser seg at situasjonen har gått over. I tillegg kommer unødig/falsk brannalarm/melding/e-call (310 stk. i 2018, 282 stk. i 2019 og 215 stk. i 2020). Sum oppdrag (inkl. unødig/falsk): 932 oppdrag i 2018, 753 oppdrag i 2019 og 729 oppdrag i 2020.

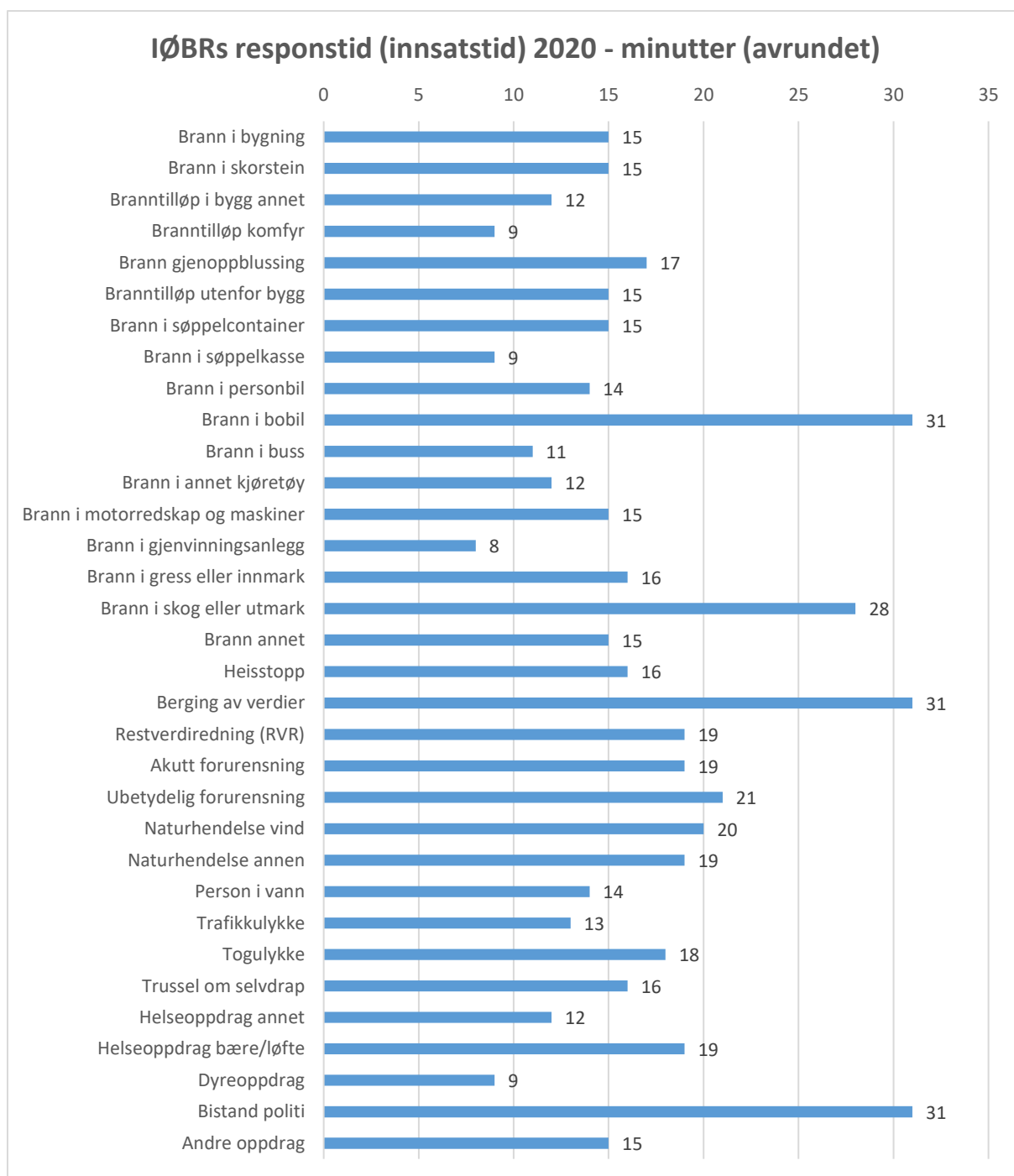
IØBRs totale oppdragsmengde sank med 203 oppdrag (-22 %) fra 2018 til 2020, hvorav halvparten var reduksjon i unødig/falsk alarm. Brannvesenets oppdrag varierer fra år til år. 2018 var et tørt år, som medførte flere branntrilløp utenfor bygning og i utmark. Med pandemien i 2020 gikk noen hendelser ned.

Brannberedskap – innsatstid

Basert på Dsb's *Brannvesenets innrapporteringssystem* (BRIS) gir Øst 110-sentral IKS oppdragsrapport for det enkelte oppdrag/utrykning. Her fremgår utrykningsdetaljer som oppdragstype og kjørekode (krav til innsatstid), samt tidspunkter for "Anrop mottatt" og "Første ressurs fremme".

Hvorvidt innsatstidene oppfyller dimensjoneringsforskriften krav til innsatstid (§ 4-8), står ikke i Dsb's *Brannstatistikk*. Dsb's seksjon brann og redning opplyser at brannstatistikken er relativt ny (2019).

Fra brannstatistikken har revisor tatt ut følgende responstider (innsatstider) for IØBR 2020:

Kilde: Dsb's *Brannstatistikk* ([Brannstatistikk.no/brus-ui/search](https://brannstatistikk.no/brus-ui/search)). Gjennomsnitt av 423 oppdrag.

Dsb's *Veiledning til forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen* (2015) definerer innsatstid som tiden fra innsatsstyrken er alarmert til den er i arbeid på skadestedet. Dsb's brannstatistikk kaller innsatstid for responstid. Statistikken skiller ikke mellom branner i bygning med 10 minutterskrav og 20 minutterskrav.

IØBRs innsatstid (responstid) lå gjennomsnittlig på rundt 17 minutter i 2020. Ved brann i bygning (28 stykker) og skorstein (30 stykker) brukte brannmannskapene 15 minutter fra alarm gikk til innsats startet på brannsted.

Beredskapsleder kommenterer at utrykningsrapporter viser at selskapet i det store og hele ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav til innsattider. Dette henger sammen med at IØBRs brannstasjoner ligger relativt tett. Objekter med krav til rask innsats, som sykehjem, har særlig oppmerksomhet. Dersom avstand til brannstasjon er stor, kan kompenserende tiltak pålegges, som sprinkleranlegg ved

et sykehjem på Ringvoll. Politiet, som etterforsker alle større branner for å avdekke brannårsak, har aldri rettet kritikk mot LØBR for dets slokkeinnsats.

Innsatstid inndeles i forspenningstid (fra alarmen går til brannkonstabler med hjemmevakt ankommer brannstasjon) og utrykningstid. LØBR har krav til forspenningstid på 4–6 minutter (4 min. på dagtid, 6 min. på natt). Noen brannstasjoner (Skiptvet og Spydeberg) har utfordringer med å klare dette, opplyser stasjonsansvarlig Askim.

Ansattes kommentarer til tjenesteytingen

Fagforbundets representant oppsummerer i intervju med revisor at LØBR leverer gode brann- og redningstjenester, men tjenestene kan forbedres med sterkere koordinering mellom de seks stasjonene. Modernisering av brannbiler og slokkeutstyr bør prioriteres, slik at selskapet kan løse sitt samfunnsoppdrag enda bedre.

Hovedverneombudet gir uttrykk for at LØBRs brann- og redningstjenester er i samsvar med lov og forskrift. Selskapet leverer gode brann- og redningstjenester ved tilsyn/forebyggende og hendelser, men lovpålagte øvelser har vært en utfordring.

Stasjonsansvarlig Mysen mener at LØBR helt klart yter brann- og redningstjenester i samsvar med lov og forskrift. Dertil har brannvesenet mange helseoppdrag for Indre Østfold kommune og Sykehuset Østfold HF sin ambulansetjeneste, uten å ha budsjett til det. Brannfolk reiser ut og holder liv i pasienten til ambulansen kommer. Det er greit å stille opp for andre nødetater i krisesituasjoner, men ikke hele tiden. Dette er situasjonen for mange brannvesener i landet. Saken er løftet opp til Dsb og Helsedirektoratet, opplyser stasjonsansvarlig Mysen, som selv har jobbet i ambulansetjenesten i mange år og i dag er Norges Røde Kors sin koordinator for redning og beredskap i Østfold.

Brannsjefen sier at LØBR er et bedre brannvesen i 2021 enn de seks brannvesenene var i 2015. Askim brannstasjon bistår omkringliggende stasjoner i dagberedskapen utfra deres behov for ressurser. Dagberedskap er et svakt punkt, som i mange deltidsbrannvesener, noe beredskapsleder har tatt tak i.

4.3 Vurderinger

Selskapets organisering

Indre Østfold brann og redning IKS er etter revisjonens vurdering organisert i samsvar med dimensjoneringsforskriften, med deltidspersonell i tettsteder med inntil 8 000 innbyggere, og dagkasernert personell og deltidspersonell i tettsted med 8 000–20 000 innbyggere (Askim).

Askim vokser ventelig til 20 000 innbyggere innen 2027, noe som etter dagens dimensjoneringsforskrift utløser krav om døgnkasernert brannstasjon. Etablering av en hovedbrannstasjon kan tvinge seg frem også fordi det blir vanskeligere å rekruttere deltidsbrannkonstabler; profesjonalisering av norsk brannvesen er trenden. Befolkningsvekst i Askim og profesjonalisering av brannkonstabler aktualiserer spørsmålet om etablering av en hovedbrannstasjon ved E18 (strekningen Brennemoen–Askimporten) innen 2040.

Selskapets vaktordning ved de seks brannstasjonene legger til grunn utalarmering av åtte mann, trinn to-alarm (ytterligere åtte mann) og bistandsalarm til nabostasjoner. Det hersker ulike oppfatninger av hvorvidt vaktordningen er ferdig evaluert.

I et selskap med så mange ansatte er personaladministrasjon (Human Resources, HR) en viktig funksjon. Administrasjonsavdelingen ble opprettet ved inngangen til 2021, noe som styrker personaladministrasjonen.

Ny kommunelov (gjeldende fra 2020) gir i § 5-4 kommunestyret adgang til å delegere vedtaksmyndighet til andre rettssubjekter. Professor emeritus Jan Fridthjof Bernt påpekte i *Kommunal Rapport* 11.11.2019 at kommunene må delegere til interkommunale selskaper (rettssubjekter), ikke til et organ i selskapet. IØBRs *Selskapsavtale* punkt 1.5 Delegasjon av myndighet, bør derfor omformuleres til: Kommunestyrene delegerer kommunens myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter til Indre Østfold brann og redning IKS (ikke representantskapet).

Også deltakerkommunenes delegeringsreglementer bør angi at myndighet i brann- og ulykkesvern delegeres til IØBR. Indre Østfold kommune opplyser til revisor (e-post 01.09.2021 fra jurist HR og organisasjon) at det ikke er regulert noen spesifikk delegering til Indre Østfold brann og redning IKS i kommunestyrets eller rådmannens delegeringsreglement. Administrasjonen gjør nå et arbeid med en mer samlet delegering/videredelegering.

Brannstasjoner, biler og utstyr

Selskapets brannstasjoner oppfyller etter revisjonens vurdering i det store og hele krav til garderobesone mv. Biler og utstyr har kapasitet og kvalitet på høyde med normal tilstand i norske brannvesener.

Skiptvet brannstasjons garderobesone oppgraderes i 2. halvår 2021, bekostet av Skiptvet kommune. Marker brannstasjon flytter inn i ombygget, leid bygg i 1. halvår 2022.

Modernisering av biler og utstyr trengs, mens man kan gå ned på mengden materiell ved å se selskapet under ett og utnytte spesialisering ved brannstasjonene.

Brannmannskapers kvalifikasjoner – opplæring/øvelser

IØBRs oppgaver ivaretas etter revisjonens vurdering på en forsvarlig måte ved at brannmannskapene har nødvendige kvalifikasjoner, herunder årlig opplæring/øvelser for røykdykkere.

Selskapets opplegg for opplæring og øvelser ser ut til å være i samsvar med nasjonale anbefalinger/trender. Hensynet til arbeidsmiljø og ytre miljø tilsier at selskapet ikke kan basere røykdykkerøvelser på nedbrenning av hus. Varmdykk kan øves annethvert år i varmebelastningscontainer og overtenningscontainer, samt husnedbrenning enkelte år.

Selskapet har over en treårsperiode gitt opplæring i syvtrinnsmodellen for brannkonstabler på skadesteder, basert på Norges brannskoles *Taktikkboken*. Dette er et nyttig beslutningsstøttesystem, og opplæringen gir teambuilding.

Brann- og redningstjenester

Selskapet gir etter revisjonens vurdering gode brann- og redningstjenester til de tre kommunenes innbyggere gjennom brannforebygging og brannberedskap.

Forebyggende avdeling fikk en ekstra stilling i januar 2021. Brannforebyggende arbeid er dermed dimensjonert i overensstemmelse med dimensjoneringsforskriften (ett årsverk per 10 000 innbyggere i brannvernregionen).

I brannberedskapen lå IØBRs innsatstid (responstid) på gjennomsnittlig ca. 17 minutter totalt i 2020. Hvorvidt innsatstid oppfyller dimensjoneringsforskriftens krav (10 minutter i bysentre/sykehjem og 20 minutter i tettsted for øvrig), står ikke i Dsb's brannstatistikk. IØBRs ledelse påpeker at politiet aldri har rettet kritikk mot IØBRs slokkeinnsats, og ledelsen mener at selskapet i det store og hele oppfyller dimensjoneringsforskriftens krav. Revisjonen savner dokumentasjon i årsberetning av at selskapets innsatstid ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav (§ 4-8).

Andre forhold

Selskapsnavnets skrivemåte (liten b og r) bør det ikke herske tvil om. Ved neste oppdatering av *Selskapsavtale* bør punkt 1.1 korrigeres.

Selskapets ledelse besluttet ved starten av forvaltningsrevisjonen (februar 2021) at "stasjonsledere" skulle endre tittel til "stasjonsansvarlige". "Stasjonsleder" henger likevel igjen i stasjonsansvarliges epost-signaturer. Her kalles brannstasjoner dessuten "India 2" (for Askim brannstasjon) osv. Dette er intern sjargong hentet fra kallesignal i radiosambandet, men kryptisk for publikum.

4.4 Konklusjon og anbefaling

Indre Østfold brann og redning IKS leverer brann- og redningstjenester (forebyggende og brannslukking mv.) i samsvar med brann- og eksplosjonsvernloven og forskrifter.

Revisjonen har følgende anbefalinger til Indre Østfold kommune vedrørende Indre Østfold brann og redning IKS:

- IØBRs *Selskapsavtale* bør i punkt 1.5 omformuleres til at kommunenes myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter delegeres til Indre Østfold brann og redning IKS (ikke representantskapet). Punkt 1.1 bør dessuten oppdateres med liten b og r i selskapsnavnet.
- Representantskapet bør velge sin nestleder i henhold til *Selskapsavtale* (punkt 3.1).
- Selskapet bør vurdere om det er behov for å styrke dagberedskapen varig ved to brannstasjoner (Spydeberg og Trøgstad).
- Selskapet bør ha oversikt over og rapportere på om selskapets innsatstid ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav.

5 ØKONOMISTYRING

Problemstilling 2: Har selskapet god økonomistyring?

5.1 Revisjonskriterier

Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven, 1999) fastsetter følgende i § 18 Årsbudsjettet: Representantskapet skal vedta selskapets budsjett for kommende kalenderår. Årsbudsjettet skal settes opp slik at det gir et realistisk bilde av virksomheten og forventet økonomisk resultat av driften. Videre heter det i § 19 Budsjettavvik: Er det grunn til å anta at det blir vesentlig svikt i inntektene eller økning i utgiftene i forhold til budsjettet, skal selskapets styre straks gi melding om forholdet til representantskapets medlemmer.

IKS-loven sier følgende i § 20 Økonomiplan: Representantskapet skal en gang i året vedta selskapets økonomiplan. Den skal legges til grunn ved selskapets budsjettarbeid og øvrige planleggingsarbeid. Økonomiplanen skal omfatte de fire neste budsjettår og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver, herunder investeringsplaner og finansieringen av disse i perioden.

Kommuneloven pålegger (§ 14-5) kommunedirektør å rapportere til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter minst to ganger i året, det vil i praksis si tertialrapportering. IKS-loven spesifiserer ikke periodisk rapportering, men sier (§ 13) at forvaltningen av selskapet hører under styret, som skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, selskapets årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet, og skal sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Styret skal føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten.

IKS-loven sier også (§ 19) at er det grunn til å anta at det blir vesentlig svikt i inntektene eller en vesentlig økning i utgiftene i forhold til budsjettet, skal selskapets styre straks gi melding om forholdet til representantskapets medlemmer. Representantskapets leder skal sørge for at det avholdes møte i representantskapet til behandling av saken. På møtet skal styret redegjøre for grunnen til budsjettavviket og legge frem forslag til revidert budsjett.

Indre Østfold brann og redning IKS sin *Selskapsavtale* sier (punkt 3.6) at daglig leder rapporterer til styret. *Retningslinjer for styrearbeid i Indre Østfold Brann og Redning IKS* (2020), som er selskapets styreinstruks, fastsetter (s. 1) følgende: Er det grunn til å anta at det blir vesentlig svikt i inntektene eller en vesentlig økning av utgiftene i forhold til budsjettet skal brannsjefen straks gi melding om forholdet til styret. *Lederavtale for brannsjef Bjørn Stolt* (2018) fastsetter (s. 3) at brannsjefen på styremøtene skal gi styret underretning om selskapets virksomhet, herunder økonomisk utvikling.

Dette leder til vårt **revisjonskriterium a**: Økonomistyring skal skje gjennom budsjett/økonomiplan og regelmessig økonomirapportering, f.eks. tertialrapporter.

Forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper (1999) fastsetter følgende i § 4 Regnskapsavslutning: Årsregnskapet skal være avlagt innen 15. februar påfølgende år. Det skal være revidert innen 15. mars. Årsregnskapet med revisjonsberetning og årsberetning skal fastsettes av representantskapet før 1. mai. Vedtaket må angi anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årunderskudd. Underskudd på årsregnskapet som ikke dekkes på budsjettet i det år regnskapet legges fram, føres opp til dekning i det følgende års budsjett.

IØBR har ikke fortjeneste som formål, og deler av driften (tilsyn/feiling) er selvkostbasert. *Retningslinjer for styrearbeid i Indre Østfold Brann og Redning IKS* poengterer imidlertid (s. 2) overvåking av egenkapitalen: Styret skal regelmessig vurdere selskapets egenkapital. *Lederavtale for brannsjef Bjørn Stolt* (2018) fastsetter (s. 2) at brannsjefens daglige ledelse av selskapet skal skje etter "sunne etiske og økonomiske ressurser".

Dette leder til vårt **revisjonskriterium b**: IØBR skal gå med driftsoverskudd (eller i null) i årsregnskaper de fleste år, som tegn på god økonomistyring.

Selskapsavtale for IØBR fastsetter følgende i punkt 1.4 Selskapets formål: Selskapet skal sikre Indre Østfolds innbyggere og tilreisende rask og effektiv innsats ved branner og ulykker. Videre skal det drives utstrakt forebyggende virksomhet og være et kostnadseffektivt, moderne redningskorps med god kvalitet på personell og utstyr.

"Kostnadseffektivt" er vanskelig å definere. Revisjonen legger offentlig statistikk over driftsutgifter i brann-/ulykkesvern og feie-/tilsynsgebyrer til grunn for kommunesammenligning.

Dette leder til **revisjonskriterium c**: IØBR skal være et kostnadseffektivt redningskorps

Basert på dette legges følgende revisjonskriterier til grunn:

- Økonomistyring skal skje gjennom budsjett/økonomiplan og regelmessig økonomirapportering, f.eks. tertialrapporter.
- IØBR skal gå med driftsoverskudd (eller null) i årsregnskaper de fleste år, som tegn på god økonomistyring.
- IØBR skal være et kostnadseffektivt redningskorps.

5.2 Datagrunnlag

5.2.1 Økonomistyring gjennom budsjett/økonomiplan og økonomirapportering

Budsjett/økonomiplan

Budsjett med økonomiplan 2021–2024 ble vedtatt av IØBRs styre 14.09.2020. Noen hovedpunkter i budsjett/økonomiplan:

- Budsjettarbeidet for 2021 baseres på KS sin deflator (lønns- og prisstigning) på 2,7 %. Budsjettet for 2021 beskrives som stramt.
- Budsjetttrammen (sum inntekter) for 2021 er 60 485 000 kr, fordelt på eierbidrag 46 367 000 kr (76,7 %) og salgsinntekter 14 118 000 kr (23,3 %).
- Eierbidrag fordeles slik i henhold til eierandel/kostnadsnøkkel i *Selskapsavtale* (punkt 2.2 Finansieringsmodell): Indre Østfold kommune 37,9 mill. kr (81,7 %); Skiptvet kommune 4,2 mill. kr (9,04 %); og Marker kommune 4,3 mill. kr (9,26 %).
- Salgsinntektene skriver seg hovedsakelig fra feiling/tilsyn og kurs/opplæring for eksterne aktører.
- Forebyggende avdeling/boligseksjon har salgsinntekter på 8,8 mill. kr, hovedsakelig fra feiling/tilsyn, som er selvkostområde. Gebyr for feiling/tilsyn settes til 395 kr per boenhet og fritidsbolig for 2021. Økt bemanning medfører at gebyret øker.
- Lønnsutgifter beløper seg til 41,4 mill. kr, det vil si 68,5 % av selskapets totale utgifter.
- Stab beredskap (to ansatte) og stab administrasjon (to ansatte) ble i januar 2021 samlet i en administrasjonsavdeling, for å redusere dobbeltarbeid og sårbarhet i administrasjon.
- Beredskapsavdelingen har en del biler og utstyr som begynner å bli gammelt og slitt. Bilgruppas forslag til utskiftingsprogram, som behandles av styre og representantskap i 2021, legges til grunn for budsjettarbeidet for 2022.

- i. Innskutt kapital fra eierkommunene på 17,5 mill. kr tilbakebetales over ti år.
- j. På vegne av de tre eierkommunene eier IØBR 7,12 % av Øst 110-sentral IKS. Et eierbidrag på 65 kr per innbygger faktureres kommunene særskilt. Landets 110-sentraler har gått sammen om å anskaffe et nytt oppdrags håndteringsverktøy, som medfører investeringsutgifter for IØBRs deltakerkommuner fremover.

Brannsjefen opplyser at deltakerkommunene i 2016–2017 bevilget budsjettmidler slik at selskapet hadde en årlig investeringspott på 1,5 mill. kr. Representantskapet kuttet dette ved behandling av budsjett 2018. Ved bilkjøp har brannsjefen måttet be representantskapet om særskilt bevilgning. Styret legger nå vekt på selskapets behov for en investeringsplan (jf. punkt h).

IØBR har ikke egen økonomisjef. Brannsjefen har utført budsjettarbeidet selv. Indre Østfold kommunes økonomiavdeling legger budsjettallene inn i økonomisystemet Visma. Selskapets nye administrasjonskonsulent (tiltrådte 16.08.2021) har erfaring med fakturabehandling og lønn, noe som styrker økonomi-kompetansen i administrasjonsavdelingen.

Økonomirapportering

Brannsjefen opplyser at selskapet tidligere hadde økonomirapportering til hvert styremøte. Ny styreleder ba om tertialrapportering, noe som ble innført sommeren 2020. Tertialrapportene utarbeides av Indre Østfold kommunes økonomiavdeling, som deltar på styremøter ved gjennomgang av tertialrapporter.

Tertialrapport 1-2021 opplyser at selskapet ligger godt an per 10. juni, men må holde en klar og stram linje fremover. Et vedlagt regnark har oppstilling for drift og investeringer.

Ansattes kommentarer til økonomistyring

Noen ansatte har i intervju med revisor gitt uttrykk for at innsatsleder/overordnet vakt (dvs. brannsjefen eller stedfortreder) foretar unødvendige utrykninger til hendelser som utrykningsleder og mannskapet klarer selv, noe som koster penger. Brannsjefens kommentar: Retningslinjen er at beskjed til innsatsleder skal gis ved fare for liv og helse, når to stasjoner alarmeres eller der situasjonen for øvrig tilsier det. Innsatsleder vurderer hva det skal rykkes ut på. Dette er en beslutning under usikkerhet, da hendelse kan være forskjellig fra melding (alarm). Dette er ikke et vesentlig innsparingspunkt.

Hovedverneombudet stiller seg kritisk til praktiseringen av innkjøpsstopp i 2018 og 2020. Høsten 2020 kunne man se at det gikk mot overskudd i årsregnskapet. Likevel ble innkjøpsstoppen opprettholdt, noe som medførte at mannskapet måtte leve med slitte klær og skotøy. Ledelsen fant likevel rom for å anskaffe mobiltelefoner, nettbrett og laptop-er. Det har vært en skjevfordeling mellom administrasjonen og brannstasjonene, mener hovedverneombudet.

Stasjonsansvarlig Spydeberg fremhever at selskapet har fått på plass en stabil toppledelse, noe som er bra for den totale styringen. Stasjonsansvarlige involveres lite i økonomi, men beredskapsleder informerer om økonomiske prioriteringer. Fysiske tester i Mysen bør fremskyndes, slik at stasjonene vet hvilke røykdykkere de disponerer i vaktlagene, noe som har økonomisk konsekvens.

Stasjonsansvarlig Mysen påpeker at selskapet har klart å holde seg innenfor budsjett gjennom fem år, noe han mener indikerer god økonomistyring. Er det noen andre IKS-er i Indre Østfold som makter dette? spør han.

5.2.2 Driftsoverskudd i årsregnskaper

Forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper (1999) fastsetter følgende (§ 5): Et interkommunalt selskap kan avgi regnskap etter kommunale prinsipper, noe som fastsettes i selskapsavtalen.

IØBRs *Selskapsavtale* fastsetter følgende (punkt 4.2 Regnskapsføring og revisjon): Selskapets regnskaper avlegges etter de til enhver tid gjeldende kommunale regnskapsprinsipper.

Noen utdrag fra IØBRs årsregnskaper de siste årene:

Indre Østfold brann og redning IKS – regnskap (kr)	2018	2019	2020
Sum driftsinntekter:	54 557 639	54 612 337	60 010 786
Herav gebryfinansierte selvkosttjenester (feiring):	7 731 037	7 632 906	8 089 846
Sum driftsutgifter:	51 700 090	53 620 896	56 800 606
Brutto driftsresultat (overskudd):	2 857 549	991 441	3 210 179
Ordinært resultat:	1 709 588	772 533	1 255 724
Sum investeringsutgifter:	1 828 647	460 219	3 678 364
Sum eiendeler (per 31.12.):	37 571 120	43 590 977	48 458 491
Herav kasse/bank (likviditet):	8 774 910	12 814 888	12 468 931
Egenkapital:	4 584 611	4 655 889	5 709 929
Herav disposisjonsfond:	1 937 885	3 410 981	6 314 243

Kilde: IØBRs årsregnskaper.

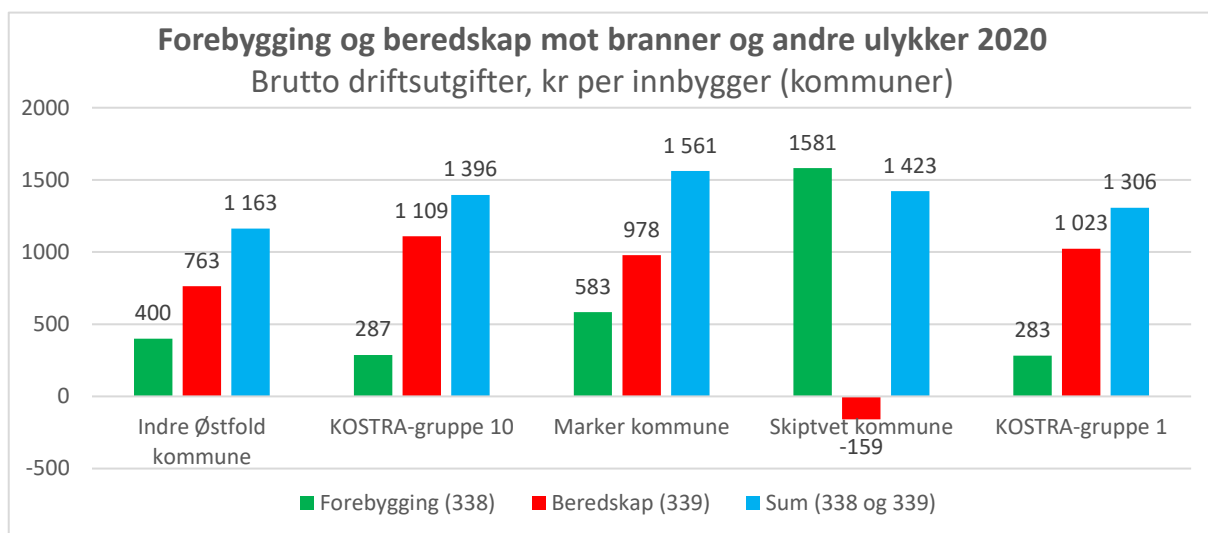
Årsregnskap for 2020 viser et ordinært resultat på 1 255 724 kr. Disposisjonsfondet økte fra 3 410 981 kr til 6 314 243 kr. Egenkapitalens andel av sum eiendeler utgjør 11,8 % ved utgangen av 2020.

Brannsjefen kommenterer årsregnskapet i intervju med revisor: Overskuddet kom som følge av færre utrykninger og kurs, men på tross av utgifter til advokat (trusselsaken) og korona-tiltak. Disposisjonsfondet økte med 2,9 mill. kr. Årsregnskapet ble godkjent av representantskapet 28.04.2021. Selskapet har for øvrig avlagt fem årsregnskaper og aldri gått med driftsunderskudd. Brannsjefen har vært "veldig på" for å holde driften på plussiden, men mange ansatte deler æren for at selskapet går med overskudd.

5.2.3 Kostnadseffektivt redningskorps

Statistisk sentralbyrås statistikk *Brann- og ulykkesvern* oppgir årsverk i brann- og ulykkesvern per 1000 innbyggere til 0,74 på landsbasis. Med 52 627 innbyggere tilsier dette 39 årsverk i IØBR, som imidlertid bare har 28 årsverk. Mesteparten av differansen skyldes trolig at IØBR har en relativt urbanisert brannvernregion, men det gir en første indikasjon på at IØBR er normalt effektiv.

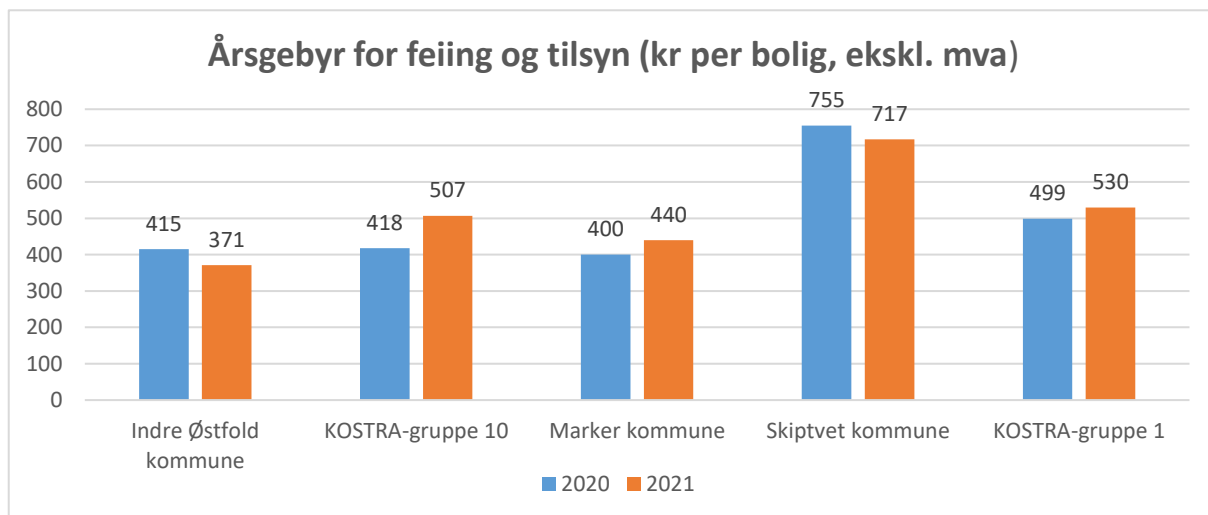
Statistikken viser også driftsutgifter per innbygger for forebygging og beredskap mot branner og andre ulykker, for Indre Østfold, Marker og Skiptvet kommuner:

Kilde: *Brann- og ulykkesvern*, Statistisk sentralbyrå (SSB). SSB oppgir ikke 2019-tall for de tre kommunene. KOSTRA-funksjon 338 Forebygging av branner og andre ulykker, og 339 Beredskap mot branner og andre ulykker. Indre Østfold kommune hører til KOSTRA-gruppe 10. Marker og Skiptvet kommuner er i KOSTRA-gruppe 1. Revisjonen har i denne forvaltningsrevisjon ikke fordypet seg i kommunenes selvkostregnskaper.

Grafen viser at sum utgifter (forebygging og beredskap) til brannvesen per innbygger 2020 i Indre Østfold kommune er lavere (-16,7 %) enn i sammenlignbare kommuner. I Marker kommune er utgiftene til brannvesen høyere (+19,5 %) enn i sammenlignbare kommuner. Også i Skiptvet kommune er utgiftene høyere (+9,0 %).¹¹

Brannvesen betales i hovedsak av kommunene, men det er brukerbetaling av feiing og tilsyn:

Kilde: *Kommunale boliggebyrer*, Statistisk sentralbyrå (SSB). IØBR sender faktura for feiing/tilsyn på 395 kr per pipe (2021) til kommunene. Med et påslag beregner kommunen sitt årsgebyr for feiing/tilsyn, som faktureres innbyggerne. Påslagene varierer (jf. selvkostregnskap), noe som fører til tre ulike årsgebyrer for feiing/tilsyn i IØBRs brannverregion.

Indre Østfold kommunes årsgebyr for feiing og tilsyn ligger lavere enn sammenlignbare kommuner (KOSTRA-gruppe 10). Også Marker kommunes årsgebyr ligger lavere enn sammenlignbare kommuner (KOSTRA-gruppe 1). Skiptvet kommunes årsgebyr ligger vesentlig over sammenlignbare kommuner.

¹¹ Relative forskjeller henger sammen med kommunenes selvkostregnskaper og forskjellige sammenligningsgrupper (KOSTRA-gruppe 10 og 1).

5.3 Vurderinger

Økonomistyring gjennom budsjett/økonomiplan og økonomirapportering

IØBRs økonomistyring skjer etter revisjonens vurdering på en god måte gjennom budsjett/økonomiplan og økonomirapportering.

Selskapet innførte økonomirapportering i form av tertialrapportering i 2020. Budsjett/økonomiplan og tertialrapporter utarbeides i samarbeid med Indre Østfold kommunes økonomiavdeling.

IØBRs stab beredskap og stab administrasjon ble i januar 2021 samlet i en administrasjonsavdeling, for å redusere dobbeltarbeid og sårbarhet. Dette styrker både personaladministrasjon og økonomistyring.

Selskapets økonomiplan skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver, herunder investeringsplaner og finansieringen av disse. Selskapet har ikke hatt en investeringsplan siden 2018. Styret går inn for å få på plass en investeringsplan for gradvis modernisering av biler og utstyr i økonomiplan 2022–2025.

Driftsoverskudd i årsregnskaper

IØBR har siden etableringen i 2016 avlagt fem årsregnskaper, som alle har vist driftsoverskudd. Revisjonen ser dette som et tegn på god økonomistyring.

Kostnadseffektivt redningskorps

Revisjonen vurderer at IØBR i all hovedsak er et kostnadseffektivt redningskorps.

SSBs KOSTRA-statistikk *Brann- og ulykkesvern* viser at driftsutgifter til brannvesen per innbygger 2020 er lavere i Indre Østfold kommune enn i sammenlignbare kommuner. Også årsgebyr for feiing og tilsyn ligger lavere i Indre Østfold kommune enn i sammenlignbare kommuner. Statistikk over flere år trengs for å trekke sikre slutninger om kostnadseffektivitet.

5.4 Konklusjon og anbefaling

Indre Østfold brann og redning IKS har god økonomistyring.

Revisjonen har følgende anbefaling til Indre Østfold kommune vedrørende IØBR:

- Selskapet bør sørge for at økonomiplanen inkluderer en fireårig investeringsplan med finansiering.

6 ARBEIDSMILJØ OG BEDRIFTSKULTUR

Problemstilling 3: Er helse, miljø og sikkerhet ivaretatt for ansatte i Indre Østfold brann og redning IKS? Spesielt sett opp mot bedriftskultur ved sammenslåing.

6.1 Revisjonskriterier

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven, 2005) fastsetter at lovens formål (§ 1-1) er å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske og sosiale utvikling i samfunnet, å sikre trygge ansettelsesforhold og likebehandling i arbeidslivet, å legge til rette for et godt ytringsklima i virksomheten, og å gi grunnlag for at arbeidsgiver og arbeidstakerne i virksomhetene kan ivareta og utvikle sitt arbeidsmiljø i samarbeid med arbeidslivets parter og med veiledning og kontroll fra offentlig myndighet.

Arbeidsmiljøloven setter opp følgende krav til systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (§ 3-1):

1. For å sikre at hensynet til arbeidstakers helse, miljø og sikkerhet blir ivaretatt, skal arbeidsgiver sørge for at det utføres systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid på alle plan i virksomheten. Dette skal gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte.
2. Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid innebærer at arbeidsgiver skal:
 - fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet,
 - ha oversikt over virksomhetens organisasjon og oppgavefordeling for HMS-arbeidet,
 - kartlegge farer/problemer og vurdere risikoforholdene i virksomheten, utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen,
 - iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av HMS-krav,
 - sørge for systematisk arbeid med forebygging og oppfølging av sykefravær,
 - foreta overvåking og gjennomgang av HMS-arbeidet for å sikre at det fungerer som forutsatt.

Arbeidsmiljøloven sier følgende om arbeidstakers medvirkningsplikt (§ 2-3): Arbeidstaker skal medvirke ved utforming, gjennomføring og oppfølging av virksomhetens systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Arbeidstaker skal delta i det organiserte verne- og miljøarbeidet i virksomheten og skal aktivt medvirke ved gjennomføring av de tiltak som blir satt i verk for å skape et godt og sikkert arbeidsmiljø.

Også følgende paragrafer i arbeidsmiljøloven vektlegges her:

- § 6-1 Plikt til å velge verneombud: Ved hver virksomhet som går inn under loven skal det velges verneombud. Ved virksomhet med mer enn 10 arbeidstakere kan det velges flere verneombud. Virksomhet med mer enn ett verneombud skal ha minst ett hovedverneombud, som har ansvar for å samordne verneombudets virksomhet. Hovedverneombudet skal velges blant verneombudene eller andre som har eller har hatt tillitsverv ved virksomheten.
- § 7-1 Plikt til å opprette arbeidsmiljøutvalg: I virksomhet hvor det jevnlig sysselsettes minst 50 arbeidstakere, skal det være arbeidsmiljøutvalg, der arbeidsgiveren, arbeidstakerne og bedriftshelsetjenesten er representert.
- § 8-1 Plikt til informasjon og drøfting: I virksomhet som jevnlig sysselsetter minst 50 arbeidstakere skal arbeidsgiver informere om og drøfte spørsmål av betydning for arbeidstakernes arbeidsforhold med arbeidstakernes tillitsvalgte.

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften, 1996) har følgende formål (§ 1): Gjennom krav om systematisk gjennomføring av tiltak, skal denne

forskrift fremme et forbedringsarbeid i virksomhetene innen: arbeidsmiljø; sikkerhet; forebygging av helseskade eller miljøforstyrrelser fra produkter eller forbrukertjenester; vern av det ytre miljø mot forurensning og en bedre behandling av avfall; forebygging av uhell og ulykker forbundet med egen lovlig aktivitet; forebygging av uønskede hendelser slik at målene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen oppnås.

Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven, 1999) fastsetter følgende i § 14 Daglig leder: Daglig leder forestår den daglige ledelse av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt. Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning. Slike saker kan den daglige leder bare avgjøre når styret i den enkelte sak har gitt daglig leder myndighet til det, eller når styrets beslutning ikke kan avvertes uten vesentlig ulempe for selskapets virksomhet. Styret skal i så fall snarest mulig underrettes om saken. Daglig leder er ansvarlig for internkontroll med lovpålagte oppgaver som selskapet utfører på vegne av kommuner.

Selskapsavtale for Indre Østfold brann og redning IKS fastsetter i punkt 1.4 Selskapets formål: HMS-arbeid skal være rettesnoren for effektiv og sikker innsats ved alle hendelser. Punkt 3.6 fastsetter at brannsjef/daglig leder forestår den daglige ledelsen av selskapets drift, og har ansvar for at pålegg og retningslinjer som gis av styret følges opp.

Basert på dette legges følgende **revisjonskriterium** til grunn: Brannsjef/daglig leder skal sørge for vernetjeneste, ansattes medvirkning i driften av selskapet og systematiske tiltak for å ivareta et forsvarlig arbeidsmiljø.

Kontrollutvalget ba om at revisjonen ser på bedriftskultur. Denne delen av fremstillingen er beskrivende – uten revisjonskriterier og revisjonens vurderinger. Kap. 6.5 Bedriftskultur er plassert til slutt.

6.2 Datagrunnlag

6.2.1 Vernetjeneste, ansattes medvirkning og systematiske tiltak for arbeidsmiljøet

Vernetjeneste

IØBR har rundt 120 arbeidstakere; selskapet skal derfor ha arbeidsmiljøutvalg. HR-/ administrasjonsleders notat *Vernetjenestens organisering og møteplan* opplyser at arbeidsmiljøutvalget (AMU) består av seks personer:

- HR-/administrasjonsleder (leder),
- leder beredskap,
- leder forebyggende,
- hovedverneombud (HVO),
- hovedtillitsvalgt Fagforbundet og
- hovedtillitsvalgt Delta.

Også bedriftshelsetjenestens representant møter i AMU. IØBR er medlem av Smaalenenes Bedriftshelsetjeneste AS. Årlige kontaktmøter styrer samarbeidet.

I tillegg til AMU holdes HMS-møter mellom HVO og ledelsen. Og man har medbestemmelismøter med tillitsvalgte, som tilsvarer partssammensatt utvalg.

AMU har kvartalsvise møter. *Referat fra AMU møte 01.03.2021* viser behandling av seks saker. Fire saker berørte rutiner – for melding og oppfølging av sykefravær, valg av HVO, valg av AMU-medlemmer, og utalarming på dagtid. Sistnevnte sak (06/21) opplyste: "Organisasjonsendringer i kommunen gjør

oss mer sårbare i forhold til bemanning og mangel på tilgjengelig personell ved stasjoner som ikke har bemanning på dagtid. Ved alarm denne uken var det ingen respons i Spydeberg. Dette er alvorlig. Styreleder er informert."

Referat fra AMU møte 05.05.2021 gjengir behandling av 11 saker. I den første saken gjennomgås fem avvik, herunder at "Løfteputer på diverse brannbiler er noe utdatert. Puter er bestilt", og "Gjennomslag på hanske. Faggruppe mottar dette avviket og vil ta dette til lærdom". Derneft var det to faste saker på dagsorden: sykefravær og AML-brudd. Sistnevnte sak – om mulige brudd på arbeidsmiljøloven – opplyser: "Saker som ble nevnt var [vakt på] søndager på rad, ukentlig arbeidstid, vaktbytter, ekstravakter og brudd på samlet tid." Også i dette møtet behandlet AMU flere rutiner – for overflateredning, boligtilsyn og bruk av bilder fra reelle hendelser.

AMUs årsrapport går til styret. Styret orienteres dessuten løpende om HMS. Protokoll fra IØBRs styremøte 11.11.2020 inneholdt flere referatsaker om HMS (avvik, sykefravær, varmecontainer og fagdager vernetjeneste). I sak 20/39 vedtok styret å avvikle sin deltakelse i AMU fra 31.12.2020, for å rendyrke roller og habilitet overfor daglig leder.

Vernetjenestens organisering og møteplan, som ble vedtatt 19.10.2021, opplyser (s. 2 og 4) at selskapet har seks plassverneombud og ett hovedverneombud. Hovedverneombudet utpekes av Fagforbundet og Delta. Hovedverneombudet ble gjenvalgt 28.05.2021 for to år.

Nye verneombud går HMS-kurs (40 timer) tilpasset brannvesen. IØBR arrangerer selv kurset, der også andre brannvesener inviteres til å delta. Neste kurs holdes i november, opplyser HR-/ administrasjonsleder.

Hovedverneombudet har full stilling som brannmester. Han anslår at han bruker ca. 30 timer per år på HVO-vervet.

Ansattes medvirkning

Selskapsavtale for IØBR fastsetter (punkt 4.6) at selskapet skal være medlem av KS og følge den kommunale hovedtariffavtalen og avtaleverket for øvrig, som er fremforhandlet mellom partene i arbeidslivet. IØBR er medlem av Samfunnsbedriftene (tidligere KS Bedrift). IØBR følger KS' hovedavtale (med vekt på del C for selvstendige rettssubjekter) og KS' hovedtariffavtale, samt særavtale *SFS 2404 Brann- og redningstjeneste*.

Til sammen 79 ansatte i IØBR er for tiden fagorganisert:

- Fagforbundet (LO): 42 medlemmer,
- Delta (YS): 36 medlemmer,
- NITO (Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon): ett medlem.

Både Fagforbundet og Delta har fem plasstillitsvalgte og en hovedtillitsvalgt (HTV).

Hovedtillitsvalgte for Fagforbundet og Delta er begge deltidsbrannkonstabler i 2,87 % stilling med fulle stillinger hos annen hovedarbeidsgiver. De skriver i tillegg timer for tillitsvalgtarbeidet. Hovedtillitsvalgt Delta anslår at hans HTV-arbeid tar ca. 200 timer per år.

Selskapets partssammensatte utvalg betegnes medbestemmelsesmøter, ifølge *Vernetjenestens organisering og møteplan*. Utvalget har følgende sammensetning: brannsjef, HR-/administrasjonsleder, tillitsvalgte og hovedverneombud. Formålet er informasjon, drøfting og forhandling. Medbestemmelsesmøter avholdes månedlig, og partene kan sende inn saker til drøfting; referat skrives.

Deltas hovedtillitsvalgt gir overfor revisor uttrykk for at ansettelsesprosesser har vært uryddige. Fagforbundet, der også brannsjefen er medlem, har i mange sammenhenger blitt favorisert. Delta ble holdt utenfor ansettelse av to stasjonsansvarlige i 2020 og har måttet kjempe seg til å få være med i ansettelsesprosesser. Det har blitt bedre, og de to fagforeningene samarbeider godt i dag. Ledelsen bør følge arbeidslivets spilleregler for ansattes medvirkning ved ansettelser, poengterer Deltas hovedtillitsvalgt.

Systematiske tiltak for arbeidsmiljøet

På bakgrunn av trusselsaken (se kap. 6.5) tok selskapets ledelse kontakt med Arbeidstilsynet. Arbeidstilsynet utførte tilsyn 20.01.2020 og avga en tilsynsrapport (19.02.2020) og pålegg (18.03.2020).

På denne bakgrunn utarbeidet selskapet en handlingsplan (14.09.2020), som beskrev fem mål med tilhørende tiltak:

- a. **Styrke "vi-følelsen" og ha en god og felles kultur i IØBR IKS:** Julemiddag avholdes for alle brannmannskaper på Høytorp fort. Fellesøvelser avholdes på tvers av stasjonene.
- b. **Styrke kommunikasjonen mellom ledelse og ansatte i organisasjonen:** Teams og infoskjermer ble tatt i bruk i 2020. Årshjul med oversikt over møtearenaer i selskapet ble tatt i bruk 01.01.2021. Det ble poengtert at ansatte skal følge tjenestevei.
- c. **Styrke organisatoriske forhold:** Beredskapsstab ble fjernet og ressurser overført til administrasjon; en stilling som HR-/administrasjonsleder ble opprettet. For å løse arbeidsoppgaver på lavest mulig nivå, ble stillingsbeskrivelser for stasjonsledere (nå kalt stasjonsansvarlige) endret og deres stillinger utvidet fra 10 % til 20 %.
- d. **Øke fagkompetansen i alle ledd:** IØBR igangsatte et lederutviklingsprogram våren 2019 etter modell fra Norges brannskole. Fagansvarsområder innføres, slik at kompetanse og forståelse blir lik på stasjonene.
- e. **Medvirkning av vernetjenesten:** Vernerunder gjennomføres årlig. Arbeidsmiljøutvalget møtes hvert kvartal. Fellesmøter for vernetjeneste avholdes årlig/halvårlig.

Rutine for intern varsling av kritikkverdige forhold (2019) har som formål å gi en veiledning om hva som betegnes som en varslingssak og hvordan en går frem i en varslingssak. Varslingen kan skje ved utsagn, via e-post, dokumentasjon av kritikkverdige forhold eller andre måter. Varsleren gis stor grad av fortrolighet; varslers identitet trenger ikke gjøres kjent for den det varsles om og ledelsen. Etter at varsel er mottatt, skal det så raskt som mulig iverksettes tiltak for at påstandene undersøkes og at det ryddes opp i eventuelle kritikkverdige forhold. Vedlagt varslingsrutinen er et skjema for oppfølging av mottatt varsel. Arbeidstilsynets retningslinjer for håndtering av varsling legges til grunn.

Rutine for vernerunde skal sikre at HMS-arbeidet i virksomheten blir revidert og fulgt opp slik internkontrollforskriften angir. Brannsjef er ansvarlig for at vernerunde blir gjennomført. Et skjema for gjennomføring av vernerunde er utarbeidet. Vernerunde skal gjennomføres årlig på alle bygg som virksomheten disponerer. Etter vernerunde skal det utarbeides skriftlig rapport med forslag til løsning på avvikene og merknadene; ansvarlig for oppfølgingen skal fremgå. Vernerunderapport sendes hovedverneombudet og behandles i AMU før den behandles i styret.

HMS-plan 2021/2022 for Indre Østfold brann og redning IKS (vedtatt 19.10.2021) gir oversikt over pågående tiltak i HMS-arbeidet.

Ved ekstern utlysning av stillinger styres rekrutteringsprosessen av et ansettelsesråd bestående av avdelingsleder, tillitsvalgt og en medarbeider i administrasjonen. Ved intern utlysning består ansettelsesrådet av stasjonsansvarlig, plasstillitsvalgt og en ansattrepresentant; de bistås av administrasjonen. Ved rekruttering til lederstillinger har selskapet benyttet en ekstern organisasjonspsykolog som rådgiver. Rutiner for ansettelser er under utarbeiding, ifølge HR-/administrasjonsleder.

HR-/administrasjonsleder opplyser at administrasjonen i februar etablerte en arbeidsgruppe som har som mål å gjennomgå alle rutiner innen utgangen av 2021. Eksisterende rutiner oppdateres, og noen nye rutiner utarbeides. Nye rutiner fremlegges for tillitsvalgte og AMU. Ifølge ny mal for rutinebeskrivelser skal ansvarlig for rutinen oppgis. Alle rutinebeskrivelser arkiveres nå i en ny mappestruktur i Teams, slik at ansatte kan finne frem til rutiner som gjelder for dem. Rutine-arbeidsgruppen har fokus på brukervennlighet og sørger for medvirkning på tvers av brannstasjonene.

IØBR tok i bruk avvikssystemet Simployer i 2018. Til sammen 170 avvik er meldt siden 2018. 17 avvik er meldt hittil i 2021, hvorav ni avvik er under behandling (per 16.08.2021). AMU har bestemt at det skal være lav terskel for å melde avvik. Avvik følges opp av avdelingslederne. Avviksstatistikk rapporteres regelmessig til AMU og styre, opplyser HR-/administrasjonsleder.

Fysisk arbeidsmiljø/HMS

Brannsjefen poengterer i intervju med revisor at han har vært talsmann for å møte fremtiden med å oppgradere slokkeutstyr, skifte taktikk på brannsteder (mer slokking utenfra) og styrke opplæring/øvelser, for å bevare helsa til brannmannskapet.

Brannkonstablers fysiske arbeidsmiljø ved brannslukking kan som kjent være farlig. Brannslukking i IØBR anses likevel normalt ikke som fysisk belastende. Diskusjon om fysisk arbeidsmiljø i selskapet har fokusert på røykdykkerøvelser. Røykdykkerøvelser omtales i kap. 4.2.3 Brannmannskapets kvalifikasjoner – opplæring/øvelser. Det fremgår at IØBR, i likhet med resten av brann- og redningsetaten, er på vei over i fysisk trygge øvelsesformer.

Stasjonsansvarlig Mysen opplyser til revisor at situasjonen i 2016 var at noen brannstasjoner manglet godkjent verneutstyr, som hjelmer og vernemasker. Selskapet har gjort mye på vernesiden. På brannsteder iverksetter man i større grad slokketiltak utenfra. Fire stasjoner har fått skjærslokker, som skyter vanntåke inn gjennom vegg for å senke temperaturen raskt. Dette gir bedre arbeidsmiljø for røykdykkere som eventuelt går inn i bygget. Rutiner for vask av utrykningstøy er på plass. Vernerunder ble gjennomført på alle brannstasjoner i mars 2021. Fysisk arbeidsmiljø er i det store og hele ikke et problem i IØBR.

Hovedverneombudet sier til revisor at selskapet er i ferd med å løse utfordringene med røykdykkerøvelser. Det fysiske arbeidsmiljøet i IØBR er i all hovedsak i orden.

Psykososialt arbeidsmiljø/HMS

Flere stasjonsansvarlige (men ikke alle) sier til revisor at det har vært innslag av fryktkultur i selskapet, men at dette har bedret seg siden 2020.

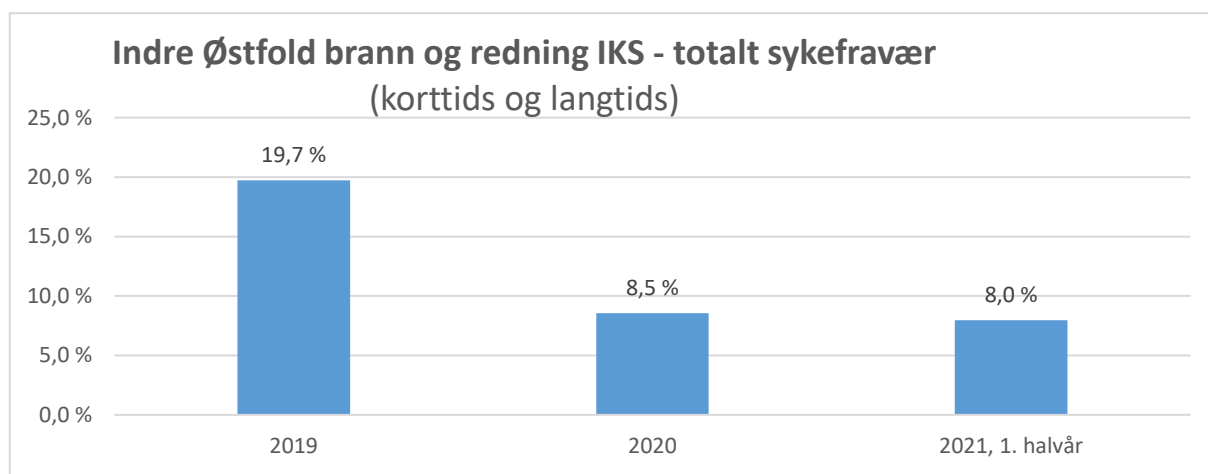
Hovedverneombudet sier at hovedutfordringen i HMS er det psykososiale arbeidsmiljøet, der ledelsens kommunikasjon har vært mangelfull og tidvis autoritær. Men fra 2. halvår 2020 har det skjedd en stor forbedring. Dette henger sammen med trusselsakens løsning i 2020 og ny beredskapsleder som har avlastet brannsjefen og overtatt mye av kommunikasjonen.

HR-/administrasjonsleder påpeker at arbeidsgiver viser omsorg for sine ansatte. De som vitnet i retts-saken mot trusselmannen (mars 2021), fikk tilbud om "debriefing" hos bedriftshelsetjenesten med sam-tale i gruppe eller enkeltvis. Vernerunden har avdekket et godt ytringsklima – ikke den påståtte fryktkul-turen. Det er i ferd med å bli ro både *i* og *rundt* selskapet. Deltidsbrannkonstabler synes jobben er givende, og mange trives godt i selskapet.

Smaalenenes Bedriftshelsetjeneste AS utførte en medarbeiderundersøkelse (temperaturmåling) i IØBR i 2018. Etter det har selskapet lagt varslingssak og trusselsak bak seg og flere ansatte har sluttet og nye begynt. Hovedverneombudet tar til orde for en ny medarbeiderundersøkelse høsten 2021. Brann-sjefen kommenterer at rettssaken som de tre suspenderte har reist mot sin arbeidsgiver, bør avsluttes før medarbeiderundersøkelse utføres. En medarbeiderundersøkelse i 1. halvår 2022 kan være fornuftig, sier han.

Sykefravær

IØBRs totale sykefravær (korttids og langtids) har utviklet seg slik:

Kilde: Fraværstatistikk for IØBR, HR-/administrasjonsleder.

Årsberetning 2020 oppgir (s. 9) totalt fravær til 6,48 %, men dette var bare langtidsfraværet (skrivefeil).

Totalt sykefravær 1. halvår 2021 (7,96 %) fordeler seg på korttidsfravær (1,3 %) og langtidsfravær (> 16 dager; 6,66 %). Langtidsfravær utgjør over 80 % av sykefraværet. Langtidsfravær omfatter for tiden rundt seks ansatte.

Spydeberg brannstasjon har hatt en del langtidssykemelding, opplyser stasjonsansvarlig. Turnusen er gjennomført med ekstravakter, det vil si at noen går vakt oftere enn hver 4. uke.

Vernerunde 2021

Vernerunde ble gått 02.–03.03.2021 ved administrasjonsbygget i Mysen og de seks brannstasjonene. Til stede var hovedverneombud, bedriftshelsetjenestens representant, beredskapsleder og HR-/ administrasjonsleder, samt plassverneombud. Vernerunde-rapportene fra de syv arbeidsplassene baseres på et skjema/sjekkliste med 13 punkter. Hvert punkt besvares med "Tilfredsstillende Ja/Nei" og eventuelt kommentar med tiltak.

Revisor oppsummerer vernerunde 2021 i følgende tabell:

Vernerunde 2021 HMS tilfredsstil- lende? Ja: 1. Nei: 0	Admi- nistras- jon (Mysen)	Mysen brann- stasjon	Askim brann- stasjon	Spyde- berg brann- stasjon	Trøg- stad brann- stasjon	Marker brann- stasjon	Skip- tvet brann- stasjon	Sum
1 Psykososi- alt/organisato- risk arb.miljø:	1	1	0,5 (ja/nei)	1	1	1	1	6,5
2 Skade, fravær:	1	1	0	1	1	1	1	6
3 Giftige, helse- farlige stof- fer/gasser:	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Vedlikehold, orden og ren- hold:	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Ergonomi:	1	1	0	1	1	1	1	6
6 Belysning:	1	1	1	0	1	1	1	6
7 Stråling og støy:	1	1	1	1	1	0	0	5
8 Ventilasjon og solavskjerming:	1	1	1	0	1	0	0	4
9 Utstyr, verne- utstyr:	1	0	1	0	0	0	0	2
10 Førstehjelps- utstyr:	1	1	1	0	1	1	1	6
11 Brannsluk- ningsutstyr/ rømningsvei:	1	1	1	1	1	1	1	7
12 Ytre miljø:	0	1	0	0	1	0	0	2
13 Covid-19/ Korona:	1	1	1	1	1	1	1	7
Sum:	10	10	7,5	6	10	7	7	57,5

Kilde: Rapporter fra vernerunde mars 2021, Indre Østfold brann og redning IKS.
Revisor har satt poeng (1 for ja og 0 for nei) og summert poengene.

Vernerunden kunne oppnå totalt 91 poeng (13 punkter * 7 delrunder). Vernerunde 2021 oppnådde sum 57,5 poeng, det vil si 63 % av topp skår. Sjekklistens 13 punkter fikk gjennomsnittlig 4,4 poeng (57,5 : 13) av 7 poeng oppnåelig.

To sjekkpunkter oppnådde full skår (7 poeng): 11 Brannslukningsutstyr/rømningsvei og 13 Covid-19/Korona. På tredje plass fulgte 1 Psykososialt/organisatorisk arbeidsmiljø, som fikk 6,5 poeng. Dette punktet har et underpunkt om ytringsklima. Her ble kommentaren "Stor takhøyde" gitt for seks arbeidsplasser og "Kan bli bedre" for den syvende arbeidsplassen (Askim brannstasjon).¹²

Fire sjekkpunkter oppnådde lav skår (0 og 2 poeng). Vernerunde-rapportenes kommentarer forklarer:

- **3 Giftige, helsefarlige stoffer og gasser:** Å rydde opp i stoff-lagre på stasjonene og å etablere digitalt stoffkartotek er igangsatt, inkludert risikokartlegging av kjemikaliene.

¹² Skjemaet kan forbedres ved at det i kommentarfeltet for punkt 1 skrives: "Kommentar til ytringsklima lokalt:" og "Kommentar til ytringsklima overfor selskapsledelsen:".

- **4 Vedlikehold, orden og renhold:** Renholdsplan og renholdsrutiner ble etterlyst på flere brannstasjoner.
- **9 Utstyr, verneutstyr:** Fallsikringsseiler manglet.
- **12 Ytre miljø:** Parkeringsplass/øvelsesplass trengte til dels ny asfalt, oppmerking og rydding.

Tre arbeidsplasser oppnådde 10 av 13 poeng (jf. tabellen): Trøgstad brannstasjon, Mysen brannstasjon og administrasjonen. Øvrige fire brannstasjoner oppnådde rundt 7 poeng.

HR-/administrasjonsleder kommenterer vernerunde 2021: Vernerunden har positive resultater. Vi ser en bedring i kommunikasjon og samarbeid. Fysisk arbeidsmiljø er det ikke mye å si på, men vi etablerer nå et elektronisk stoffkartotek (EcoOnline), og stasjonene vil rydde opp i kjemikalie-lagrene. Stasjonsansvarlige og verneombud involveres i dette arbeidet, og opplæring blir gitt etter behov. Arbeidet sluttføres i oktober.

6.3 Vurderinger

Vernetjeneste, ansattes medvirkning og systematiske tiltak for arbeidsmiljøet

Brannsjef/daglig leder sørger etter revisjonens vurdering for vernetjeneste, ansattes medvirkning i driften av selskapet og systematiske tiltak for å ivareta et forsvarlig arbeidsmiljø.

Vernetjenesten omfatter bedriftshelsetjeneste, arbeidsmiljøutvalg, verneombud og vernerunder. Referat fra AMU-møter vitner om et organ som gir gode bidrag til driften av selskapet. Selskapet har seks plassverneombud og ett hovedverneombud. Hovedverneombudet utpekes av Delta og Fagforbundet. Nye verneombud går HMS-kurs. Plassverneombud har kvartalsvise møter med stasjonsansvarlig og halvårslige møter med hovedverneombud og HR-/administrasjonsleder.

IØBR er medlem av Samfunnsbedriftene og følger KS' hovedavtale og KS' hovedtariffavtale. Av IØBRs 120 ansatte er til sammen 79 fagorganisert i Fagforbundet, Delta og NITO. Tillitsvalgte får timebetalt for tillitsvalgtarbeidet. Medbestemmelsesmøter (partssammensatt utvalg) avholdes månedlig med informasjon, drøfting og forhandling som formål.

På bakgrunn av en tilsynsrapport fra Arbeidstilsynet i 2020 utarbeidet selskapet en handlingsplan for HR med fem mål: å styrke vi-følelsen, kommunikasjonen mellom ledelse og ansatte, organisatoriske forhold, fagkompetansen og vernetjenestens medvirkning. Dette er etter revisjonens vurdering viktige mål med tilhørende tiltak i integreringen av de seks brannstasjonene i ett selskap.

Rutine for intern varsling av kritikkverdige forhold og Rutine for vernerunde er fremlagt for revisor. *HMS-plan 2021/2022 for Indre Østfold brann og redning IKS* gir oversikt over pågående tiltak i HMS-arbeidet. Kartlegging av farer i arbeidsmiljøet og utarbeiding av risikoreduserende tiltak skjer kontinuerlig etter meldte behov. En arbeidsgruppe gjennomgår i 2021 alle rutiner og arkiverer dem tilgjengelig for ansatte.

IØBR tok i bruk avvikssystemet Simployer i 2018. Til sammen 170 avvik er meldt siden 2018. Avvik følges opp av avdelingslederne. Avviksstatistikk-rapporter går til AMU og styre.

IØBR har, etter revisjonens vurdering, hatt utfordringer knyttet til både fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Inntrykket er at ledelse og vernetjeneste vurderer at arbeidsmiljøet er tydelig forbedret de siste par årene.

Selskapets røykdykkerøvelser baseres nå i stor grad på gassfyrte øvelsescontainere. Fysisk arbeidsmiljø er dermed stort sett i orden.

Sykefraværet lå på hele 19,7 % i 2019. Siden da er sykefraværet mer enn halvert – til 8,5 % i 2020 og 8,0 % i 1. halvår 2021.

Vernerunde 2021 ga som resultat gjennomsnittlig 4,4 poeng av 7 poeng oppnåelig, etter revisors beregning. To av sjekklstens 13 punkter oppnådde full skår (11 Brannslukningsutstyr/rømningsvei og 13 Covid-19/Korona). På tredjeplass fulgte 1 Psykososialt/organisatorisk arbeidsmiljø, som fikk 6,5 poeng. Dette punktet har et underpunkt om ytringsklima, der "Stor takhøyde" ble anført for seks arbeidsplasser og "Kan bli bedre" for den syvende arbeidsplassen.

På spørsmål fra revisor presiserer hovedverneombudet at dette først og fremst reflekterer psykososialt arbeidsmiljø/ytringsklima lokalt på brannstasjonene. Og vernerunde-rapportene er uttrykk for vernerunde-deltakernes vurderinger. Med dette forbeholdet er resultatet av vernerunde 2021 godt, men ikke meget godt.

En medarbeiderundersøkelse vil gi en bredere kartlegging av ansattes trivsel. Medarbeiderundersøkelse bør utføres minst annethvert år, etter revisors vurdering. Med en medarbeiderundersøkelse i 2022 vil det ha gått fire år siden IØBR utførte en slik "temperaturmåling" av ansatte.

Representantskap og styre har i selskapsavtale og lederavtale gitt brannsjef/daglig leder i oppdrag å integrere seks brannstasjoner i ett selskap, noe han har tatt ansvar for å iverksette. Biler og utstyr er fordelt mellom brannstasjonene, vaktordning er standardisert og rutiner oppdatert. En velfungerende ledergruppe har kommet på plass, og kommunikasjon med brannstasjonene er forbedret. Arbeidsmiljø/HMS er forbedret gjennom vernetjeneste, tryggere røykdykkerøvelser og økt vi-følelse. Selskapet klarte seg dessuten gjennom en krisesituasjon med trusselsak. I løpet av fem og et halvt år har selskapet tatt store skritt fremover i retning av et sammensveiset og velfungerende brannvesen.

6.4 Konklusjon og anbefaling

Helse, miljø og sikkerhet for ansatte i Indre Østfold brann og redning IKS er godt ivaretatt når det gjelder fysisk arbeidsmiljø/HMS. Også psykososialt arbeidsmiljø/HMS er forbedret de siste par årene, men her er det fortsatt forbedringspotensial. Styrtet vi-følelse i selskapet vil gi økt trivsel.

Revisjonen har følgende anbefaling til Indre Østfold kommune vedrørende IØBR:

- Selskapet bør regelmessig kartlegge arbeidsmiljøet gjennom medarbeiderundersøkelser.

6.5 Bedriftskultur

Brannsjefen opplyser til revisor at sammenslåingen av brannstasjonene og organiseringsprosessen i 2016 møtte mye motstand og førte til uro i organisasjonen, både på ledernivå og blant ansatte. Han poengterer at brannsjefens oppgave er å drifte et felles, fremtidsrettet brannvesen med god HMS. Mye er oppnådd, og fremgangen vil fortsette dersom ansatte jobber sammen for et best mulig resultat for innbyggerne. Stillingen som HR-/administrasjonsleder kom på plass ved inngangen til 2021. Ledergruppa er nå komplett med fire personer.

Deltas hovedtillitsvalgt sier til revisor at etter sammenslutningen i 2016 var det splid mellom brannstasjonene, som i dag er redusert. Selskapet har mange engasjerte deltidsbrannkonstabler med stå på-vilje. På hver brannstasjon er det en hyggelig atmosfære, men positiviteten inkluderer ikke alltid toppen av selskapet. Når nye ordninger tres ned over hodet på ansatte, utløses motstand. Utskifting i ledergruppa har etter hvert blitt gode prosesser, og Delta er tilfreds med personene som er ansatt.

Fagforbundets representant sier til revisor at beredskapsleder (nå fungerende brannsjef) har etablert fagansvarsgrupper, helhetlig ressursutnytting og kompetanseplaner. Med ham har selskapet oppnådd mer det siste året enn i fire foregående år. IØBR burde nok ha kommet lenger etter fem år enn det som er oppnådd, men det er mange årsaker til dette. Selskapet har hatt en ukultur med manglende lojalitet til fattede avgjørelser og evige omkamper. Arbeidstakerorganisasjonenes oppgave er ikke å stikke kjøper i hjulet for selskapet.

Stasjonsansvarlig Mysen sier til revisor at å slå sammen seks brannstasjoner og integrere seks kulturer til ett brannvesen var smertefullt for en del ansatte. Flere ledere fikk andre oppgaver enn de hadde tenkt seg, og ny daglig leder ble rekruttert eksternt. Selskapet startet 01.01.2016, men brannsjefen tiltrådte først 09.03.2016. De første årene brukte ansatte mye energi på å jobbe mot hverandre. Flere markante ledere har sluttet. Dagens beredskapsleder er et godt mellomledd mellom brannsjefen og stasjonsansvarlige. Han har innført faggrupper og månedlige stasjonsansvarligmøter. Ledergruppa burde ha kommet på plass tidligere, så brannsjefen fikk tid til å være brannsjef. Selskapets nye styreleder (fra april 2020) kjenner bransjen og er tydelig. Omorganisering tar tid, men nå begynner det å bære frukter.

Stasjonsansvarlig Spydeberg sier til revisor at selskapet har en broket ledelseshistorie, først uenighet rundt ansettelse av brannsjef og så gjennomtrekk i ledergruppa. Beredskapslederen har fått på plass struktur og delegert en del administrative oppgaver til stasjonsansvarlig Askim. Spydeberg brannstasjon samarbeider mest med Askim brannstasjon, noe som fungerer godt. Å sammensveise stasjonene til ett selskap har tatt tid, men nå går det seg til.

Stasjonsansvarlig Askim sier til revisor at ansatte har jobbet hardt for å få Askim brannstasjon i orden. Det siste året er det blitt enklere å ta opp ting som ikke er bra; samarbeidsklimaet er i hovedsak godt. Stasjonsansvarlig Askim avlaster beredskapsleder; henvendelser om biler og utstyr fra de fem andre stasjonsansvarlige går nå gjennom ham. Beredskapslederen har forbedret brannvesenet med etablering av faggrupper m.m. Leder forebyggende har fått til et løft i det forebyggende arbeidet. HR-/ administrasjonsleder har tatt tak i vernetjeneste og rutiner. Selskapets ledergruppe lover godt for fremtiden.

Det var motstand mot sammenslåing og mye uro i organisasjonen rettet mot organisering, lederrekruttering og lederstil i forbindelse med etableringen av nytt selskap. I intervjuene som revisor har gjennomført, kommer det blant annet frem at det til tider har vært høy temperatur i møter mellom ledelsen og ansatte, at det har vært misnøye med det som av enkelte omtales som detaljstyring fra ledelsens side og at det fortsatt eksisterer revirtenkning på de ulike brannstasjonene. Imidlertid får revisor også tilbakemelding om at mye av dette gradvis har forbedret seg over tid.

Uroen toppet seg med trusselsaken, som startet 31.05.2019 da IØBRs daværende hovedverneombud mottok det første av en rekke trusselbrev/-eposter. Det skulle vise seg at han skrev dem selv. 14.11.2019 besluttet styret, i samråd med hovedtillitsvalgte og advokat, å benytte ekstern skriftanalyse. Arbeidsgiver innhentet skriftprøver fra 104 ansatte i desember. Indre Østfold politistasjon avslo i 2019 å engasjere seg i saken fordi de anså den som en arbeidsmiljøsak og ikke en straffesak, men i januar 2020 ba de om å få se skriftanalysens konklusjon. Politiet siktet 05.03.2020 to ansatte for trusselaktiviteten. Styret vedtok 06.03.2020 å suspendere tre ansatte (de to siktede og én til). Politiet arresterte 12.05.2020 hovedverneombudet. Gjennom 11 måneder hadde han da sendt over 40 anonyme brev og e-poster til seg selv, sin samboer og tre kollegaer i IØBR. Oslo statsadvokatembete meddelte 08.06.2020 at mistanken mot de to siktede var henlagt. IØBRs ledelse opphevet 10.06.2020 suspensjonen av de tre ansatte, som varte i vel tre måneder. Rettssak mot den tiltalte startet 03.03.2021 i Heggen og Frøland tingrett. Tingretten avsa 29.04.2021 dom: fengsel i ett år og ni måneder, samt betaling av erstatning på til sammen 320 000 kr. Gjerningsmannen anket ikke dommen.

Deltas hovedtillitsvalgt sier til revisor at trusselsaken skapte en atmosfære av mistenksomhet i selskapet. Trusselsaken var en ulykke for selskapet, som trenger forsoning.

Brannsjefen sier til revisor at ledelsen kritiseres for å ha gjort både for lite og for mye i trusselsaken. Situasjonen i 2019 var at politiet ikke ville etterforske saken fordi truslene ikke var grove nok. Styret suspenderte i mars 2020 tre mistenkte arbeidstakere av hensyn til arbeidsmiljøet. – Sett i ettertid var dette en trist konsekvens av trusselsaken, som vi bare kan beklage. Jeg vil gjerne si at jeg kjenner de tre suspenderte som svært dyktige brannmenn i felten. Trusselsaken er for øvrig det mest krevende jeg har vært borti i mitt 33-årige yrkesliv.

Revisor ba ti intervjuobjekter uttrykke sin oppfatning av IØBRs bedriftskultur med en karakter:

Indre Østfold brann og redning IKS – oppfatning av bedriftskultur, april 2021	Bedriftskultur (karakter 1–6)
Stasjonsansvarlig:	4
Stasjonsansvarlig:	4
Stasjonsansvarlig:	4
Stasjonsansvarlig:	2
Stasjonsansvarlig:	4,5
Stasjonsansvarlig:	2
Leder beredskap:	4
Hovedverneombud:	4
Deltas hovedtillitsvalgt:	2,5
Fagforbundets representant:	3
Gjennomsnitt:	3,4

Kilde: Revisors intervjuer med ansatte. Karakter 6 er best.

7 KILDER

Lover, forskrifter, hovedavtaler o.l.

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), 2018.
Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven), 2002.
Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen (dimensjoneringsforskriften), 2002.
Veiledning til forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen, Dsb, 2015.
Forskrift om brannforebygging, 2015.
Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), 1999/2018.
Forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper (1999).
Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven), 2005.
Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskrift), 1996.
Forskrift om kontrollutvalg og revisjon, 2019.
Standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001), Norges Kommunerevisorforbund (NKRF), 2020.
KS Hovedavtalen 01.01.2020–31.12.2021, Kommuneforlaget, 2020.
KS Hovedtariffavtalen 1.5.2020–30.4.2022, Kommuneforlaget, 2021.
SFS 2404 Brann- og redningstjeneste, KS, 2019.
Jan Fridthjof Bernt: *Må de nye kommunestyrene delegere myndighet til IKS-er?*, Kommunal Rap., 2019.

Brannfaglig, arbeidsmiljø, statistikk

Veiledning om røyk- og kjemikaliedykking, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (Dsb), 2005.
Taktikkboken av Magnus Mattsson og Linus Eriksson; på norsk ved Norges brannskole og Norsk brannvernforening, 2017.
Brannstatistikk, Dsb.no, 2021.
Befolkningsstatistikk og Brann- og ulykkesvern, Statistisk sentralbyrå, Ssb.no, 2021.
Arbeidsmiljøspesialistene AS, Arbspes.no.

Indre Østfold brann og redning IKS

Selskapsavtale, 2019.
Årsregnskaper for 2019 og 2020.
Årsberetning 2020.
Budsjett med økonomiplan 2021–2024.
Rutine for vernerunde, mars 2021.
Styreprotokoller.
Referat fra møter i AMU (arbeidsmiljøutvalg).
Hjemmesider (lobr.no).
Beredskapsanalyse, Norconsult AS for IØBR, 2018.
Overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse, Norconsult AS for IØBR, 2018.
Vernetjenestens organisering og møteplan, 19.10.2021.
HMS-plan 2021/2022 for Indre Østfold brann og redning IKS, 19.10.2021.
Retningslinjer for styrearbeid i Indre Østfold Brann og Redning IKS, 2020.
Lederavtale for brannsjef Bjørn Stolt, 2018.
Rutine for intern varsling av kritikkverdige forhold, 2019.

Andre

Smaalenenes Avis (Smaalenene.no), diverse oppslag 2020 og 2021.
NRK (Nrk.no), nettartikler 2021.
Indre Østfold kommunerevisjon IKS, 2018: *Eierskapskontroll Indre Østfold brann og redning IKS*.

VEDLEGG: IØBR'S SELSKAPSAVTALE (UTDRAG)

Indre Østfold brann og redning IKS – Selskapsavtale (gjeldende fra 01.01.2020) – utdrag											
Punkt:	Utdrag fra Selskapsavtale:										
1.1 Selskapsnavn	Indre Østfold Brann og Redning IKS (heretter IØBR) er et interkommunalt selskap, opprettet med hjemmel i lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999 nr. 6 (IKS-loven). Selskapet er et selvstendig rettssubjekt registrert i Foretaksregisteret.										
1.4 Selskapsformål	Selskapet skal sikre Indre Østfolds innbyggere og tilreisende rask og effektiv innsats ved branner og ulykker. Videre skal det drives utstrakt forebyggende virksomhet og være et kostnadseffektivt, moderne redningskorps med god kvalitet på personell og utstyr. HMS-arbeid skal være rettesnoren for effektiv og sikker innsats ved alle hendelser.										
1.5 Delegation av myndighet	Kommunestyrene delegerer kommunens myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter til representantskapet for IØBR. Brannsjefen er videredelegert representantskapets myndighet etter samme lov med tilhørende forskrifter.										
2.1 Eierandel og deltakeransvar	Eierandelen er fordelt ut ifra hva det enkelte brannvesen ville kostet som frittstående, etter opprinnelig brannvesenstruktur. Prosentandelen som den enkelte kommune er ansvarlig for, er beregnet ut ifra samlet netto driftskostnad. Eierandelen er som følger: <table> <tr> <th>Kommune</th><th>Andel (%)</th></tr> <tr> <td>Indre Østfold kommune</td><td>81,70</td></tr> <tr> <td>Marker kommune</td><td>9,26</td></tr> <tr> <td>Skiptvet kommune</td><td>9,04</td></tr> <tr> <td>Sum</td><td>100,00</td></tr> </table>	Kommune	Andel (%)	Indre Østfold kommune	81,70	Marker kommune	9,26	Skiptvet kommune	9,04	Sum	100,00
Kommune	Andel (%)										
Indre Østfold kommune	81,70										
Marker kommune	9,26										
Skiptvet kommune	9,04										
Sum	100,00										
2.2 Finansieringsmodell	Kostnadsnøkkelene er lik eierandelen.										
2.3 Innskuddsplikt, egenkapital og gjeld	Ved etablering av selskapet forpliktet deltakerkommunene seg til å overføre eierandeler som var eid eller disponert av brannvesenet. [...] Tinginnskudd og kapitalinnskudd utgjorde selskapets egenkapital ved etableringstidspunktet, og var ved oppstart 17,5 millioner kroner. Tilsvarende ble etablert som 10-årig serielån som skal tilbakebetales til eierkommunene. ¹³										
2.4 Lokaler	Hver kommune har ansvar for å stille til disposisjon hensiktsmessige lokaler for selskapets virksomhet med grunnlag i vedtatt brannstasjonsstruktur av 2014. Husleie med FDV er fastsatt etter en felles norm.										
3.1 Representantskapet	Representantskapet er selskapets øverste myndighet. Representantskapet består av to representanter fra hver kommune som til sammen utgjør selskapets øverste eierorgan. Vedkommende kommunestyre velger selv sine representantskapsmedlemmer med personlige varamedlemmer. Funksjonstiden følger kommunestyreperioden. Representantskapet velger både leder og nestleder. [...] Representantskapet har til sammen 5 stemmer etter følgende fordeling: <table> <tr> <th>Kommune</th><th>Antall stemmer</th></tr> <tr> <td>Indre Østfold</td><td>3</td></tr> <tr> <td>Marker</td><td>1</td></tr> <tr> <td>Skiptvet</td><td>1</td></tr> <tr> <td>Totalt</td><td>5</td></tr> </table>	Kommune	Antall stemmer	Indre Østfold	3	Marker	1	Skiptvet	1	Totalt	5
Kommune	Antall stemmer										
Indre Østfold	3										
Marker	1										
Skiptvet	1										
Totalt	5										
3.2 Representantskapets oppgaver	Representantskapet trer ordinært sammen 2 ganger årlig; etter at revidert regnskap foreligger og når grunnlaget for kommende budsjetttrammer er klart.										

¹³ Selskapsavtalen bruker uttrykkene eiere/eierkommuner og deltakerkommuner, som IKS-loven benevner deltakere.

3.3 Valgkomité	Valgkomiteens leder og medlemmer velges blant representantskapets medlemmer. Alle eierne skal være representert i valgkomiteen. Valgkomiteen innstiller på styresammensetning.
3.4 Styret	Styret skal ha 5 eiervalgte medlemmer og 3 numerisk valgte varamedlemmer. Styremedlemmene velges for 2 år av gangen. Representantskapet velger styrets leder og nestleder, der styreleder er oppnevnt av Indre Østfold kommune. I tillegg til de eiervalgte medlemmene, velges inntil 2 styremedlemmer med varamedlemmer av og blant de ansatte.
3.5 Styrets oppgaver	Styret ansetter daglig leder for selskapet, og fastsetter de retningslinjer som daglig leder skal følge. Styret fører tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten. Styrets leder og et styremedlem er selskapets representant under lønnsforhandlinger.
3.6 Daglig leder	Brannsjef er daglig leder. Daglig leder forestår den daglige ledelsen av selskapets drift, og har ansvar for at de pålegg og retningslinjer som gis av styret følges opp. Daglig leder er sekretær for styret og har ansvar for at de saker som legges frem til behandling er forsvarlig utredet. Daglig leder rapporterer til styret og skal holde styret orientert om alle forhold av betydning for virksomheten. Daglig leder forestår den daglige personalförvaltning. Saker av uvanlig art eller av stor betydning for selskapet inngår som hovedregel ikke i den daglige ledelse, jfr. IKS-lovens § 14, tredje ledd. Daglig leder anviser selskapets utgifter. Utgifter til daglig leder personlig eller i saker hvor det foreligger inhabilitet anvises av styrets leder. Daglig leder skal, på et faglig og administrativt nivå, ha en åpen dialog med eierkommunene.
4.2 Regnskapsføring og revisjon	Selskapets regnskaper avlegges etter de til enhver tid gjeldende kommunale regnskapsprinsipper. Representantskapet velger revisor for selskapet.
4.3 Budsjett og regnskap	Representantskapet skal behandle selskapets regnskap og budsjett i tråd med § 5 i 'Forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper'. Styrets forslag til økonomiplan og budsjett skal oversendes eierne innen 15. september før budsjettåret.
4.6 Ansettelsesvilkår	Selskapet skal være medlem av KS og følger den kommunale hovedtariffavtalen og avtaleverket for øvrig, som er fremforhandlet mellom partene i arbeidslivet.
5.3 Uttreden fra selskapet	En deltaker kan med 1 års skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold. Uttreden reguleres av IKS-lovens § 30.
5.6 Andre bestemmelser	I tillegg til selskapsavtalen danner eierstrategien selskapets styringsdokumenter.

Kilde: *Selskapsavtale* vedtatt av IØBRs representantskap 25.09.2019.

Høringsuttalelse til rapporten

Østre Viken kommunerevisjon IKS (ØVKR) startet våren 2021 opp en forvaltningsrevisjon av Indre Østfold brann og redning IKS (IØBR). Bestiller var Indre Østfold kommune. Revisjonen ble avsluttet november 2021. Ledelsen har fortløpende forsøkt på best mulig måte å imøtekomme og tilrettelegge for ØVKRs arbeid med revisjonen. IØBR har opplevd et godt og konstruktivt samarbeid med ØVKR og brannsjefen har mottatt gode innspill fra revisor i løpet av revisjonen vedrørende organisering av dokumentasjon samt hvordan vi presenterer oss som selskap med fokus på likhetsprinsippet.

Revisjonens funn og konklusjoner tar IØBR til etterretning. Styreleder vil sørge for at rapporten gjennomgås av styret og legges til grunn for videre arbeid med utviklingen av selskapet.

Ledelsen og styreleder er godt fornøyd med rapportens konklusjoner om at selskapet leverer i henhold til lovverket på de viktigste revisjonspunktene.

Som sagt skal revisors anbefalinger tas med i arbeidet med å videreutvikle IØBR til å bli en fremtidsrettet organisasjon i samarbeidet mellom styret, representantskapet og eiere. Flere av underpunktene (a-f, side 5 i rapporten) vil være en del av arbeidet. Et arbeide som vi allerede ønsker oppstart av høsten 21/vinter 22, er f.eks. å planlegge prosess for å oppdatere ROS- analyse, utføre beredskaps- og forebyggendeanalyse etter krav i revidert brann- og redningsvesenforskrift (gjeldende fra 1.mars 2022).

Styreleder oppfatter at ØVKR gjennom rapporten med sine faktaundersøkelser, intervjuer mm. har fått med seg «bredden og dybden» i selskapet og vi registrerer hva ansatte har uttalt på spørsmål fra revisor. Brannsjefen påpeker at dette er viktig å ta med seg i videre arbeid med å skape en IØBR kultur bygget på «vi følelsen», samt inkludering av alle ledd i organisasjonen.

Styreleder vil benytte anledningen til å takke ØVKR for et profesjonelt og godt samarbeid, samt også takke ledelsen og alle ansatte i IØBR som har bidratt i revisjonsarbeidet.

Mysen 04.11.2021

Torgeir E Andersen

Styreleder

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2021/87
Dokumentnr.: 100
Løpenr.: 262922/2021
Klassering: 3014-188
Saksbehandler: Anita Dahl Aannerød

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Indre Østfold kommune	29.11.2021	21/53

Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapport «Indre Østfold brann og redning IKS», samt styreleders uttalelse til rapporten til etterretning, og slutter seg til revisjonens anbefalinger.
2. Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:

1: Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Indre Østfold brann og redning IKS» til etterretning. Kommunestyret sender rapporten til representantskapet i Indre Østfold brann og redning IKS og ber de vurdere de seks anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder:

- a. IØBRs *Selskapsavtale* bør i punkt 1.5 omformuleres til at kommunenes myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter delegeres til Indre Østfold brann og redning IKS (ikke representantskapet). Punkt 1.1 bør dessuten oppdateres med liten b og r i selskapsnavnet.
- b. Representantskapet bør velge sin nestleder i henhold til *Selskapsavtale* (punkt 3.1).
- c. Selskapet bør vurdere om det er behov for å styrke dagberedskapen varig ved to brannstasjoner (Spydeberg og Trøgstad).
- d. Selskapet bør ha oversikt over og rapportere på om selskapets innsatstid ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav.
- e. Selskapet bør sørge for at økonomiplanen inkluderer en fireårig investeringsplan med finansiering.
- f. Selskapet bør regelmessig kartlegge arbeidsmiljøet gjennom medarbeiderundersøkelser.

2: Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp. Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

Kontrollutvalget Indre Østfold kommunes behandling 29.11.2021:

Revisor redegjorde for rapporten vurderinger, funn og anbefalinger. Administrasjonen supplerte med informasjon. Utvalget fulgte opp med oppfølgingsspørsmål til revisjonen som ble besvart i møte. Kontrollutvalget ønsket å endre punkt 2.1

«Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Indre Østfold brann og redning IKS» til etterretning. Kommunestyret sender rapporten til representantskapet i Indre Østfold brann og redning IKS og ber representantene til Indre Østfold kommune å følge opp rapportens seks anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder:»

I vedtakets punkt 2.1 siste setning «Punkt 1.1 bør dessuten oppdateres med liten b og r i selskapsnavnet» i tas ut fra innstillingen til kommunestyret. I punkt 2.1 c, d og e skal bør erstattes med skal, videre skal punkt f erstattes med må i stedet for bør.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt med disse endring.

Kontrollutvalget Indre Østfold kommunes innstilling 29.11.2021:

1. Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapport «Indre Østfold brann og redning IKS», samt styreleders uttalelse til rapporten til etterretning, og slutter seg til revisjonens anbefalinger.

2. Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:

1: Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Indre Østfold brann og redning IKS» til etterretning. Kommunestyret sender rapporten til representantskapet i Indre Østfold brann og redning IKS. Kommunestyret ber representantene til Indre Østfold kommune å følge opp rapportens seks anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder skal disse representantene foreslå for representantskapet følgende:

- a. IØBRs *Selskapsavtale* bør i punkt 1.5 omformuleres til at kommunenes myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter delegeres til Indre Østfold brann og redning IKS (ikke representantskapet).
- b. Representantskapet bør velge sin nestleder i henhold til *Selskapsavtale* (punkt 3.1).
- c. Selskapet skal vurdere om det er behov for å styrke dagberedskapen varig ved to brannstasjoner (Spydeberg og Trøgstad).
- d. Selskapet skal ha oversikt over og rapportere på om selskapets innsatstid ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav.
- e. Selskapet skal sørge for at økonomiplanen inkluderer en fireårig investeringsplan med finansiering.
- f. Selskapet må regelmessig kartlegge arbeidsmiljøet gjennom medarbeiderundersøkelser.

2: Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp.

Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

Vedlegg

Forvaltningsrevisjonsrapport «Indre Østfold brann og redning IKS», datert 5.11 2021.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

KU-sak 21/16, 01.03 2021 (Prosjektplan)

Saksopplysninger

Prosjektets problemstillinger:

Da prosjektplanen ble behandlet vedtok kontrollutvalget følgende problemstillinger:

1. Leverer Indre Østfold brann og redning IKS brann- og redningstjenester (forebyggende og brann-slokking mv.) i samsvar med brann- og eksplosjonsvernloven og forskrifter?
2. Har selskapet god økonomistyring av driften?
3. Er helse, miljø og sikkerhet ivare tatt for ansatte i Indre Østfold brann og redning IKS? Spesielt sett opp mot bedriftskultur ved sammenslåing.

Revisjonen skriver at punktet som omhandler bedriftskultur ved sammenslåing, kun blir levert som kartlegging, og ikke som forvaltningsrevisjon. Det vil si at revisjonen ikke gir vurderinger eller konklusjoner for dette området. Bedriftskultur er omtalt i kapittel 6.5 i rapporten.

Revisjonskriterier:

For å kontrollere og besvare problemstilling 1 har revisjonen utledet følgende revisjonskriterier (kontrollkriterier):

- Selskapet skal være organisert i samsvar med dimensjoneringsforskriften med deltidspersonell i tettsteder med inntil 8 000 innbyggere, dagkasernert personell og deltidspersonell i tettsteder med 8 000–20 000 innbyggere, og døgnkasernert personell i tettsteder over 20 000 innbyggere.
- Selskapets brannstasjoner skal oppfylle krav til garderobes, ren sone mv. Biler og utstyr skal ha kapasitet og kvalitet på høyde med normal tilstand i norske brannvesener.
- For å ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte, skal brannmannskapene ha nødvendige kvalifikasjoner, herunder årlig opplæring/øvelser for røykdykkere.
- Selskapet skal gi gode brann- og redningstjenester til de tre kommunenes innbyggere gjennom brannforebygging og brannberedskap. Brannforebyggende arbeid (tilsyn og feiing) skal utføres med minst ett årsverk per 10 000 innbyggere i brannvernregionen. I brannberedskapen bør innsatstider ikke overstige 10 minutter til konsentrert næringsdrift og sykehjem, 20 minutter i tettsteder for øvrig og 30 minutter utenfor tettsteder.

For å kontrollere og besvare problemstilling 2 har revisjonen utledet følgende revisjonskriterier (kontrollkriterier):

- Økonomistyring skal skje gjennom budsjett/økonomiplan og regelmessig økonomirapportering, f.eks. tertialrapporter.
- IØBR skal gå med driftsoverskudd (eller null) i årsregnskaper de fleste år, som tegn på god økonomistyring.
- IØBR skal være et kostnadseffektivt redningskorps.

For å kontrollere og besvare problemstilling 2 har revisjonen utledet følgende revisjonskriterier (kontrollkriterier):

- Brannsjef/daglig leder skal sørge for vernetjeneste, ansattes medvirkning i driften av selskapet og systematiske tiltak for å ivareta et forsvarlig arbeidsmiljø.

Revisjonens konklusjon og anbefalinger til problemstilling 1:

«Indre Østfold brann og redning IKS leverer brann- og redningstjenester (forebyggende og brannsløkking mv.) i samsvar med brann- og eksplosjonsvernloven og forskrifter.»

Med bakgrunn i sine vurderinger og konklusjon på problemstilling 1 gir revisjonen følgende anbefalinger:

- IØBRs Selskapsavtale bør i punkt 1.5 omformuleres til at kommunenes myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter delegeres til Indre Østfold brann og redning IKS (ikke representantskapet). Punkt 1.1 bør dessuten oppdateres med liten b og r i selskapsnavnet.
- Representantskapet bør velge sin nestleder i henhold til Selskapsavtale (punkt 3.1).
- Selskapet bør vurdere om det er behov for å styrke dagberedskapen varig ved to brannstasjoner (Spydeberg og Trøgstad).
- Selskapet bør ha oversikt over og rapportere på om selskapets innsatstid ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav.

Revisjonens konklusjon og anbefaling til problemstilling 2:

«Indre Østfold brann og redning IKS har god økonomistyring.»

Med bakgrunn i sine vurderinger og konklusjon på problemstilling 2 gir revisjonen følgende anbefalinger:

- Selskapet bør sørge for at økonomiplanen inkluderer en fireårig investeringsplan med finansiering.

Revisjonens konklusjon og anbefaling til problemstilling 3:

«Helse, miljø og sikkerhet for ansatte i Indre Østfold brann og redning IKS er godt ivaretatt når det gjelder fysisk arbeidsmiljø/HMS. Også psykososialt arbeidsmiljø/HMS er forbedret de siste par årene, men her er det fortsatt forbedringspotensial. Styrket vi-følelse i selskapet vil gi økt trivsel.»

Med bakgrunn i sine vurderinger og konklusjon på problemstilling 3 gir revisjonen følgende anbefalinger:

- Selskapet bør regelmessig kartlegge arbeidsmiljøet gjennom medarbeiderundersøkelser.

Styreleders høringsuttalelse:

Styreleder i Indre Østfold brann og redning IKS har gitt sin uttalelse til rapporten. Dette fremgår i sin helhet på side 47 i rapporten.

Styreleder skriver blant annet: *«Revisjonens funn og konklusjoner tar IØBR til etterretning. Styreleder vil sørge for at rapporten gjennomgås av styret og legges til grunn for videre arbeid med utviklingen av selskapet.»*

Vurdering

Det ligger til kontrollutvalget å forsikre seg om at revisors gjennomføring og rapportering skjer i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området. Rapportens utforming, innhold, vurderinger og konklusjoner faller imidlertid inn under revisors selvstendige, faglige ansvar.

Revisjonen oppgir at prosjektet er gjennomført i tråd med «Standard for forvaltningsrevisjon» (RSK 001). Sekretariatet vurderer at rapporten gir svar på problemstillingene og kontrollutvalgets bestilling via prosjektpplan. Siden deler av problemstilling 3 ble valgt å gjennomføres som kartlegging, blir det ikke gitt konklusjoner for dette fra revisjonens side. Hvis kontrollutvalget ønsker kan de eventuelt komme med tilleggspunkter som kan legges inn i innstillingen til kommunestyret.

Videre vurderer sekretariatet at valg av revisjonskriterier er relevante for å kunne besvare problemstillingen. Vi finner at undersøkelsen bygger på data innsamlet ved hjelp av flere metoder, herunder dokumentanalyse og intervjuer. Gjennom bruk av ulike metoder sikrer

revisjonen rapportens validitet (gyldighet) og reliabilitet (pålitelighet). Samlet sett anser også sekretariatet at dataene som er benyttet er tilstrekkelig som grunnlag for rapportens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger. Revisors vurderinger er basert på innsamlet materiale, revisjonskriterier og de metodiske avgrensingene.

Sekretariatet vurderer at styreleder slutter seg til revisjonens anbefalinger og viser til tiltak som skal gjennomføres for å følge opp anbefalingene.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten og styreleders uttalelse til rapporten til etterretning.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget legger revisjonens vurderinger og anbefalinger til grunn i sitt forslag til vedtak i kommunestyret. Sekretariatets vurdering er at anbefaling a) og b) ikke er basert på prosjektets problemstillinger eller revisjonskriterier. De to nevnte anbefalingene kan derimot sees mer som eierskapskontroll. Sekretariatet har valgt å ta anbefalingene inn i sitt forslag til innstilling. Imidlertid kan kontrollutvalget fjerne dem hvis de mener disse anbefalingene kan være villedende, fordi de ikke er en del av forvaltningsrevisjonen som er bestilt. Sekretariatets vurdering er at anbefalingene generelt er vanskelig å kreve skal gjennomføres, de bør derfor kun være anbefalinger fra kontrollutvalget. Dette fordi kontrollutvalget ikke kan legge føringer på politiske prosesser, i dette tilfellet representantskapet i Indre Østfold brann og redning IKS. En enkeltstående kommune i et interkommunalt selskap kan heller ikke si at selskapet skal gjøre noe, det må i såfall representantskapet avgjøre. Men en stor eierkommune som Indre Østfold kan gi anbefalinger på at det bør gjøres.

Saksframlegg

Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Heidi Eriksson	FE-217, FA-M80	21/10152

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
172/21	Kommunestyret	PS	08.12.2021

Kontrollutvalgets innstilling:

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Indre Østfold brann og redning IKS» til etterretning. Kommunestyret sender rapporten til representantskapet i Indre Østfold brann og redning IKS. Kommunestyret ber representantene til Indre Østfold kommune å følge opp rapportens seks anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder skal disse representantene foreslå for representantskapet følgende:

- a. IØBRs Selskapsavtale bør i punkt 1.5 omformuleres til at kommunenes myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter delegeres til Indre Østfold brann og redning IKS (ikke representantskapet).
- b. Representantskapet bør velge sin nestleder i henhold til Selskapsavtale (punkt 3.1).
- c. Selskapet skal vurdere om det er behov for å styrke dagberedskapen varig ved to brannstasjoner (Spydeberg og Trøgstad).
- d. Selskapet skal ha oversikt over og rapportere på om selskapets innsatstid ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav.
- e. Selskapet skal sørge for at økonomiplanen inkluderer en fireårig investeringsplan med finansiering.

- f. Selskapet må regelmessig kartlegge arbeidsmiljøet gjennom medarbeiderundersøkelser.

2. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp.

Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

Kommunestyret i sak 172/21, 08.12.2021

Behandling:

Martha Hersleth Holsen (SP) og Øyvind Bakke (H) fratrådte under behandling av saken, da begge ble enstemmig erklært inhabile. Jørn Arild Pettersen (SP) tiltrådte som vara for Hersleth Holsen.

Ingen forslag.

Votering:

Kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyret - Vedtak:

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Indre Østfold brann og redning IKS» til etterretning. Kommunestyret sender rapporten til representantskapet i Indre Østfold brann og redning IKS. Kommunestyret ber representantene til Indre Østfold kommune å følge opp rapportens seks anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder skal disse representantene foreslå for representantskapet følgende:

- a. IØBRs Selskapsavtale bør i punkt 1.5 omformuleres til at kommunenes myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter delegeres til Indre Østfold brann og redning IKS (ikke representantskapet).
- b. Representantskapet bør velge sin nestleder i henhold til Selskapsavtale (punkt 3.1).
- c. Selskapet skal vurdere om det er behov for å styrke dagberedskapen varig ved to brannstasjoner (Spydeberg og Trøgstad).
- d. Selskapet skal ha oversikt over og rapportere på om selskapets innsatstid ligger innenfor dimensjoneringsforskriftens krav.
- e. Selskapet skal sørge for at økonomiplanen inkluderer en fireårig investeringsplan med finansiering.

f. Selskapet må regelmessig kartlegge arbeidsmiljøet gjennom medarbeiderundersøkelser.

2. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp.

Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

Bakgrunn og saksopplysninger:

Det vises til vedlagte særutskrift og vedlegg fra kontrollutvalgets møte 29.11.2021

Vedlegg:

Forvaltningsrevisjonsrapport Indre Østfold brann og redning IKS

Særutskrift PS 21-53 Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS

Saksnr.: 2022/129
Dokumentnr.: 4
Løpenr.: 4526/2022
Klassering: 3015-192
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	17.02.2022	22/7

Kontrollutvalgets årsmelding 2021 - Skiptvet kommune

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalgets årsmelding for 2021 godkjennes.
2. Kontrollutvalgets årsmelding for 2021 oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 - Kontrollutvalgets årsmelding for 2021 tas til orientering.

Fredrikstad, 07.01.2022

Vedlegg

1. Kontrollutvalgets årsmelding 2021 – Skiptvet kommune

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

I henhold til kommunelovens § 23- 5 skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret om sin aktivitet. I samsvar med tidligere praksis avgir kontrollutvalget sin årsmelding til behandling i kommunestyret.

Vurdering

Årsmeldingen skal gi kommunestyret informasjon om kontrollutvalgets oppgaver og ansvar, møte og informasjonsaktivitet. Årsmeldingen gir også uttrykk for hva som er gjennomført av regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt resultatet og oppfølging av disse kontrollene.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget at vedlagte årsmelding for 2021 godkjennes. Årsmeldingen oversendes til kommunestyret med følgende forslag vedtak:

- Kontrollutvalgets årsmelding for 2021 tas til orientering.

Kontrollutvalgets Årsmelding 2021

SKIPTVET KOMMUNE

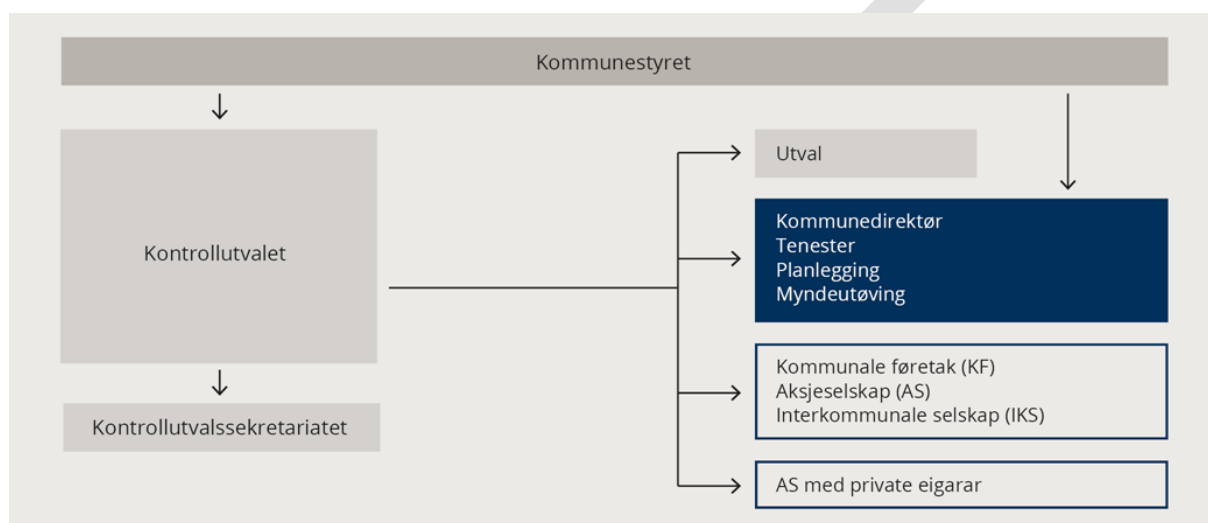
ØKUS KOF

Østfold kontrollutvalgssekretariat Kommunalt oppgavefellesskap

Kontrollutvalgets hjemmelsgrunnlag

Bestemmelsene om at kommunen skal ha et eget kontrollutvalg ble først hjemlet i kommuneloven LOV-1992-09-25-107. Bestemmelsene er videreført i ny kommunelov LOV-2018-06-22-83. Det fremgår av kapittel 23, § 23-1 at «Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne».

Figuren under viser at det går to styringslinjer fra kommunestyret. Den ene går fra kommunestyret til kommunedirektøren som har ansvaret for gjennomføringen av kommunens tjenesteproduksjon, planlegging og myndighetsutøvelse. Kommunedirektøren skal også føre kontroll med egen virksomhet, kalt internkontroll¹. Den andre styringslinjen representerer en uavhengig og ekstern kontroll som går gjennom kontrollutvalget.

2

Kontrollutvalgets oppgaver og ansvar

Kontrollutvalget skal føre tilsyn og kontroll med kommunens virksomhet på vegne av kommunestyret. Kommunaldepartementet har i forskrift om kontrollutvalg og revisjon FOR-2019-06-17-904, gitt nærmere bestemmelser om kontrollutvalgets saksbehandling og oppgaver.

Påse-ansvaret

Kontrollutvalget skal påse at³:

- kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i
- det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

¹ Kommuneloven, 2018, Kapittel 25

² Kontrollutvalgsboka, 2021, 3. utgåve

³ Kommuneloven, 2018, §23-2, 1. ledd

Oppfølging av regnskapsrevisjonen

Kontrollutvalget får seg forelagt revisjonsplaner, resultater etter kvalitetskontroller i revisjonen og uavhengighetserklæringer fra oppdragsansvarlige revisorer. I tillegg blir kontrollutvalget informert om spesielle forhold og funn som revisjonen har gjort.

Plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Kommunestyret skal vedta planen. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Plan for og gjennomføring av eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden utarbeide en plan for gjennomføring av eierskapskontroll. Kommunestyret skal vedta planen. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Rapportering

Kontrollutvalget skal avgi rapport til kommunestyret om hvilke forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller som er gjennomført og resultatet av disse.

Budsjettbehandling for kontrollarbeidet

Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Forslaget skal inneholde kostnadene til drift av kontrollutvalget, utvalgets sekretariat og den valgte revisjonen.

Innstilling på valg av revisor og revisjonsordning

Kommunestyret avgjør selv om kommunen skal ansette egne revisorer, delta i IKS eller inngå avtale med annen revisor. Vedtaket treffes etter innstilling fra kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets sammensetting

Kommuneloven og forskrift om kontrollutvalg og revisjon angir bestemte krav til de som skal velges som medlemmer til kontrollutvalget. Det heter blant annet at medlem av kontrollutvalg ikke kan være medlem eller varamedlem av kommunal nemnd med beslutningsmyndighet eller ansatt i kommunen.

Kontrollutvalget skal i henhold til kommuneloven (2018) bestå av minimum fem medlemmer. Det er opp til kommunestyret å bestemme om kontrollutvalget skal ha flere medlemmer enn lovens minstekrav. Kommunestyret i Skiptvet har for perioden 2019-2023 vedtatt at kontrollutvalget skal ha fem medlemmer. Minst ett av utvalgets medlemmer skal velges blant kommunestyrets medlemmer.

Medlemmer 2019-2023

Herman Foss, leder (Frp)
Pål E. Simonsen, nestleder (Ap)
Trine Strand Ludvigsen (Ap)
Øistein Svae (Sp)
Ann Anthony (H)

Varamedlemmer 2019-2023

Jorunn Lilleng (Sp)
Lisbet Narvestad Grenanger (H)

Kontrollutvalgets møte- og informasjonsaktivitet

Østfold kontrollutvalgssekretariat Kommunalt oppgavefelleskap (ØKUS KOF) har utført sekretariats-tjenesten i 2021. Sekretariatet skal forberede sakene for kontrollutvalget og skal påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet. Sekretariatet skal påse at kontrollutvalgets vedtak blir iverksatt og se til at saker fra kontrollutvalget kommer til kommunestyret for behandling. Oppgavene til sekretariatet omfatter også arkivering og journalføring av sakene i kontrollutvalget, møteprotokoller og korrespondanse.

Møteinnkallinger, saksdokumenter og protokoller er blitt behandlet og utformet på tilnærmet samme måte som for øvrige politiske organ. Møteinnkallinger og saksdokumenter er sendt elektronisk til utvalgets medlemmer, ordfører, rådmann og oppdragsansvarlig revisor.

Kontrollutvalgets møteplan og møtedokumenter blir løpende publisert på sekretariatets nettside [Fredrikstad kommune - ØKUS](#) og på kommunes hjemmeside.

Kontrollutvalget har i 2021 avholdt 5 møter og behandlet 42 saker. Covid-19 situasjonen har preget utvalgets møter i den forstand at to av fem møter har foregått digitalt via Teams.

Statistikk for de fire siste årene:

	2021	2020	2019	2018
Møter	5	5	4	4
Saker	42	39	27	30

Ordføreren holdes orientert om arbeidet i kontrollutvalget ved at ordfører fortløpende får tilsendt utvalgets saksdokumenter og protokoller.

Kontrollutvalget har bestemt at rådmann inviteres til enkeltsaker.

Leder av kontrollutvalget står for den uformelle kontakten med den politiske ledelse i kommunen.

Ved behandling av kommunes årsregnskap for 2020 var rådmann og økonomisjef til stede i møtet for å redegjøre for årets regnskap og resultat.

I juni var rådmann, kommunalsjef og virksomhetsleder for pleie og omsorg tilstede i møte for å orientere om tildeling og overdragelse av omsorgsboliger.

I september var rådmann tilstede og orienterte om NAV og samarbeid med andre kommuner.

I november var rådmann tilstede og orienterte om statlig tilsyn med barneverntjenestens arbeid med undersøkelser i Skiptvet kommune 2021. Rådmann informerte i samme møte om pågående prosess i forhold til nytt internkontrollsystem i kommunen.

NKRFs kontrollutvalgskonferanse 21.-22. april ble avholdt digitalt.

Behandlede saker i 2021

I 2021 er regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll utført av Østre Viken kommunerevisjon IKS (ØVKR).

Plandokumenter

Kontrollutvalget har i 2021 behandlet følgende plandokumenter for sin virksomhet:

- Møteplaner for kontrollutvalget
- Overordnet revisjonsstrategi 2021
- Budsjett for kontroll- og tilsyn 2022
- Plan for forvaltningsrevisjon januar 2022 – juli 2024
- Plan for eierskapskontroll 2022-2023

Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet for 2020

Kontrollutvalget har i 2021 avgitt uttalelse til kommunestyret om Skiptvet kommunes årsregnskap for 2020.

Revisjonsberetningen for regnskapsåret 2020

Resultatet av regnskapsrevisjonen rapporteres direkte fra revisjonen til kommunestyret gjennom revisjons-beretningen.

Revisjonsbrev

I tillegg til revisjonsberetningen skal revisor også rapportere andre forhold som er avdekket gjennom revisjonen. Slik rapportering skal skje til kontrollutvalget, med kopi til rådmannen. Rapportering av slike forhold skal skje i form av "nummererte brev" og notater. Kommuneloven § 24-7 til §24-9, samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 gir bestemmelser om hvilke forhold som skal rapporteres.

Kontrollutvalget har ikke behandlet noen revisjonsbrev i 2021.

Etterlevelseskontroll:

I følge kommunelovens §24-9 skal regnskapsrevisor «se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak». Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

«Etterlevelseskontroll - Revisors uttalelse»

Saken ble behandlet i kontrollutvalgets møte den 10.06.2021.

Revisjonens konklusjon, basert på de utførte handlingene og innhentede bevis, har revisor ikke blitt oppmerksomme på noe som gir grunn til å tro at Skiptvet kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd regelverk og interne rutiner for håndtering av merverdiavgift.

Kontrollutvalget tok saken til orientering.

Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har behandlet én forvaltningsrevisjonsrapport i 2021.

Forvaltningsrevisjonsrapport «Boligsosiale tjenester og økonomisk sosialhjelp»

Saken ble behandlet i kontrollutvalgets møte den 18.03.2021.

Prosjektet hadde fire problemstillinger og revisjonen konkluderte følgende:

- Ivaretar kommunen sin plikt til å medvirke til å skaffe boliger til vanskeligstilte personer?
 - Skiptvet kommune har utarbeidet boligsosial handlingsplan og er i ferd med å etablere et boligsosialt team, de har også opprettet et samarbeid mellom virksomhetene i kommunen og et samarbeid med Husbanken. Kommunen tildeler

boliger til vanskeligstilte, yter startlån og gir bistand til innbyggere som trenger det. På bakgrunn av dette konkluderer revisjonen med at Skiptvet kommune ivaretar sin plikt til å medvirke til å skaffe boliger til vanskeligstilte. Imidlertid viser revisjonens undersøkelser også at det finnes et forbedringspotensial knyttet til internkontroll ved tildeling av boliger.

- Ivaretar kommunen sin plikt til å finne midlertidig botilbud for dem som ikke klarer det selv?
 - Revisjonen konkluderer med at Skiptvet kommune ivaretar sin plikt til å finne midlertidig botilbud til dem som ikke klarer det selv. Basert på de undersøkelser som revisjonen har gjennomført vil revisjonen bemerke at kommunen ikke har kvalitetsavtaler med leverandører av midlertidig botilbud.
- Har kommunen etablert tilfredsstillende rutiner for tildeling av økonomisk sosialhjelp?
 - Revisjonen konkluderer med at kommunen i all hovedsak har etablert tilfredsstillende rutiner for tildeling av økonomisk sosialhjelp. Revisjonens kontroll har likevel vist at dokumentasjonsgrad varierer fra søknad til søknad.
- Stiller kommunen krav til aktivitetsplikt til sosialhjelpsmottakere under 30 år? Blir aktivitetsplikten fulgt opp?
 - Revisjonen konkluderer med at Skiptvet kommune stiller krav til aktivitetsplikt til sosialhjelpsmottakere under 30 år. Revisjonen konkluderer også med at aktivitetsplikten blir fulgt opp. Imidlertid er det ikke tydeliggjort i alle vedtak om økonomisk sosialhjelp for unge sosialhjelpsmottakere hva vilkårene for aktivitetsplikt innebærer.

Revisjonen kom med følgende anbefalinger:

- Etablere de rutiner og den praksis som er nødvendig, for at internkontroll og saksbehandling ved tildeling av boliger er tilfredsstillende. Herunder skal kommunen etterse at regelverket vedr. dokumentasjon og arkivering i forbindelse med saksbehandling overholdes.
- Vurdere om det er hensiktsmessig å inngå kvalitetsavtaler med leverandører av midlertidig botilbud.
- Etablere de rutiner og den praksis som er nødvendig for at søknader om økonomisk sosialhjelp dokumenteres i tilstrekkelig grad, og er så godt opplyst som mulig. For eksempel bør kommunen innhente dokumenter som lønsslipp, husleiekontrakt, saldoutskrift og ligning i alle saker om økonomisk sosialhjelp, eventuelt må kommunen dokumentere at dette er innhentet tidligere.
- Etablere de rutiner og den praksis som er nødvendig for at vedtak om økonomisk sosialhjelp for unge sosialhjelpsmottakere møter kravene om at vedtaket skal:
 - Vise at det er satt vilkår og hva vilkåret er.
 - Hva som kreves for at vilkåret anses som oppfylt og hva konsekvensene vil være ved brudd på de oppsatte vilkår

Kontrollutvalget tok forvaltningsrevisjonsrapport «Boligsosiale tjenester og økonomisk sosialhjelp», samt rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning, og sluttet seg til revisjonens anbefalinger. Rapporten med anbefalinger ble sendt til kommunestyret for videre politisk behandling. Kontrollutvalget følger opp vedtaket med en oppfølgingsrapport ett år etter.

Kommunestyret behandlet saken 20.04.2021, sak 21/025, med vedtak enstemmig som innstillingen.

Oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjoner

Kontrollutvalget skal påse at vedtak om forvaltningsrevisjonsrapporter følges opp, og siden melde til kommunestyret om hvordan vedtaket og revisors anbefalinger har blitt fulgt opp av administrasjonen. Videre skal kontrollutvalget vurdere om vedtaket er fulgt opp på en tilfredsstillende måte.

Kontrollutvalget har ikke behandlet noen oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjoner i 2021.

Eierskapskontroll

Formålet med eierskapskontroll fremkommer av § 23-4 i kommuneloven. Ifølge bestemmelsen innebærer en eierskapskontroll å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen vedtas av kommunestyret selv.

Kontrollutvalget har ikke behandlet noen rapport om eierskapskontroll i 2021.

Henvendelser til kontrollutvalget

Kontrollutvalget kan også behandle henvendelser fra innbyggere eller andre aktører som mener de har en sak for kontrollutvalget. For hver henvendelse må det vurderes om den hører inn under kontrollutvalgets oppgaver og om den skal prioriteres.

Kontrollutvalget har mottatt en henvendelse angående overtagelse av omsorgsboliger, der rådmann, kommunalsjef og virksomhetsleder for pleie og omsorg orienterte kontrollutvalget om saken i juni 2021.

Andre saker og informasjon

Av andre saker som kontrollutvalget har behandlet nevnes:

- Godkjenninger av protokoller
- Kontrollutvalgets årsmelding for 2020
- Uavhengighetserklæringer fra ansvarlige revisorer
- Østre Viken kommunerevisjon - Engasjementsbrev
- Workshop i forbindelse med risiko- og vesentlighetsvurderinger
- Orientering fra rådmann angående NAV – samarbeid med andre kommuner
- Prosjektplan «Barnevern»
- Risiko- og vesentlighetsvurdering etterlevelserevisjon
- Informasjonsskriv om Forvaltningsrevisjon – Skiptvet kommune
- Informasjonssak - Statlig tilsyn med barneverntjenestens arbeid med undersøkelser i Skiptvet kommune 2021

Kontrollutvalget har også blitt forelagt referatsaker og korte meldinger og orienteringer som tas til orientering i samlesaker. Som eksempel nevnes kontrollutvalgets protokoller og kommunestyrets behandling av saker fra kontrollutvalget.

Denne årsmeldingen er behandlet og godkjent av kontrollutvalget i møte den 17.februar 2021

Herman Foss (s)
Kontrollutvalgets leder

UTKAST

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/129
Dokumentnr.: 5
Løpenr.: 9142/2022
Klassering: 3015-192
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	17.02.2022	22/8

Endring av møtedato

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Møtedato torsdag 28.04.2022 kl.08.30 endres til:
 - Torsdag 12.05.2022 kl. 08.30

Fredrikstad, 13.01.2022

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Vedtatt møtedato torsdag 28.04.2022 kommer i konflikt med saksbehandling av saker i forkant av møtet grunnet påskens helligdager. Derfor ønskes møtet flyttet til torsdag den 12.05.2022.

Dette møtet er det såkalte «regnskapsmøtet», med kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet. Formannskapet og kommunestyret avholder sine møter henholdsvis 14. og 21. juni, slik at det vil være i god tid før videre politisk behandling.

Vurdering

Sekretariatet vurderer at kontrollutvalget kan endre møtedato fra torsdag 28.04.2022 til torsdag 12.05.2022.

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/128
Dokumentnr.: 4
Løpenr.: 7471/2022
Klassering: 3015-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	17.02.2022	22/9

Referater og meldinger

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Referater og meldinger tas til orientering

Fredrikstad, 12.01.2022

Vedlegg

1. Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 18.11.2021
2. Saksprotokoll fra kommunestyrets møte den 14.12.2021, sak 21/130, «Plan for eierskapskontroll for perioden 2022 – 2023»
3. Saksprotokoll fra kommunestyrets møte den 14.12.2021, sak 131/21, «Plan for forvaltningsrevisjon januar 2022 - juli 2024»

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Vedlegg 1: Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 18.11.2021 ligger vedlagt, til orientering.

Vedlegg 2: Kommunestyret behandlet den 14.12.2021, sak 21/130, «Plan for eierskapskontroll for perioden 2022 – 2023». Enstemmig vedtatt. Til orientering.

Vedlegg 3: Kommunestyret behandlet den 14.12.2021, sak 131/21, «Plan for forvaltningsrevisjon januar 2022 - juli 2024». Kontrollutvalgets innstilling vedtatt, mot 8 stemmer. Til orientering.

Vurdering

Sekretariatet vurderer at kontrollutvalget kan ta referater og meldinger til orientering.

Møteprotokoll

Kontrollutvalget Skiptvet

Møtedato: 18.11.2021,
Tidspunkt: fra kl. 08:30 til kl. 09:30
Møtested: Solheim, møterom Vidnes
Fra – til saksnr.: 21/34 – 21/42

Frammøteliste

Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer innkalt/møtt
Herman Foss, leder	x	
Pål E. Simensen, nestleder	Meldt forfall	Jorunn Lilleng møtt
Trine Strand Ludvigsen	x	
Øistein Svae	x	
Ann Anthony	x	

Antall stemmeberettigede fremmøtte 5 av 5.

Møtende fra Østfold kontrollutvalgssekretariat KOF: Daglig leder Anita Dahl Aannerød og rådgiver Caroline Klæboe Roos

Møtende fra Østre Viken kommunerevisjon IKS: konst. fagleder for forvaltningsrevisjon Casper Støten og revisor Inger Marie Karlsen-Moum

Møtende fra administrasjonen: Rådmann Per Egil Pedersen til sak 21/36

Ordfører var tilstede i møtet.

.....
Herman Foss, leder

.....
Øistein Svae

Merknader

Sak 21/36 ble behandlet først i møtet, rådmann orienterte om saken.

Saksliste

Saksnr.	Innhold
---------	---------

PS 21/34	Godkjenning av innkalling og saksliste
PS 21/35	Valg av representant til å signere protokoll
PS 21/36	Informasjonssak - Statlig tilsyn med barneverntjenestens arbeid med undersøkelser i Skiptvet kommune 2021
PS 21/37	Plan for forvaltningsrevisjon Skiptvet kommune januar 2022 - juli 2024
PS 21/38	Plan for eierskapskontroll for perioden 2022 – 2023
PS 21/39	Etterlevelseskontroll 2021 - Risiko- og vesentlighetsvurderinger
PS 21/40	Møteplan for 2022
PS 21/41	Referater og meldinger
PS 21/42	Eventuelt

PS 21/34 Godkjenning av innkalling og saksliste

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Innkalling og saksliste godkjennes

Kontrollutvalget Skiptvets behandling 18.11.2021:

Vedtak enstemmig som innstilling

Vedtak 18.11.2021:

1. Innkalling og saksliste godkjennes

PS 21/35 Valg av representant til å signere protokoll

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges

Kontrollutvalget Skiptvets behandling 18.11.2021:

Leder foreslo Øistein Svae til å signere protokoll.

Vedtak enstemmig som innstilling.

Vedtak 18.11.2021:

1. Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges Øistein Svae

PS 21/36 Informasjonssak - Statlig tilsyn med barneverntjenestens arbeid med undersøkelser i Skiptvet kommune 2021

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar informasjonssaken til orientering

Kontrollutvalget Skiptvets behandling 18.11.2021:

Rådmann informerte om saken og om prosess i forhold til nytt internkontrollsystem.

Vedtak enstemmig som innstilt.

Vedtak 18.11.2021:

1. Kontrollutvalget tar informasjonssaken til orientering

PS 21/37 Plan for forvaltningsrevisjon Skiptvet kommune januar 2022 - juli 2024

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget innstiller til kommunestyret følgende:
 1. Det skal i perioden januar 2022 til juli 2024 gjennomføres forvaltningsrevisjon i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Forvaltningsrevisjonsplan januar 2022 til juli 2024» (jf. pkt. 4.1 i planen).

1	
2	
3	

2. Rammetimetallet til forvaltningsrevisjon settes til 420 timer per år. (I henhold til avtale mellom eierne av revisjonen).
3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av forvaltningsrevisjonen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende forvaltningsrevisjonsrapporter til kommunestyret. Kontrollutvalget skal også sende oppfølgingsrapporter til kommunestyret ett år etter 1.gangs behandling i kommunestyret.
5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden.

Kontrollutvalget Skiptvets behandling 18.11.2021:

Sekretariatet orienterte om risiko- og vesentlighetsvurderingen og utkast til plan for forvaltningsrevisjon.

Revisjonen informerte om budsjett til forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget drøftet saken og kom frem til følgende områder for forvaltningsrevisjon:

- Kvalitet i undervisningen
- Oppfølging av politiske vedtak - saksforberedelser og beslutningsgrunnlag
- Overordnet internkontroll

Vedtak enstemmig som innstilt med følgende prioritert liste over forvaltningsrevisjonsprosjekt:

1	Skole - Kvalitet i undervisningen
2	Beslutningsgrunnlag i saksdokumenter og oppfølging av politiske vedtak
3	Overordnet internkontroll

Innstilling og vedtak 18.11.2021:

1. Kontrollutvalget innstiller til kommunestyret følgende:

1. Det skal i perioden januar 2022 til juli 2024 gjennomføres forvaltningsrevisjon i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Forvaltningsrevisjonsplan januar 2022 til juli 2024» (jf. pkt. 4.1 i planen).

1	Skole - Kvalitet i undervisningen
2	Beslutningsgrunnlag i saksdokumenter og oppfølging av politiske vedtak
3	Overordnet internkontroll

2. Rammetimetallet til forvaltningsrevisjon settes til 420 timer per år. (I henhold til avtale mellom eierne av revisjonen).
3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av forvaltningsrevisjonen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende forvaltningsrevisjonsrapporter til kommunestyret. Kontrollutvalget skal også sende oppfølgingsrapporter til kommunestyret ett år etter 1.gangs behandling i kommunestyret.
5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden.

PS 21/38 Plan for eierskapskontroll for perioden 2022 - 2023

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget innstiller til kommunestyret følgende prioritering:

1. Det skal i perioden 2022-2023 gjennomføres eierskapskontroll i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Plan for eierskapskontroll» jfr. tabell 2, kapittel 3.1 i planen:

Selskap	Prioritert
<i>Navn på selskapet</i>	1

2. Rammetimetallet til en eierskapskontroll settes til inntil 80 timer per selskap.
3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av eierskapskontrollen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende rapporter for utført eierskapskontroll til kommunestyret.

5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden

Kontrollutvalget Skiptvets behandling 18.11.2021:

Sekretariatet orienterte om risiko- og vesentlighetsvurdering og utkast til plan for eierskapskontroll.

Kontrollutvalget var enige om at Skiptvet Digital AS bør prioriteres.

Vedtak enstemmig som innstilt med følgende prioritering for eierskapskontroll:

1. Skiptvet Digital AS

Innstilling og vedtak 18.11.2021:

1. Kontrollutvalget innstiller til kommunestyret følgende prioritering:

1. Det skal i perioden 2022-2023 gjennomføres eierskapskontroll i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Plan for eierskapskontroll» jfr. tabell 2, kapittel 3.1 i planen:

Selskap	Prioritert
Skiptvet Digital AS	1

2. Rammetimetallet til en eierskapskontroll settes til inntil 80 timer per selskap.

3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av eierskapskontrollen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.

4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende rapporter for utført eierskapskontroll til kommunestyret.

5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden

PS 21/39 Etterlevelseskontroll 2021 - Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar revisjonens overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering for forenklet etterlevelseskontroll, samt valg av kontrollområde «*Offentlige anskaffelser*», til orientering.
2. Skriftlig uttalelse om resultatet av kontrollen oversendes kontrollutvalget senest 30. juni 2022

Kontrollutvalget Skiptvets behandling 18.11.2021:

Sekretariatet informerte om saken.

Revisjonen orienterte om etterlevelseskontroll.

Vedtak enstemmig som innstilt.

Vedtak 18.11.2021:

1. Kontrollutvalget tar revisjonens overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering for forenklet etterlevelseskontroll, samt valg av kontrollområde «*Offentlige anskaffelser*», til orientering.
2. Skriftlig uttalelse om resultatet av kontrollen oversendes kontrollutvalget senest 30. juni 2022

PS 21/40 Møteplan for 2022**Sekretariatets innstilling**

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Med forbehold om endringer, fastsetter kontrollutvalget følgende møtedatoer for 2022:
 - Tors 17.02. kl. 08.30
 - Tors 28.04. kl. 08.30
 - Tors 16.06. kl. 08.30
 - Tors 29.09. kl. 08.30
 - Tors 24.11. kl. 08.30

Kontrollutvalget Skiptvets behandling 18.11.2021:

Vedtak enstemmig som innstilt.

Vedtak 18.11.2021:

1. Med forbehold om endringer, fastsetter kontrollutvalget følgende møtedatoer for 2022:
 - Tors 17.02. kl. 08.30
 - Tors 28.04. kl. 08.30
 - Tors 16.06. kl. 08.30
 - Tors 29.09. kl. 08.30
 - Tors 24.11. kl. 08.30

PS 21/41 Referater og meldinger**Sekretariatets innstilling**

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Referater og meldinger tas til orientering

Kontrollutvalget Skiptvets behandling 18.11.2021:

Vedtak enstemmig som innstilt.

Vedtak 18.11.2021:

1. Referater og meldinger tas til orientering

PS 21/42 Eventuelt

Sekretariatet informerte om NKRFs kontrollutvalgskonferanse arrangeres 02.02.-03.02.2022 på The Qube, Gardermoen. Påmeldingsfrist 16.12.2021.

Hver og en melder seg på selv, sett Anita Dahl Aannerød: rona@fredrikstad.kommune.no opp som kopimottaker.

Informasjon om konferansen kan leses her: [NKRF – Norges Kommunerevisorforbund](#)

Forvaltningsrevisjonsprosjekt Indre Østfold brann og redning IKS. Kontrollutvalget ønsker at revisjonen presenterer forvaltningsrevisjonsrapport fra Indre Østfold kommune i neste møte.

Det ble stilt spørsmål i forhold til muligheter for eierskapskontroll ved vertskommunesamarbeid av NAV, der Marker er vertskommune. Sekretariatet informerte om at det er mer naturlig med en forvaltningsrevisjon på området enn en eierskapskontroll.

Saksframlegg

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Karianne Karlsen Kullerud	FE-217, TI-&58	21/891

Plan for eierskapskontroll for perioden 2022 – 2023

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
21/130	Kommunestyret	PS	14.12.2021

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget innstiller til kommunestyret følgende prioritering:

1. Det skal i perioden 2022-2023 gjennomføres eierskapskontroll i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Plan for eierskapskontroll» jfr. tabell 2, kapittel 3.1 i planen:

Selskap	Prioritert
Skiptvet Digital AS	1

2. Rammetimetallet til en eierskapskontroll settes til inntil 80 timer per selskap.
3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av eierskapskontrollen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende rapporter for utført eierskapskontroll til kommunestyret.
5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget innstiller til kommunestyret følgende prioritering:

1. Det skal i perioden 2022-2023 gjennomføres eierskapskontroll i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Plan for eierskapskontroll» jfr. tabell 2, kapittel 3.1 i planen:

Selskap	Prioritert
Skiptvet Digital AS	1

2. Rammetimetallet til en eierskapskontroll settes til inntil 80 timer per selskap.

3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av eierskapskontrollen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende rapporter for utført eierskapskontroll til kommunestyret.
5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden

Kommunestyret - 21/130

KS - behandling:

Enstemmig vedtatt.

KS - vedtak:

Kontrollutvalget innstiller til kommunestyret følgende prioritering:

1. Det skal i perioden 2022-2023 gjennomføres eierskapskontroll i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Plan for eierskapskontroll» jfr. tabell 2, kapittel 3.1 i planen:

Selskap	Prioritert
Skiptvet Digital AS	1

2. Rammetimetallet til en eierskapskontroll settes til inntil 80 timer per selskap.
3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av eierskapskontrollen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende rapporter for utført eierskapskontroll til kommunestyret.
5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden

Vedlegg:

Plan for eierskapskontroll 2022- 2023 - kontrollutvalgets behandling

Vedlegg 1 Beskrivelse av selskapene - Skiptvet kommune

Særutskrift PS 21-38 Plan for eierskapskontroll for perioden 2022 - 2023

Saksframlegg

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Karianne Karlsen Kullerud	FE-217, TI-&58	21/892

Plan for forvaltningsrevisjon januar 2022 - juli 2024

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
21/131	Kommunestyret	PS	14.12.2021

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget innstiller følgende til kommunestyret:

1. Det skal i perioden januar 2022 til juli 2024 gjennomføres forvaltningsrevisjon i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Forvaltningsrevisjonsplan januar 2022 til juli 2024» (jf. pkt. 4.1 i planen).

1	Skole - Kvalitet i undervisningen
2	Beslutningsgrunnlag i saksdokumenter og oppfølging av politiske vedtak
3	Overordnet internkontroll

2. Rammetimetallet til forvaltningsrevisjon settes til 420 timer per år. (I henhold til avtale mellom eierne av revisjonen).
3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av forvaltningsrevisjonen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
4. 4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende forvaltningsrevisjonsrapporter til kommunestyret. Kontrollutvalget skal også sende oppfølgingsrapporter til kommunestyret ett år etter 1.gangs behandling i kommunestyret.
5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden.

Saksopplysninger:

Det vises til vedlegg og Kontrollutvalgets behandling av saken 18. november 2021, sak 21-37

KS - behandling:

Hermann Foss (Frp): Redegjør for kontrollutvalgets arbeid med forvaltningsrevisjoner.

Tor Jacob Solberg (Sp) foreslår følgende endringer i tabell:

1. Det skal i perioden januar 2022 til juli 2024 gjennomføres forvaltningsrevisjon i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Forvaltningsrevisjonsplan januar 2022 til juli 2024» (jf. pkt. 4.1 i planen).
 - Beslutningsgrunnlag i saksdokumenter og oppfølging av politiske vedtak
 - Tak Vestgård skole - prosjekt ledelse, gjennomføring, kvalitets oppfølging fra kommunens konsulent, HMS
 - Skole -Kvalitet i undervisningen
2. Rammetimetallet til forvaltningsrevisjon settes til 420 timer per år. (I henhold til avtale mellom eierne av revisjonen).
3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av forvaltningsrevisjonen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende forvaltningsrevisjonsrapporter til kommunestyret. Kontrollutvalget skal også sende oppfølgingsrapporter til kommunestyret ett år etter 1.gangs behandling i kommunestyret.
5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden.

Solbergs forslag fikk 8 stemmer og falt.

Kontrollutvalgets innstilling vedtatt, mot 8 stemmer.

KS - vedtak:

Kontrollutvalget innstiller følgende til kommunestyret:

1. Det skal i perioden januar 2022 til juli 2024 gjennomføres forvaltningsrevisjon i henhold til kontrollutvalgets forslag til «Forvaltningsrevisjonsplan januar 2022 til juli 2024» (jf. pkt. 4.1 i planen).

1	Skole - Kvalitet i undervisningen
2	Beslutningsgrunnlag i saksdokumenter og oppfølging av politiske vedtak
3	Overordnet internkontroll

2. Rammetimetallet til forvaltningsrevisjon settes til 420 timer per år. (I henhold til avtale mellom eierne av revisjonen).
3. Kontrollutvalget gis fullmakt til å foreta nærmere planlegging av forvaltningsrevisjonen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektplaner og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.
4. 4. Kontrollutvalget skal fortløpende sende forvaltningsrevisjonsrapporter til kommunestyret. Kontrollutvalget skal også sende oppfølgingsrapporter til kommunestyret ett år etter 1.gangs behandling i kommunestyret.
5. Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i

planen i planperioden.

Vedlegg:

Plan for forvaltningsrevisjon Skiptvet kommune januar 2022 - juli 2024

Risiko- og vesentlighetsvurderinger Skiptvet kommune 2021

Særutskrift PS 21-37 Plan for forvaltningsrevisjon Skiptvet kommune januar 2022 - juli 2024

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/128
Dokumentnr.: 5
Løpenr.: 7481/2022
Klassering: 3015-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	17.02.2022	22/10

Eventuelt